

**Hallituksen esitys Eduskunnalle kansaneläkelaki ja
laki vammaisuuksista sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi kansaneläkelaki ja laki vammaisuuksista. Esitys on osa kokonaisuutta, jolla pyritään ajanmukaistamaan ja selkeyttämään toimeentuloturvaan koskevaa lainsäädäntöä. Pääasiassa lainsäädäntötekniisessä esityksessä uudistetaan lainsäädännön rakenne sekä selkeytetään ja täsmennetään yksittäisten säännösten sanamuotoja. Esityksessä on otettu huomioon perustuslain asettamat vaatimukset säädöstasosta ja valtuutussäännöksistä.

Uudessa kansaneläkelaiassa ehdotetaan säädettäväksi kansaneläkkeistä, perhe-eläkkeistä ja lapsikorotuksesta. Eläkkeen myöntämisen edellytyksenä olevaa ulkomaan kansalaisiin sovellettavaa Suomessa asumisen vähimmäisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi viidestä vuodesta kolmeen vuoteen. Kansaneläkettä ja perhe-eläkettä tarkistettaessa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen alkava työeläke ehdotetaan otettavaksi huomioon tarkistusajankohdan työeläkeindeksitason mukaisena. Sotilasvammalain mukaista elinkoron ikä- ja omaiskorotusta ei otettaisi tulona huomioon kansaneläkettä laskettaessa.

Leskeneläkkeen alkueläke ehdotetaan maksettavaksi kaikille vakiomääräisenä. Lesken jatkoeläkkeen määrään ei enää vaikuttaisi omaisuus eikä metsän laskennallinen tuotto. Osatyökyvyttömälle eläkkeensaajalle voitaisiin maksaa lapsikorotusta. Liikaa maksettu kansaneläke voitaisiin periä takaisin takautuvasti maksettavasta työeläkelakien mukaisesta

perhe-eläkkeestä. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eräitä eläkkeen maksamista koskevia säännöksiä.

Uuteen lakiin vammaisuuksista ehdotetaan otettavaksi nykyistä lapsen hoitotukea, vammaistukea ja eläkkeensaajien hoitotukea koskevat säännökset. Vammaisuuksien nimet muuttuisivat, mutta etuuksien määrät säilyisivät ennallaan. Vammaistukea voitaisiin maksaa yli 65-vuotiaalle, joka ei ole eläkkeellä. Myönnettäessä vammaistukea tai hoitotukea tuki yhteensovitettaisiin saman sairauden tai vamman perusteella maksettavan muun lakisääteisen korvauksen tai ulkomaisen etuuden kanssa. Tällainen muu korvaus estää tällä hetkellä kokonaan vammaistuen tai hoitotuen maksamisen. Eläkettä saavalle maksettavaa hoitotukea ei suhteutettaisi henkilön Suomessa asumaan aikaan eikä sitä maksettaisi ulkomaille. Myöskään vammaistukea ei maksettaisi ulkomaille.

Kansaneläkelain voimaannpanosta ehdotetaan säädettäväksi erillisellä lailla, jossa on tarvittavien suoja- ja siirtymäsäännösten lisäksi myös säännökset työttömyyseläkkeestä ja yksilöllisestä varhaiseläkkeestä. Lisäksi tehdään kansaneläkelain uudistuksesta aiheutuvat tarkistukset Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin, rintamasotilaseläkelakiin ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annettuun lakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1. Johdanto.....	5
2. Nykytila.....	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Yleistä	5
Kansaneläke	5
Lapsikorotus.....	6
Leskeneläke.....	7
Lapseneläke	7
Lapsen hoitotuki.....	8
Vammaistuki	8
Eläkkeensaajien hoitotuki	9
Ruokavaliokorvaus	9
Kansaneläkejärjestelmän rahoitus.....	9
2.2. Nykytilan arviointi.....	9
Lainsäädäntö	9
Maksetut etuudet	10
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	10
3.2. Keskeiset ehdotukset	11
3.2.1. Lainsäädännön rakenteellinen selkeyttäminen.....	11
3.2.2. Kansaneläkelaki	12
Asumisaikavaatimus	12
Eläkkeen määrä ja tarkistaminen	12
Työkyvyttömyyseläke	13
Leskeneläke.....	13
Lapsikorotus	14
Menettely ja muutoksenhaku	14
3.2.3. Laki vammaisetuuksista	15
Vammaisetuslainsäädännön yhtenäistäminen	15
Muut muutokset	16
3.2.4. Laki kansaneläkelain voimaannpanosta	17
3.2.5. Muut lait.....	17
4. Esityksen vaikutukset	17
4.1. Taloudelliset vaikutukset	17
4.2. Vaikutukset eri sukupuolten kannalta.....	18
4.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	19
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	19
5. Asian valmistelu.....	19
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	19

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	20
1. Lakiehdotusten perustelut	20
1.1. Kansaneläkelaki	20
1 luku. Lain tarkoitus, soveltamisala ja määritelmät	20
2 luku. Vanhuuseläke	22
3 luku. Työkyvyttömyyseläke	23
4 luku. Kansaneläkkeen määräytymisperusteet	23
5 luku. Leskeneläke.....	25
6 luku. Jatkoeläkkeen määräytymisperusteet	26
7 luku. Jatkoeläkkeen tarkistaminen ja lakkaaminen.....	27
8 luku. Lapseneläke.....	28
9 luku. Perhe-eläkettä koskevat yhteiset säännökset	29
10 luku. Lapsikorotus	29
11 luku. Toimeenpano	30
12 luku. Muutoksenhaku	33
13 luku. Tietojen saaminen, luovuttaminen ja salassapito.....	34
14 luku. Rahoitus.....	35
15 luku. Erinäiset säännökset.....	36
1.2. Laki kansaneläkelain voimaannpanosta	37
1.3. Laki vammaisetuksista	42
1 luku. Yleiset säännökset	42
2 luku. Vammaisetuudet.....	43
3 luku. Toimeenpano	45
4 luku. Muutoksenhaku	48
5 luku. Tietojen saaminen, luovuttaminen ja salassapito.....	48
6 luku. Muut säännökset	49
7 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	50
1.4. Laki Kansaneläkelaitoksesta	51
3 a luku. Rahastot.	51
1.5. Rintamasotilaseläkelaki	51
1.6. Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä	52
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	52
3. Voimaantulo	52
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	52
 LAKIEHDOTUKSET	 53
Kansaneläkelaki	53
kansaneläkelain voimaannpanosta	81
vammaisetuksista	87
Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta	101
rintamasotilaseläkelain muuttamisesta	102
ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta	104
 LIITE	 105

RINNAKKAISTEKSTIT	105
rintamasotilaseläkelain muuttamisesta	105
ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta	
.....	107

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Kansaneläkelaki (347/1956) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1957. Kansaneläkelainsäädäntö on viidenkymmenen vuoden aikana toteutettujen useiden laajojen uudistusten vuoksi tullut vaikeaselkoiseksi ja säädösteknisesti epäjohdonmukaiseksi. Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmassa todetaan, että "Sosiaaliturvan lainsäädännön selkeyttämistä jatketaan. Järjestelmän on oltava yksilön kannalta selkeä ja ennakoitava sekä riittävän turvan antava." Uusi perustuslaki edellyttää, että säädösten asetuksenantovaltuudet ja säädösten taso tulee tarkistaa. Kansaneläkelainsäädännön uudistaminen on osa selvitysmies Arajärven ehdottamaa Kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman lainsäädännön selkeyttämisohjelmaa. Esityksellä pyritään selkeyttämään kansaneläke- ja vammaisuuslainsäädäntö.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Uudistettavaksi ehdotetaan neljä eri lakia. Kansaneläkelaisissa säädetään kansaneläkkeestä, eläkkeensaajien hoitotuesta ja lapsikorotuksesta. Leskeneläkettä ja lapseneläkettä koskevat säännökset ovat perhe-eläkelaisissa (38/1969). Uudistuksen piiriin kuuluvat myös laki lapsen hoitotuesta (444/1969) ja vammaistukilaki (124/1988).

Nykytilaa koskevassa kohdassa kuvataan nykyisen kansaneläke-, perhe-eläke- ja vammaisuusjärjestelmän keskeisiä piirteitä. Yksittäisiä säännöksiä on selostettu tarkemmin siltä osin, kuin niihin ehdotetaan merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Nykytilan kuvauksessa ilmoitetut rahamäärät ovat vuoden 2005 indeksitasossa.

Kansaneläke

Kansaneläkelain tarkoituksena on turvata

henkilön toimeentulo työkyvyttömyyden, työttömyyden ja vanhuuden varalta silloin, kun henkilöllä ei ole oikeutta ansioeläkkeeseen tai kun ansioeläkkeen määrä jää vähäiseksi. Suomen kansalaisella on oikeus kansaneläkkeeseen, jos hän on asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. Ulkomaan kansalaiselta edellytetään vähintään viiden vuoden yhtämittaista asumisaikaa Suomessa. EU-/ETA-maan ja Sveitsin (jäljempänä EU-/ETA-maa) kansalaiset rinnastetaan Suomen kansalaisiin. Asumisaika lasketaan siitä, kun henkilö on täyttänyt 16 vuotta. Henkilöllä on kuitenkin asumisajasta riippumatta oikeus työ-kyvyttömyyseläkkeeseen, jos hän tulee työkyvyttömäksi Suomessa ennen kuin hän on täyttänyt 21 vuotta.

Kansaneläkettä maksetaan vanhuuseläkkeenä, työkyvyttömyyseläkkeenä tai työttömyyseläkkeenä. Vanhuuseläke myönnetään 65 vuotta täyttäneelle henkilölle. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös varhennettuna. Vuoden 2005 alusta varhennettun vanhuuseläkkeen alaikäraja nousi 62 vuoteen. Varhennettua eläkettä pienennetään 0,4 prosenttia jokaiselta varhennuskuukaudelta. Jos henkilö jää eläkkeelle 65 vuoden eläkeikää myöhemmin, eläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotusta 0,6 prosenttia jokaiselta lykkäyskuukaudelta.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään 16 - 64 vuotta täyttäneelle henkilölle, jonka sairaus, vika tai vamma estää kohtuullisen toimeentulon turvaavan työnteon. Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen alkaa, kun sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen sairauspäiväraha-aika tai päivärahan enimmäissuoritusaikaa vastaava aika on päättynyt. Määräajaksi työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutus- tukena. Jos työkyvyttömyyseläkkeellä oleva henkilö menee ansiotyöhön ja ansaitsee vähintään 588,66 euroa kuukaudessa, toistaiseksi myönnetty täysimääräinen työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään enintään viiden vuoden ajaksi.

Yksilöllinen varhaiseläke on työkyvyttömyyseläke, joka voidaan myöntää ennen vuotta 1944 syntyneille, 60–64 vuotta täyt-

täneelle henkilölle. Eläkkeen myöntämisedellytykset ovat lievemmat kuin varsinaisessa työkyvyttömyyseläkkeessä. Yksilöllinen varhaiseläke ei voi alkaa enää vuoden 2008 jälkeen.

Työttömyyseläkkeeseen on oikeus 60—64-vuotiaalla pitkäaikaisesti työttömällä henkilöllä, jolla ei ole enää oikeutta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen päivärahaan. Lisäksi edellytetään, että henkilö täyttää työttömyyseläkkeen saamiseen vaadittavat työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaiset työssäoloehdot sekä on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Työttömyyseläkettä on vuoden 2005 alusta voitu myöntää vain ennen vuotta 1950 syntyneelle henkilölle.

Kansaneläkkeen määrään vaikuttavat henkilön saamat muut eläketulot sekä henkilön asuinpaikkakunta, perhesuhteet ja asumisaika Suomessa. Täyden kansaneläkkeen määrä on 1 päivästä maaliskuuta 2005 lukien yksinäisellä henkilöllä kuntaryhmästä riippuen 505,24 tai 484,51 euroa kuukaudessa ja avio-/avoliitossa olevalla 445,38 tai 427,73 euroa kuukaudessa. Kansaneläkettä ei makseta, jos sen määrä on pienempi kuin 11,26 euroa kuukaudessa.

Jos henkilö on julkisessa laitoshoidossa ja hoito kestää yli kolme kuukautta, kansaneläkkeen määrää pienennetään. Laitoshoidossa olevalle maksetaan kansaneläkettä 1 päivästä maaliskuuta 2005 lukien perhesuhteista riippuen ensimmäisessä kuntaryhmässä enintään 266,03 tai 240,29 euroa kuukaudessa ja toisessa kuntaryhmässä enintään 245,15 tai 222,44 euroa kuukaudessa.

Täysimääräiseen kansaneläkkeeseen on yksinäisellä henkilöllä oikeus, jos hänen saamansa muut eläketulot eivät ensimmäisessä kuntaryhmässä ylitä 46,75 euroa kuukaudessa. Rajamäärän ylittävistä eläke-tuloista puolet vähentävät kansaneläkkeen määrää. Jos ensimmäisessä kuntaryhmässä asuvan yksinäisen henkilön tulot ylittävät 1034,67 euroa kuukaudessa, kansaneläkettä ei enää makseta. Kansaneläkkeen määrään vaikuttaa myös henkilön saama sotilasvammalain (404/1948) mukainen elinkoron omais- ja ikäkorotus, jotka määräytyvät sotainvalidin vamman tai sairauden perusteella.

Kansaneläkkeen määrään vaikuttaa myös

henkilön Suomessa asuma aika. Täysimääräiseen vanhuuseläkkeeseen on oikeutettu henkilö, joka on 16 vuotta täytettyään ja ennen 65 vuoden ikää asunut Suomessa vähintään 40 vuotta. Jos Suomessa asuttu aika on tätä lyhyempi, eläkkeen määrä lasketaan kertomalla täysimääräisen kansaneläkkeen määrä suhteutuskertoimella. Suhteutuskerron saadaan jakamalla henkilön Suomessa asuma aika 40 vuodella. Työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä ja varhennettua vanhuuseläkettä saava saa täyden eläkkeen, jos hän on asunut Suomessa vähintään 80 prosenttia 16 vuoden iän saavuttamisen ja eläkkeen alkamisen välisestä ajasta. Suhteutuskerron lasketaan näissä tapauksissa jakamalla Suomessa asuttu aika ajalla, joka on 80 prosenttia 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen välisestä ajasta.

Kansaneläkettä tarkistettaessa aikaisemmin tuloksi otettu työeläke otetaan huomioon työeläkeindeksin sijasta kansaneläkeindeksillä korotettuna (tarkistamissääntö). Jos työeläkkeen määrässä kuitenkin tapahtuu muu kuin indeksimuutos, se otetaan kansaneläkettä tarkistettaessa huomioon todellisen määräisenä.

Eläkettä maksetaan takautuvasti vuoden ajalta ennen hakemuksen jättämistä. Eläkkeensaajan muuttaessa ulkomaille muuhun kuin EU-/ETA-maahan kansaneläkettä maksetaan vuoden ajan muuttopäivästä. Jos henkilö ei ole välittömästi ennen ulkomaille muuttoa asunut Suomessa vähintään vuoden mittaista aikaa, eläkkeen maksaminen ulkomaille keskeytetään heti ulkomaille muuttoa seuraavan kuukauden alusta. Silloin kun eläkkeensaaja on asunut Suomessa ennen ulkomaille muuttoa vähintään kymmenen vuotta tai kun ulkomaille oleskelu johtuu eläkkeensaajan tai hänen lähiomaisensa sairaudesta, kansaneläkkeen maksamista voidaan kuitenkin jatkaa määrääjän tai toistaiseksi.

Lapsikorotus

Eläkkeensaajalla on oikeus saada kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, jos hänen huollettavanaan on alle 16-vuotias lapsi. Lapsikorotus myönnetään eläkkeensaajalle, joka saa kansaneläkettä, työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa täyttä työkyvyttömyyselä-

kettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä. Lapsikorotukseen on oikeus myös henkilöllä, joka saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisäateistä tapaturma-, liikennevuakuutus- tai sotilasvammaeläkettä, elinkorkoa tai yli vuoden jatkuvaa ansionmenetyksen korvausta.

Lapsikorotus myönnetään jokaisesta eläkkeensaajan tai hänen puolisonsa alle 16-vuotiaasta lapsesta, joka elää samassa taloudessa eläkkeensaajan kanssa tai muualla asuvan eläkkeensaajan omasta lapsesta, jonka toimeentulosta eläkkeensaaja muutoin huolehtii. Lapsikorotuksen määrä lasta kohti on 18,47 euroa kuukaudessa. Sitä voidaan maksaa kummallekin eläkettä saavalle vanhemmalle saman lapsen perusteella.

Leskeneläke

Kansaneläkelaitoksen myöntämän yleisen perhe-eläkkeen tarkoituksena on turvata perheenhuoltajan kuoleman jälkeen lesken ja lasten toimeentulo. Perhe-eläkelain mukaiset etuudet ovat leskeneläke ja lapseneläke.

Leskellä, joka ei ole täyttänyt 65 vuotta ja joka ei saa työkyvyttömyytensä tai työttömyytensä vuoksi kansaneläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä tai vastaavaa ulkomaista eläkettä, on oikeus leskeneläkkeeseen. Lisäksi edellytetään, että leskellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa ja että avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä täytti 65 vuotta. Jollei yhteistä lasta ole, edellytyksenä on, että leski oli edunjättäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta ja avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta ja että avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Ulkomailla asuneelta edunjättäjältä samoin kuin leskeltä edellytetään kansalaisuudesta riippuen kolmen tai viiden vuoden asumisaikaa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että leski asui Suomessa edunjättäjän kuollessa tai, jos leski on Suomen kansalainen, muutti tänne vuoden kuluttua edunjättäjän kuolemasta.

Leskeneläkkeenä maksetaan alkueläkettä kuuden kuukauden ajan ja sen jälkeen jatkoeläkettä. Alkueläkkeenä maksetaan perusmäärä ja vähintään vakiomääräinen täydennysmäärä. Perusmäärän suuruus on 85,57 eu-

roa kuukaudessa ja vakiomääräinen täydennysmäärä on kuntaryhmästä riippuen vähintään 43 tai 40 prosenttia täysimääräisestä täydennysmäärästä. Jos leski saa kansaneläkettä tai ulkomailta maksettavaa vastaavaa eläkettä, alkueläkettä maksetaan vain siltä osin, kuin se ylittää kansaneläkkeen ja/tai ulkomailta maksettavan vastaavan eläkkeen, eläkkeensaajien asumistuen ja ylimääräisen rintamalisän määrän.

Jatkoeläkkeenä maksetaan perusmäärä ja tulosidonnainen täydennysmäärä. Perusmäärää maksetaan alkueläkkeen jälkeen, jos leskellä on huollettavanaan alle 18-vuotias lapsi. Jos leskellä ei ole huollettavanaan lasta, jatkoeläkkeenä maksetaan vain tulosidonnaista täydennysmäärää.

Lesken alku- ja jatkoeläkkeen täydennysmäärän määrään vaikuttavat lesken vuositulojen lisäksi myös omaisuuden määrä, asuin-kunta ja perhesuhteet. Täysimääräinen täydennysmäärä on 1 päivästä maaliskuuta 2005 lukien kuntaryhmästä riippuen 419,67 euroa tai 398,94 euroa kuukaudessa. Jos leskeneläkkeensaaja on avio-/avoliitossa, enimmäismäärät ovat vastaavasti 359,81 euroa tai 342,16 euroa kuukaudessa.

Leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa vuosituloina otetaan huomioon myös lesken muut tulot kuin eläketulot. Työtuloista otetaan tuloina huomioon kuitenkin vain 60 prosenttia. Lisäksi tuloina otetaan huomioon kymmenen prosenttia lesken 57 268 euroa ylittävän omaisuuden arvosta, johon ei kuitenkaan lueta omassa käytössä olevaa asuntoa. Leskeneläke suhteutetaan edunjättäjän Suomessa asumaan aikaan ja maksetaan ulkomaille vastaavasti kuin kansaneläke. Leskeneläkkeen täydennysmäärään sovelletaan myös tarkistamissääntöä vastaavasti kuin kansaneläkkeessä.

Lapseneläke

Oikeus perhe-eläkelain mukaiseen lapseneläkkeeseen on Suomessa asuvalla alle 18-vuotiaalla lapsella tai alle 21-vuotiaalla päätoimisesti opiskelevalla lapsella. Ulkomailla asuneelta edunjättäjältä edellytetään kansalaisuudesta riippuen kolmen tai viiden vuoden asumisaikaa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että lapsi on asunut Suomessa edun-

jättäjän kuollessa tai muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Lapseneläkkeeseen on oikeus edunjättäjän omalla lapsella ja otolapsella sekä lapsella, joka edunjättäjän kuollessa asui edunjättäjän kanssa samassa taloudessa ja jonka elatuksesta edunjättäjä vastasi. Lapseneläkettä ei kuitenkaan makseta, jos lapsi 16 vuotta täytettyään saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä.

Lapseneläkkeeseen kuuluu aina perusmäärä, jonka suuruus on 50,26 euroa kuukaudessa. Alle 18-vuotiaalle voidaan lisäksi maksaa täydennysmäärä, jonka suuruuteen vaikuttavat lapsen saamat muut perhe-eläkkeet. Täydennysmäärän täysi määrä on 67,15 euroa kuukaudessa. Jos lapseneläke on suhteutettava sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, perusteella, eläke suhteutetaan edunjättäjän Suomessa asumaan aikaan vastaavasti kuin kansaneläke. Lapseneläke myös maksetaan ulkomaille vastaavasti kuin kansaneläke.

Lapsen hoitotuki

Lapsen hoitotuesta annetun lain mukaista lapsen hoitotukea maksetaan Suomessa asuvan alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvan taloudellisen tai muun erityisen rasituksen korvaamiseksi. Lapsen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen tulee kestää vähintään kuuden kuukauden ajan. Hoidon ja kuntoutuksen tarpeesta aiheutuvan taloudellisen tai muun rasituksen ja sidonnaisuuden määrän perustella lapsen hoitotuki on porrastettu kolmeen ryhmään. Hoitotukena maksetaan 77,61 euroa, korotettuna hoitotukena 181,10 euroa ja erityishoitotukena 336,33 euroa kuukaudessa.

Vammaistuki

Vammaistukilain mukaisen vammaistuen tarkoituksena on tukea työikäisten vammaisten selviytymistä jokapäiväisessä elämässä, työssä ja opiskelussa. Jos Suomessa asuvan

16–64 -vuotiaan henkilön toimintakyky on heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan, hänelle maksetaan haitan, tarvittavan avun, palvelusten ja erityiskustannusten korvaamiseksi vammaistukea. Tukea ei kuitenkaan myönnetä, jos henkilö saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai yksilöllistä varhaiseläkettä taikka maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaista erityistukea työkyvyttömyyden perusteella. Työeläkelakien mukainen osatyökyvyttömyyseläke ei kuitenkaan estä vammaistuen myöntämistä. Vammaistukea ei myöskään myönnetä, jos henkilö saa lakisääteistä avuttomuus- tai haitallisia saman vamman tai sairauden perusteella. Ulkomailta maksettava eläke-etuus tai samasta vammasta saatava avuttomuus- tai haitallisia tahi vammaistuki estää myös vammaistuen myöntämisen.

Vammaistuen määrä on porrastettu kolmeen ryhmään henkilön haitan suuruuden, avuntarpeen sekä ohjauksen ja valvonnan tarpeen perusteella tai sen perusteella, kuinka paljon henkilöllä on sairaudesta tai vammastaan aiheutuvia erityiskustannuksia. Vammaistuen, korotetun vammaistuen ja erityisvammaistuen määrä on sama kuin vastaavasti porrastetun lapsen hoitotuen.

Alinta vammaistukea myönnettäessä edellytetään, että henkilölle aiheutuu sairaudesta tai vammasta olennaista haittaa ja sen lisäksi jatkuvia erityiskustannuksia. Korotettua vammaistukea myönnettäessä edellytetään joko huomattavaa haittaa tai säännöllisesti toistuvaa toisen henkilön apua, ohjausta ja valvontaa taikka huomattavia erityiskustannuksia. Erityisvammaistuki edellyttää jokapäiväistä toisen henkilön apua, huomattavassa määrin säännöllistä ohjausta tai valvontaa taikka erittäin huomattavia erityiskustannuksia.

Vammaistuki on lapsen hoitotuen ohella sosiaaliturva-asetuksen liitteessä II a luokiteltu niin sanotuksi maksuihin perustumattomaksi erityisetuudeksi, jota maksetaan vain Suomessa asuvalle. Oikeus vammaistukeen on Suomessa asuvalle Suomen tai muun EU-/ETA-maan kansalaisella, joka on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Muilta ulkomaan kansalaisilta edellytetään 16 vuotta täytettyään vähin-

tään viiden vuoden yhdenjaksoista asumista Suomessa. Vammaistuen voi kuitenkin saada ilman edellä kerrottua asumisaikavaatimusta, jos henkilön sairaus on alkanut tai vamma on syntynyt Suomessa ennen kuin on kulunut viisi vuotta siitä, kun hän on täyttänyt 16 vuotta. Asumisaikavaatimusta ei ole myöskään silloin, kun henkilö 16 vuotta täyttäessään on saanut lapsen hoitotukea.

Eläkkeensaajien hoitotuki

Kansaneläkelaisissa säädetyllä eläkkeensaajien hoitotuella tuetaan kotona asuvan sairaan tai vammaisen eläkkeensaajan hoitoa sekä korvataan hänelle sairaudesta tai vammasta aiheutuvia erityiskustannuksia. Hoitotuen myöntäminen edellyttää, että henkilön toimintakyky on heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan.

Eläkkeensaajien hoitotukea maksetaan Suomessa asuvalle 65 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hoitotukeen on oikeutettu myös Suomessa asuva alle 65-vuotias henkilö, joka saa työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai yksilöllistä varhaiseläkettä kansaneläkelain, työeläkelakien, kansanedustajain eläkelain (329/1967) tai valtioneuvoston jäsenten oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (809/1977) perusteella. Eläkkeensaajien hoitotukea ei myönnetä, jos henkilö saa osatyökyvyttömyyseläkettä, osa-aikaeläkettä tai lakisääteistä avuttomuus- tai haitallisia saman vamman tai sairauden perusteella taikka vastaavaa korvausta ulkomailta.

Myös eläkkeensaajien hoitotuen määrä on porrastettu kolmeen ryhmään henkilön avun tarpeen sekä ohjauksen ja valvonnan tarpeen perusteella tai sen perusteella, kuinka paljon hänellä on sairaudestaan tai vammastaan aiheutuvia erityiskustannuksia. Eläkkeensaajien hoitotukea maksetaan alimpana hoitotukena 51,98 euroa, korotettuna hoitotukena 129,40 euroa ja erityishoitotukena 258,79 euroa kuukaudessa. Hoitotuen määrä suhteutetaan henkilön Suomessa asumaan aikaan vastaavasti kuin kansaneläkkeessä. Myös asumisaikavaatimusta ja ulkomaille maksamista koskevat säännökset ovat kansaneläkettä vastaavat.

Ruokavaliokorvaus

Ruokavaliokorvauksesta säädetään kansaneläkelaisissa ja vammaistukilaisissa. Ruokavaliokorvaus myönnetään 16 vuotta täyttäneelle keliakiaa sairastavalle henkilölle, jolle on asianmukaisesti diagnosoidun sairauden vuoksi välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita. Ruokavaliokorvauksen tarkoituksena on korvata gluteenittomien tuotteiden käyttämisestä aiheutuvia lisäkustannuksia. Tuki maksetaan vammaistukena tai eläkkeensaajien hoitotukena. Ruokavaliokorvauksen suuruus on 21 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkejärjestelmän rahoitus

Kansaneläkkeet rahoitetaan työnantajien maksamilla kansaneläkemaksuilla, valtion osuudella, arvonlisäveron tuotoista kansaneläkerahastoon tuloutettavalla osuudella sekä kansaneläkerahaston omaisuuden tuotoilla. Valtion rahoitusosuus kansaneläkkeiden kustannuksista on 29 prosenttia. Lisäksi valtio rahoittaa kokonaan perhe-eläkkeistä, lapsen hoitotuesta sekä vammaistuesta aiheutuvat kustannukset. Kansaneläkelaitoksen toimintamenoista 40 prosenttia luetaan kansaneläkerahaston kustannuksiksi ja ne rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen varoista samoin kuin lapsikorotukset ja eläkkeensaajien hoitotuet.

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle ennen etuuden maksupäivää ennakkona 90 prosenttia valtion arvioidusta etuusmenosuudesta. Valtio vastaa takuusuorituksella siitä, että kansaneläkerahaston varat eivät vuoden lopussa alita kansaneläkelaisissa säädettyä vähimmäismäärää, mikä on neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuosittaisista maksetuista kokonaismenoista. Valtio takaa myös kansaneläkerahaston päivittäisen maksuvalmiuden.

2.2. Nykytilan arviointi

Lainsäädäntö

Vuonna 1957 voimaan tulleen kansaneläkelain perusteella kaikille maksettiin samansuuruisia kansaneläkkeen perusosaa ja sen lisäksi tulosidonnaisia lisiä. Vuonna 1962 kansaneläkkeen rinnalle tuli ansioperusteinen

työeläke, jota ei otettu huomioon kansaneläkkeen tukiosaa määrättäessä. Vaiheittain 1980-luvulla toteutetussa kansaneläkeuudistuksessa kansaneläkkeen tukiosa ja pienituloisille maksettu tukilisä yhdistettiin kansaneläkkeen lisäosaksi ja lisäosasta tehtiin eläkevähenteinen. Samalla kaikille maksetun perusosan nimi muutettiin pohjaosaksi.

Kansaneläke sai nykyisen muotonsa ansioeläkkeitä täydentävänä toimeentulon turvaavana eläkkeenä vuoden 1996 kansaneläkeuudistuksessa, kun myös kansaneläkkeen pohjaosasta tehtiin eläkevähenteinen. Myös vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun periminen lopetettiin vuonna 1996. Kansaneläkkeen pohjaosa ja lisäosa yhdistettiin vuoden 1997 alusta yhdeksi eläkevähenteiseksi kansaneläkkeeksi.

Kansaneläkelaki on ollut voimassa lähes viisikymmentä vuotta. Sinä aikana lakia on useaan kertaan muutettu toteuttamalla useita uudistuksia. Kansaneläkelakiin eri aikaan tehdyt yksittäisten pykälien ja kokonaisten lukujen muutokset ovat tehneet laista rakenteeltaan ja sisällöltään vaikeaselkoisen. Sama koskee vuonna 1969 voimaan tullutta perheläkelakia, johon tehtiin vuonna 1990 merkittävä rakenteellinen muutos eriyttämällä säännökset sen perusteella, onko edunjättäjä kuollut ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 vai myöhemmin. Vammaisetuuksia koskeva lainsäädäntö on erillään kolmessa eri laissa. Eri laeissa on viittaussäännöksiä kansaneläkelaisa oleviin menettelysäännöksiin.

Perustuslain mukaan yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevista perusteista tulee säätää lain tasolla. Nykyisiä kansaneläkesäädöksiä täydentävät asetukset, joita on lainsäädännön muuttuessa myös tarkistettu useaan otteeseen. Etuuksien myöntämisperusteista on säännöksiä myös asetustasolla. Tämä koskee erityisesti vammaisetuuksia. Alemman asteisten normien valtuutussäännösten täsmällisyydessä ja tarkkarajaisuudessa on puutteita. Myös yksittäisen säännösten sanamuotoja tulisi tarkentaa ja saattaa ajan tasalle.

Maksetut etuudet

Vuonna 2004 eläkevähenteisiä kansaneläkkeitä maksettiin yhteensä noin 2,1 miljardia

euroa. Kansaneläkkeen saajia oli vuoden 2004 lopussa noin 664 000, joista täyttä kansaneläkettä saavia oli noin 100 000.

Vammaisetuuksia eli vammaistukea, lapsen hoitotukea ja eläkkeensaajien hoitotukea maksettiin vuoden 2004 lopussa noin 227 000 henkilölle. Maksettujen vammaisetuuksien määrä vuoden 2004 aikana oli yhteensä noin 350 miljoonaa euroa, mistä yli kaksi kolmasosaa oli eläkkeensaajien hoitotukea. Perhe-eläkkeitä maksettiin vuonna 2004 yhteensä noin 40 miljoonaa ja lapsikortuksia noin 5 miljoonaa euroa.

Yhä useampi eläkkeelle jäävä on oikeutettu ansiosidonnaiseen työeläkkeeseen. Tämän seurauksena kansaneläkettä saavien lukumäärä alenee. Sama koskee yleistä perhe-eläkettä. Väestön ikääntyessä eläkkeensaajien asumistukea ja hoitotukea saavien lukumäärä kuitenkin kasvaa, sillä näitä etuuksia myönnetään myös sellaisille eläkkeensaajille, jotka eivät ole oikeutettuja kansaneläkkeeseen.

Kansaneläkerahaston etuusmenot olivat vuonna 2004 yhteensä noin 2,9 miljardia euroa, josta varsinaisten kansaneläkkeiden osuus oli noin 2,1 miljardia euroa. Työnantajilta perittävillä kansaneläkemaksuilla katettiin mainittuna vuonna kaikista kansaneläkerahaston menoista 45 prosenttia, noin 1,3 miljardia euroa. Arvonlisäveron tuotoilla menoista katettiin noin 0,4 miljardia euroa ja loput noin 1,1 miljardia euroa valtion varoista.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Kansaneläke ja perhe-eläke turvaavat Suomessa asuvan henkilön toimeentuloa vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta sekä silloin, kun perhehuoltaja kuolee. Vammaisetuuksien tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan vammaisen henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä. Perusoikeuksia turvaavalta lainsäädännöltä edellytetään selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Lainsäädännön kattavuus, selkeys ja ennakoitavuus on tärkeää myös etuuden hakijan oikeustur-

van kannalta.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää kansaneläkettä, perhe-eläkettä ja vammaisetuksia koskevan lainsäädännön rakennetta yhdistämällä nykyisin neljässä eri laissa olevat säännökset nykyistä tarkoituksenmukaisemmiksi kokonaisuuksiksi. Uusiin etuuslakeihin otettaisiin itsenäiset menettelyä koskevat säännökset, jolloin tarve viitata muihin lakeihin vähenisi.

Lainsäädännön rakenteellisen selkeyttäminen lisäksi tavoitteena on selkeyttää myös yksittäisiä säännöksiä täsmentämällä niiden sanamuotoja ja määrittelemällä nykyistä katavammin laeissa käytettyjä käsitteitä. Yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevista perusteista säädettäisiin perustuslain vaatimusten mukaisesti lain tasolla. Samoin tarkistettaisiin alemman asteisten normien valtuutussäännökset siten, että ne täyttävät perustuslain asettamat vaatimukset säännösten täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Voimassa olevasta vakiintuneesta soveltamiskäytännöstä otettaisiin tarvittavat säännökset ehdotettuihin lakeihin. Tavoitteena on myös yksinkertaistaa lainsäädäntöä yhdenmukaistamalla menettelysäännöksiä ja kumoamalla ajan myötä tarpeettomaksi käyneitä tai vähämerkityksellisiä säännöksiä.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. *Lainsäädännön rakenteellinen selkeyttäminen*

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kolme uutta lakia: kansaneläkelaki, laki vammaisetuksista sekä laki kansaneläkelain voimaantumista. Ehdotettuun uuteen kansaneläkelakiin otettaisiin voimassa olevan kansaneläkelain mukaisia etuuksia koskevat säännökset lukuun ottamatta eläkkeensaajien hoitotukea koskevia säännöksiä. Sen lisäksi lakiin otettaisiin perhe-eläkelain mukaisia etuuksia koskevat säännökset. Samalla siirrettäisiin Kansaneläkelaitoksen henkilökunnan toimihenkilöeläkkeitä koskevat säännökset kansaneläkelaista Kansaneläkeläitöksestä annettuun lakiin (731/2001).

Ehdotettuun lakiin vammaisetuksista otettaisiin säännökset lapsen hoitotuesta annetusta laista ja vammaistukilaista sekä kansan-

eläkelaisissa olevat säännökset eläkkeensaajien hoitotuesta.

Ehdotettuun lakiin kansaneläkelain voimaantumista koottaisiin kansaneläkelaista ja perhe-eläkelaista sellaiset säännökset, joita sovelletaan vielä eräisiin ennen lain voimaantuloa myönnettyihin eläkkeisiin. Samoin voimaantumislakiin otettaisiin säännökset ennen vuotta 1950 syntyneen henkilön oikeudesta työttömyyseläkkeeseen, ja ennen vuotta 1944 syntyneen henkilön oikeudesta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen. Voimaantumislakiin kirjattaisiin myös voimassa olevat suojasäännökset, joilla on aikaisemmin toteutettujen lainmuutosten yhteydessä turvattu etuuden maksaminen vähintään entisen suuruisena. Samoin voimaantumislakiin säädettäisiin tarvittavista uusista suojasäännöksistä.

Uudessa kansaneläkelaisista tavoitteena on sekä etuudensaajien että lain toimenpanijoiden kannalta mahdollisimman selkeä, johdonmukainen ja ymmärrettävä kokonaisuus. Lainsäädännön selkeyttä ja käytettävyyttä on pyritty lisäämään siten, että ehdotetun lain ensimmäisessä osassa olisivat kaikille etuuskille yhteiset säännökset, jotka koskevat lain tarkoitusta ja soveltamisalaa. Lain alussa olisi määritelmät avoliitosta ja erillään asumisesta, laitoshoidosta, työeläkkeestä sekä sosiaaliturva-asetuksesta. Lisäksi laissa olisi määritelmät edunjättäjästä lapseneläkettä myönnettäessä sekä täysorvosta.

Kansaneläkkeet ja perhe-eläkkeet muodostaisivat ehdotetussa kansaneläkelaisissa kumpikin oman kokonaisuutensa. Muita etuuksia olisi eläkkeeseen liittyvä lapsikorotus. Toimeenpanoa ja muutoksenhakua koskevat säännökset olisivat omana osanaan. Viimeisessä osassa olisivat säännökset tietojen saamisesta, luovuttamisesta ja salassapidosta, rahoituksesta sekä erinäiset säännökset.

Uusi kansaneläkelaki vastaisi pitkälti rakenteeltaan jo uudistettua työttömyysturvalakia ja sairausvakuutuslakia. Keskeisiä sosiaaliturvaetuksia koskevien lakien yhtenäinen rakenne ja myös menettelysäännösten mahdollisimman suuri yhdenmukaisuus helpottaisi osaltaan lakien toimeenpanoa.

Ehdotetun uuden kansaneläkelain yksittäiset säännökset pohjaavat pääasiassa voimassa olevien lakien säännöksiin. Pitkiä ja vaikeaselkoisia säännöksiä on kuitenkin tarpeen

mukaan jaettu useampiin, yhden asiakokonnaisuuden käsittäviin säännöksiin. Säännösten sanamuotoja on samalla uudistettu pyrkimällä lyhyempään, ajanmukaisempaan ja selkeämpään ilmaisuun.

Eläkkeensaajien asumistukilakia (591/1978) ei ehdoteta uudistettavaksi tässä yhteydessä, sen uudistamisesta on tarkoitus antaa myöhemmin erillinen hallituksen esitys. Erillinen hallituksen esitys on tarkoitus antaa myös kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen maksamisesta täysimääräisenä julkisessa laitoshoidossa olevalle.

3.2.2. *Kansaneläkelaki*

Asumisaikavaatimus

Kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen myöntämisen yleisenä edellytyksenä olisi, että henkilö asuu Suomessa tai muussa EU-/ETA-maassa silloin, kun oikeus eläkkeeseen syntyy. Ulkomaan kansalaisiin sovellettavaa Suomessa asumisen viiden vuoden vähimmäisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi. Käytännössä viiden vuoden asumisaikavaatimus on koskenut vain pientä osaa ulkomaalaisia, koska Suomen kansalaisiin sovellettavaa kolmen vuoden asumisaikavaatimusta sovelletaan myös EU-/ETA-maiden kansalaisiin, pakolaisiin ja valtiottomiin henkilöihin. Esityksessä ehdotetaan, että kaikkiin Suomessa asuviin sovellettaisiin kansalaisuudesta riippumatta samaa kolmen vuoden asumisaikavaatimusta. Asumisaika lasketaan 16 vuoden iän täyttämisestä. Työkyvyttömyyseläkettä myönnettäessä kolmen vuoden asumisaikaa ei kuitenkaan vaadittaisi, jos henkilö tulee työkyvyttömäksi Suomessa asuessaan ennen 19 vuoden ikää.

Eläkkeen määrä ja tarkistaminen

Kansaneläkkeiden ja perhe-eläkkeiden rahamäärät on voimassa olevassa laissa ilmoitettu vuositasoisina. Eläkkeet maksetaan kuitenkin kuukausittain. Lainsäädännön havainnollisuuden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi ehdotetaan, että eläkkeistä säädettäisiin kuukausimääräisinä. Esityksessä on otettu huomioon syyskuun alusta 2006 toteutettava 5 euron suuruinen kansaneläkkeen ja les-

keneläkkeen täydennysmäärän tasokorotus (HE 124/2005 vp; EV 119/2005 vp). Muutoin eläkkeiden taso ei muuttuisi. Eläkkeiden indeksitaso olisi edelleen vuoden 2001 kansaneläkeindeksin taso, mikä vastaa kansaneläkeindeksistä annetun lain (456/2001) tasoa. Jos indeksitasoa muutettaisiin nykyisestä, siitä aiheutuisi mittavia muutostarpeita Kansaneläkelaitoksen etuusjärjestelmiin. Myös työttömyysturvalakiin (1290/2002) on kansaneläkeindeksiin sidotut rahamäärät otettu vuoden 2001 indeksitasoissa.

Kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen määrä suhteutetaan henkilön Suomessa asumaan aikaan. Voimassa olevien säännösten mukaan asumisaika lasketaan kuitenkin vanhuus- ja perhe-eläkkeessä eri lailla kuin työkyvyttömyyseläkkeessä. Järjestelmän selkeyttämiseksi täyteen eläkkeeseen oikeuttavan asumisaajan laskemista koskevia säännöksiä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi eri eläke- muodoissa. Täysimääräiseen kansaneläkkeeseen olisi oikeutettu henkilö, joka on asunut Suomessa vähintään 80 prosenttia 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen tai 65 vuoden iän täyttämisen välisestä ajasta. Perhe-eläkettä myönnettäessä asumisaikana otettaisiin vastaavasti huomioon 16 vuoden iän täyttämisen ja edunjättäjän kuoleman tai 65 vuoden iän täyttämisen välinen aika. Lapseneläke suhteutettaisiin edelleenkin vain silloin, kun edunjättäjän asumisaika Suomessa tulee ottaa huomioon sosiaaliturva-asetuksen perusteella. Käytännössä suhteuttamisaajan muutoksella ei ole suurta merkitystä.

Kansaneläkkeen määrään vaikuttava sotilasvammalain mukainen elinkoron ikä- ja omaiskorotus ehdotetaan etuoikeutettavaksi kansaneläkkeessä, koska kyseessä ei ole muiden kansaneläkkeeseen vaikuttavien tulojen mukaisesti ansioperusteinen eläke tai korvaus. Sotilasvammalain mukainen elinkoron ikä- ja omaiskorotus perustuvat sotainvalidin vammaan tai sairauteen ja ikäkorotus voidaan maksaa sen vuoden alusta, kun sotainvalidi täyttää 56 vuotta sen vuoden loppuun kun hän täyttää 65 vuotta. Omaiskorotus maksetaan sotainvalidin puolisoista ja lapsista. Sotilasvammalain mukainen elinkoron ikä- ja omaiskorotus ovat etuoikeutettuja tuloja eläkkeensaajien asumistuessa sekä ylimääräisessä rintamalisässä.

Kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen määrää tarkistettaessa nykyisin sovellettava tarkistamissääntö on eläkkeensaajan kannalta vaikeasti ymmärrettävä ja myös toimeenpanon kannalta hankala. Tarkistamissäännön mukaan kansaneläkettä ja perhe-eläkettä tarkistetaan siten, että aikaisemmin tuloksi luetut työeläkkeet otetaan huomioon työeläkeindeksin sijasta kansaneläkeindeksillä korotettuina. Järjestelmän selkeyttämiseksi tästä tarkistamissäännöstä ehdotetaan luovuttavaksi lain voimaantulon jälkeen alkavissa kansaneläkkeissä ja perhe-eläkkeissä. Kun tällaisen eläkkeen määrää tarkistetaan, muut eläketulot otettaisiin tulona huomioon tarkistusajankohdan mukaisina. Lain voimaantullessa maksussa olevissa kansaneläkkeissä ja perhe-eläkkeissä tulona huomioon otetut eläketulot otettaisiin huomioon uuden lain mukaisesti sitä mukaa, kun kyseisissä eläketuloissa tapahtuu muu muutos kuin indeksikorotus.

Työkyvyttömyyseläke

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi työeläkejärjestelmän kanssa tilanteessa, jossa eläkkeen hakija ei ole ollut voimassa olevassa laissa edellytettyä 300 päivää sairausvakuutuslain mukaisella sairauspäivärahalla. Jos henkilölle on sairauspäiväraha-ajasta riippumatta jo myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke, hänelle voitaisiin myöntää samasta ajankohdasta myös kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke.

Leske-eläke

Nykyiset leskeneläkkeen alkueläkettä koskevat säännökset ovat vaikeaselkoisia. Alkueläkkeenä maksetaan perusmäärän lisäksi vähintään vakiomääräinen täydennysmäärä, jonka määrä on laissa ilmaistu prosentiosuutena täydestä täydennysmäärästä. Vakiomääräisen täydennysmäärän ylittävää täydennysmäärää voidaan maksaa leskelle, jonka tulot ja omaisuus jäävät alle laissa säädettyjen rajojen. Tällaisia hakijoita on kuitenkin ollut vähän, alkuvuonna 2005 maksussa oli vain kolme tarveharkintaista alkueläkettä. Järjestelmän selkeyttämiseksi leskeneläkkeen al-

kueläkkeen tulosidonnaisesta täydennysmäärästä ehdotetaan luovuttavaksi, jolloin alkueläke maksettaisiin kaikille vakiomääräisenä. Alkueläkkeen määrä olisi 242,56 euroa (vuoden 2005 indeksitasossa 253,74 euroa) kuukaudessa, mikä vastaisi nykyisen alkueläkkeen perusmäärän ja vakiomääräisen täydennysmäärän yhteismäärää.

Leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa on otettu tulona huomioon kymmenen prosenttia lesken 57 268 euroa ylittävän netto-omaisuuden arvosta lukuun ottamatta omassa käytössä olevan asunnon arvoa. Veronalainen omaisuus on otettu huomioon verotusarvojen mukaisena. Varallisuusverotuksesta on tarkoitus luopua vuoden 2006 alusta, minkä jälkeen verohallinnolta ei ole enää saatavissa kattavasti eri omaisuuslajien verotusarvoja.

Kansaneläkelaitoksessa marraskuussa 2004 tehdyn selvityksen mukaan leskeneläkkeen täydennysmäärää sai 2326 henkilöä. Näistä vain 21 henkilöllä omaisuus oli niin suuri, että siitä muodostui leskeneläkkeen täydennysmäärään vaikuttavaa tuloa. Omaisuudella oli siten vain vähäinen vaikutus leskeneläkkeen määrään. Varallisuusverotuksen poistumisen vuoksi Kansaneläkelaitos joutuisi jatkossa selvittämään eri omaisuuslajien arvot muuten kuin verotusarvotietojen pohjalta. Selvittämisestä aiheutuisi nykyiseen verrattuna lisätyötä, vaikka omaisuuden vaikutus eläkkeen määrään jäisi vähäiseksi. Esityksessä ehdotetaan, että omaisuuden perusteella määrättävää laskennallista tuloa ei otettaisi huomioon lesken jatkoeläkkeen täydennysmäärää laskettaessa.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että lesken jatkoeläkkeen täydennysmäärää laskettaessa huomioon otettavista vuosituloista vähennetään asuntovelkojen korot, entiselle puolisolle maksettava elatusapu sekä eläkerasite. Lesken jatkoeläkkeen täydennysmäärää laskettaessa etuoikeutetuksi tuloksi hyväksyttäisiin myös kansaneläkelain mukainen lapsikorotus. Metsän pinta-alaverotus päättyy vuoden 2005 lopussa. Nykyisestä poiketen pinta-alaperusteista metsän tuottoa ei enää otettaisi tuloksi leskeneläkkeen täydennysmäärässä. Jatkossa myöskään puun myyntituloja ei satunnaisina tuloina otettaisi huomioon lesken eläkkeen täyden-

nysmäärää laskettaessa.

Voimassa olevan lain mukaan leskeneläkkeen täydennysmäärää pienennetään, kun leskeneläkkeen määrään vaikuttavat tulot ovat nousseet vähintään 734 euroa. Tulojen alentuessa eläkkeen määrää korotetaan. Tulojen alenemiselle ei voimassa olevassa laissa ole kuitenkaan asetettu mitään vähimmäismäärää. Jotta aivan vähäinen tulojen aleneminen ei johtaisi eläkkeen määrän tarkistamiseen, tällaisissa tilanteissa ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi tarkistusraja. Se olisi vastaavan suuruinen kuin eläkkeensaajien asumistuessa käytössä oleva tarkistusraja. Lesken jatkoeläkkeen täydennysmäärää tarkistettaisiin, kun eläkkeen määrään vaikuttavat tulot ovat alentuneet vähintään 367 euroa vuodessa. Vuoden 2005 indeksitasossa tarkistamisraja on 384 euroa vuodessa.

Perhe-eläkejärjestelmää ehdotetaan selkeytettäväksi myös siten, että leskeneläkettä ei enää maksettaisi pelkkänä asumistukena. Eläkkeensaajien asumistuen maksaminen jatkuisi kuitenkin muun eläkkeen kuin Kansaneläkelaitoksen myöntämän perhe-eläkkeen perusteella. Leskelle ei myöskään enää alettaisi maksaa uudelleen leskeneläkettä tilanteessa, jossa eläkkeen maksaminen on uuden avioliiton solmimisen perusteella lakautettu, mutta tämä uusi avioliitto purkautuu. Tällaisia tapauksia on säännöksen voimassaolon aikana ollut vain muutama.

Lapsikorotus

Lapsikorotuksen maksaminen työkyvyttömyyseläkettä saavalle edellyttää nykyisten säännösten mukaan henkilön täyttä työkyvyttömyyttä. Lapsikorotusta ei siten makseta, jos henkilö saa osatyökyvyttömyyseläkettä tai jos tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain mukainen eläke ei perustu täyteen työkyvyttömyyteen. Laista ehdotetaan poistettavaksi täyden työkyvyttömyyden edellytys. Henkilöllä olisi oikeus lapsikorotukseen työkyvyttömyyden asteesta riippumatta, jos hän saa laissa säädettyä työkyvyttömyyseläkettä. Lapsikorotus myönnettäisiin Suomessa tai muussa EU-/ETA-maassa asuvalle, mutta ei sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Menettely ja muutoksenhaku

Esityksessä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi työeläkejärjestelmän kanssa se aika, jolta eläkettä voidaan maksaa takautuvasti. Eläkettä voitaisiin maksaa enintään kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen jättämistä. Takautuva hakuaika lyhenisi puoleen nykyisestä. Tältä osin ehdotuksessa on otettu huomioon työeläkelainsäädäntöön ehdotetut muutokset, jotta eläkkeen takautuvaa myöntämistä koskevat säännökset olisivat eri eläkejärjestelmissä mahdollisimman yhdenmukaiset. Lisäksi kansaneläkelakiin ehdotetaan otettavaksi selkeyttävä säännös siitä ajankohdasta, josta lukien eläkkeen määrää tarkistetaan. Silloin kun eläkkeen määrään vaikuttava muutos tapahtuu kuukauden ensimmäisenä päivänä, eläkkeen määrää tarkistettaisiin sen kuukauden alusta. Muussa tapauksessa eläkettä tarkistettaisiin muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Eläkkeensaajan muutettua ulkomaille hänelle maksetaan kansaneläkettä tai perhe-eläkettä enintään vuoden ajan. Sen jälkeen eläkkeen maksaminen keskeytetään, ellei Kansaneläkelaitos hakemuksesta jatka eläkkeen maksamista. Eläkkeen maksamista on voitu jatkaa, jos henkilö oli ennen eläkkeen alkamista asunut Suomessa vähintään 10 vuotta tai jos ulkomailla oleskelu oli välttämätöntä sairauden takia. Viimeksi mainitusta syystä eläkettä ei ole kuitenkaan juuri maksettu ulkomaille. Eläkkeen maksaminen ulkomaille ehdotetaan keskeytettäväksi viimeistään vuoden kuluttua muuttopäivää seuraavan kuukauden alusta. Muuhun EU-/ETA-maahan muuttaminen ei edelleenkään keskeyttäisi eläkkeen maksamista.

Eläke voitaisiin edelleen maksaa kunnan toimielimelle, jos eläkkeen maksamista eläkkeensaajalle itselleen ei voida pitää tarkoituksenmukaisena eläkkeensaajan elintapojen tai sairauden vuoksi. Maksaminen kunnan toimielimelle voisi ehdotuksen mukaan kuitenkin tapahtua myös ilman eläkkeensaajan suostumusta. Vapausrangaistuksen vuoksi keskeytettyä eläkettä ei ehdotuksen mukaan enää maksettaisi eläkkeensaajan 16 vuotta täyttäneelle työkyvyttömälle lapselle, koska työkyvyttömän lapsen toimeentulo voidaan turvata muilla etuuksilla.

Kansaneläkelaitoksen oikeutta periä liikaa maksettu eläke takaisin toisesta samalle henkilölle takautuvasti maksettavasta etuudesta ehdotetaan laajennettavaksi tilanteessa, jossa kansaneläkkeensaajalle myönnetään työeläkelakien mukainen perhe-eläke. Ehdotuksen mukaan Kansaneläkelaitos voisi periä samalta ajalta liikaa maksetun kansaneläkkeen määrän takaisin takautuvasti suoritettavasta työ-eläkelakien mukaisesta perhe-eläkkeestä. Kansaneläkelaitoksen perimisoikeuden laajennus koskisi myös tapaturman ja liikennevahingon perusteella maksettavaa perhe-eläkettä sekä sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä.

Kansaneläkelakiin ehdotetaan otettavaksi säännös muutoksenhausta silloin, kun henkilö on ollut vakuutettuna kahdessa tai useamassa EU-/ETA-maassa. Muutosta haettaisiin Kansaneläkelaitokselta sen jälkeen, kun henkilö on saanut kaikkien valtioiden päätöstä koskevan yhteenvedon. Työkyvyttömyyseläkkeen hakija voisi kuitenkin hakea muutosta Kansaneläkelaitoksen päätökseen jo ennen kun on saanut muiden valtioiden yhteenvedon. Päätöksenteon nopeuttamiseksi kansaneläke tai leskeneläke voitaisiin ehdotuksen mukaan myöntää väliaikaisella päätöksellä silloin, kun eläkettä haetaan Suomen lisäksi myös muusta EU-/ETA-maasta.

3.2.3. *Laki vammaisetuksista*

Vammaisetuslainsäädännön yhtenäistämisen

Kansaneläkejärjestelmän mukaisilla vammaisetuksilla taataan sairaille ja vammaisille ihmisille yhdenvertaiset mahdollisuudet muiden ihmisten tavoin normaaliin elämään sekä parannetaan heidän elämänlaatuun vamma olemassaolosta huolimatta. Tavoitteena on myös edistää vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia päästä yhdenvertaiseen elämään muiden kansalaisten kanssa. Vammaisetuudet ovat kokonaan valtion rahoittamia etuuksia niiden yhteiskunnallisesta luonteesta johtuen. Vammaisen henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä on tuettu kansaneläkejärjestelmässä lapsen hoitotuella, vammaistuella ja eläkkeensaajien hoitotuella. Nämä tukijärjestelmät on laadittu toisiaan

täydentäviksi siten, että niillä pyritään varmistamaan vammaisen henkilön elinkaaren mukainen avuntarve.

Lapsen hoitotuen tarkoituksena on edistää pitkäaikaisesti sairaan tai vammaisen lapsen kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen integroitumista omaan sosiaaliseen ympäristöönsä. Lapsen hoitotuen avulla turvataan paremmat edellytykset vammaiselle lapselle osallistua täysipainoisesti yhteisönsä elämään mahdollisimman tasavertaisena jäsenenä. Etuuden tarkoituksena on myös tukea lapsen erityishoitoon ja kuntoutumiseen tähtäävää toimintaa ja ehkäistä joissain tapauksissa pysyvän työkyvyttömyyden syntymistä. Hoitotukea myönnettäessä tarveharkinta tapahtuu lapsen tarpeista lähtien, koska kyse on lapselle suunnatusta tuesta. Tarveharkinta ei perustu lapsen vanhempien tai perheen taloudellisiin tai muihin olosuhteisiin. Lapsen hoitotukea ei myönnetä yksinään vamman tai sairauden lääketieteellisen diagnoosin perusteella. Huomioon otetaan lisäksi lapsen yksilölliset olosuhteet. Myös lapsen ikä vaikuttaa arvioinnissa. Riippuen vamman, vian tai sairauden luonteesta vanhempi lapsi voi kyetä ottamaan enemmän vastuuta itsestään ja esimerkiksi lääkityksestään, jolloin huoltajille aiheutuvan rasituksen määrä voi vähentyä.

Vammaistuen tarkoituksena on tukea muiden kuin eläkkeellä olevien 16–64 -vuotiaiden henkilöiden selviytymistä jokapäiväisessä elämässä sekä osallistumista työelämään ja opiskeluun vammasta tai sairaudesta huolimatta. Tuella pyritään korvaamaan niitä erityisiä haittoja ja kustannuksia, joita vammasta tai sairaudesta aiheutuu. Vammaistuen avulla halutaan parantaa vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia täysipainoiseen ja yhdenvertaiseen elämään muiden rinnalla sekä tukea vammaisia henkilöitä olemaan yhteiskuntamme tasavertaisia jäseniä. Vammaistuen myöntäminen edellyttää toimintakyvyn heikentymistä, jota arvioitaessa on otettava hakijan yksilölliset olosuhteet huomioon. Henkilön selviytymiseen tavanomaisessa elämässä vaikuttavat hänen perhesuhteensa ja elinolonsa. Myös työssä käyntiin, opiskeluun ja sosiaaliseen elämään osallistumiseen liittyvät yksilölliset seikat otetaan huomioon henkilön avuntarvetta tai vammasta johtuvia erityiskustannuksia arvioitaessa.

Eläkkeensaajien hoitotuen tavoitteena on mahdollistaa eläkettä saavien sairaiden tai vammaisten henkilöiden kotona asuminen mahdollisimman pitkään ja turvata tarvittavan avun ja palvelujen saaminen kotiin.

Eläkkeensaajien hoitotukea koskevat säännökset sisältyvät kansaneläkelakiin historiallisista syistä, koska eläkkeensaajien hoitotuki on katsottu kansaneläkkeen osaksi. Eläkkeensaajien hoitotuen myöntämistä koskevia säännöksiä on sittemmin muutettu, että tuki voidaan myöntää kansan-eläkkeen maksamisesta riippumatta yli 65-vuotiaalle henkilölle tai nuoremmalle työkyvyttömälle henkilölle, joka muutoin täyttää eläkkeensaajien hoitotuen saamisedellytykset. Nykyään eläkkeensaajien hoitotuki nähdään osana vammaisuuksia eikä kansaneläkkeen osana. Tästä johtuen on luontevaa siirtää eläkkeensaajien hoitotukea koskevat säännökset ehdotettavaan lakiin vammaisuuksista. Muutoksella vahvistetaan näin eläkkeensaajien hoitotuen vammaisuuksiluonnetta.

Esityksen lähtökohtana on, että alle 16-vuotiaalle ja 16 vuotta täyttäneelle maksettavat vammaistuet ovat edelleen sosiaaliturvasäätöasetuksen liitteen II a mukaisia maksuihin perustumattomia erityisuuksia. Erityisuuksina näitä vammaistukia ei maksettaisi ulkomaille eikä niitä myöskään suhteutettaisi Suomessa asuttuun aikaan. Tältä osin esitys ei merkitsisi muutosta nykyiseen tilanteeseen. Eläkettä saavan hoitotuen suhteuttamisesta asumisaikaan ehdotetaan luovuttavaksi. Sitä ei myöskään maksettaisi ulkomaille.

Muut muutokset

Voimassa olevien vammaisuuksien nimiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että lapsen hoitotuen uusi nimi olisi alle 16-vuotiaan vammaistuki, vammaistuen nimi olisi 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja eläkkeensaajien hoitotuen nimi eläkettä saavan hoitotuki. Ruokavaliokorvausta maksettaisiin erillisenä itsenäisenä vammaisuuksina.

Vammaisuuksien myöntämisen edellytyksenä olevaa asumisaikaa Suomessa ehdotetaan lyhennettäväksi ulkomaalaisten osalta viidestä vuodesta kolmeen vuoteen vastavasti kuin ehdotetussa kansaneläkelain.

Asumisaikavaatimus ei edelleenkaan koskisi alle 16-vuotiaita lapsia.

Voimassa olevien säännösten mukaan 16 vuotta täyttäneelle henkilölle maksettavan vammaistuen tai hoitotuen myöntämisen estää saman sairauden tai vamman perusteella Suomesta tai ulkomailta maksettava muu lakisääteinen korvaus. Tällainen muu lakisääteinen korvaus, haittalisä, avuttomuuslisä tai hoitotuki, ei enää kokonaan estäisi vammaistuen tai hoitotuen myöntämistä silloin, kun muiden korvausten yhteismäärä on vammaistuen tai hoitotuen määrää pienempi. Korvausten vaikutus koskisi myös alle 16-vuotiaan vammaistukea. Yhteensovituksen piiriin otettaisiin myös vammaistukeen tai hoitotukeen rinnastettavat ulkomaiset etuudet. Kansaneläkelaitos maksaisi vammaistuen tai hoitotuen ja yhteensovituksessa huomioon otettavien muiden korvausten ja etuuksien yhteismäärän erotuksen.

Nykyisestä vammaistuesta poiketen 16 vuotta täyttäneen vammaistukea voisi saada myös 65 vuotta täyttänyt henkilö, joka ei ole vanhuuseläkkeellä. Eläkettä saavan hoitotuen myöntämisedellytyksistä poistettaisiin 65 vuoden ikä ja sen sijalle tulisi vanhuuseläkkeen saaminen. Hoitotukeen olisi edelleen oikeutettu myös täyttä työkyvyttömyyseläkettä saava. Muilta osin vammaisuuksien myöntämisperusteisiin ei ehdoteta asiallisia muutoksia. Lain tasolle kirjattaisiin nykyisin osin asetus- ja ohjetasolla olevat tuen myöntämistä koskevat edellytykset. Samalla lakiin ehdotetaan otettavaksi määritelmät vammaisuuksien myöntämisen kannalta keskeisistä käsitteistä. Näitä aikaisemmin lain tasolla määrittelemättömiä käsitteitä olisivat toimintakyvyn heikentyminen, henkilökohtaiset toiminnot, ohjaus ja valvonta, erityiskustannukset sekä työkyvyttömyys.

Vammaistuen ja hoitotuen määrä olisi porrastettu tuen tarpeen mukaan kolmeen eri tasoon vastaavasti kuin voimassa olevissa säännöksissä. Määrältään pienin tuki olisi ehdotuksen mukaan perustuki, seuraavaa kutsuttaisiin korotetuksi tueksi ja määrältään suurin tuki olisi ylin tuki. Vammaisuuksien määriin ei ehdoteta muutoksia. Kaikki etuuksia koskevat rahamäärät otettaisiin lakiin kuukausimääräisinä ja ne sidottaisiin vuoden 2001 indeksitasoon.

Lakiin vammaisuuksista ehdotetaan otettavaksi vastaavan sisältöiset säännökset etuuden tarkistamisajankohdasta, takautuvasta maksamisesta ja maksamisesta kunnan toimielimelle kuin ehdotettuun kansaneläkelakiin. Lakiin lisättäisiin myös säännös, jonka mukaan samalta ajalta maksettu tapaturma- tai liikennevahingon perusteella maksettava haittalisa, avuttomuuslisä tai hoitotuki voitaisiin maksaa Kansaneläkelaitokselle sen maksaman hoitotuen tai vammaistuen korvaukseksi.

3.2.4. *Laki kansaneläkelain voimaantulosta*

Kansaneläkelain voimaantulosta annettuun lakiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäkauden ajan sovellettavat säännökset työttömyyseläkkeestä ja yksilöllisestä varhaiseläkkeestä. Työttömyyseläkkeitä voidaan myöntää vielä vuoden 2014 aikana, jolloin viimeinen työttömyyseläkkeeseen oikeutettu ikäluokka täyttää 65 vuotta. Yksilöllisiä varhaiseläkkeitä ei voida myöntää enää vuoden 2008 jälkeen.

Kansaneläkelain voimaantullessa maksussa olevien etuuksien maksamista jatkettaisiin entisiin perusteisiin siihen saakka, kunnes etuutta uuden lain voimaantulon jälkeen tarkistetaan seuraavan kerran. Voimaantulolakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joilla suojattaisiin edelleen eräät vuoden 1956 kansaneläkelakiin ja perhe-eläkelakiin aikaisempina vuosina tehtyjen muutosten voimaantullessa maksussa olleet etuudet. Voimaantulolakiin otettavat suojusäännökset koskisivat perhe-eläkettä ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjättäjän jälkeen, ennen 1 päivää tammikuuta 1996 alkaneen lapsikorotuksen maksamista, kansaneläkkeen maksamista entisen suuruusena tukiosan ja lisäosan yhdistymisen jälkeen, perhesuhteen muutoksen vaikutusta kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen määrään sekä näiden eläkkeiden suhteuttamatta jättämisen vaikutusta eläkkeen määrään.

Myös ennen 1 päivää heinäkuuta 1950 syntyneiden naisleskien oikeus leskeneläkkeeseen ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 voimassa olleen säännöksen mukaisin perusteiden suojattaisiin ja tarkistettaisiin koskemaan

kaikkia ennen 1 päivää heinäkuuta 1950 syntyneitä leskiä.

Työeläkkeen huomioon ottamisesta tulona 1 päivänä heinäkuuta 1975 ja 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaan tulleiden lainmuutosten yhteydessä säädettäisiin voimaantulolain vastavasti kuin nykyisessä kansaneläkelain. Samoin etuoikeutettaisiin edelleen eräät vanhat eläketulot ja ennen vuotta 1997 alkaneet ulkomailta saatavat etuudet.

Voimaantulolakiin ehdotetaan otettavaksi uusi, lain voimaantullessa ulkomaille maksettavia kansaneläkkeitä, perhe-eläkkeitä ja lapsikorotuksia koskeva suojusäännös. Mainittuja etuuksia maksettaisiin ulkomaille entisiin perusteisiin siihen saakka, kunnes etuutta seuraavan kerran tarkistetaan. Ehdotettu takautuvan hakuajan lyhennys ei voimaantulolain mukaan koskisi ennen kansaneläkelain voimaantuloa jätettyjä hakemuksia.

Kansaneläkelain ja perhe-eläkelain nykyistä tarkistamisäännöstä ei ehdotuksen mukaan sovellettaisi myöskään kansaneläkelain voimaantullessa maksussa oleviin kansaneläkkeisiin ja leskeneläkkeisiin, kun tulona huomioon otettavassa muussa eläkkeessä tapahtuu lain voimaantulon jälkeen muu kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos.

3.2.5. *Muut lait*

Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin ehdotetaan siirrettäväksi kansaneläkelain säännös Kansaneläkelaitoksen rahastoista sekä Kansaneläkelaitoksen henkilökunnan toimihenkilöeläkkeitä koskevat säännökset. Lisäksi tehtäisiin kansaneläkelain uudistuksesta aiheutuvat lakiviittausten tarkistukset rintamasotilaseläkelakiin (119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annettuun lakiin (998/1988).

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotus kansaneläke- ja vammaisuuksilainsäädännön uudistamiseksi on luonteeltaan pääosin tekninen, lainsäädäntöä selkeyttävä ehdotus. Uudistus ei sisällä sellaisia lainsäädännön sisällöllisiä muutoksia, joilla

olisi merkittävää vaikutusta etuusmenoihin.

Sotilasvammalain mukaisia elinkoron ikä- ja omaiskorotuksia oli vuoden 2004 maksussa noin 6 000 kansaneläkkeensaajalla. Heistä noin 3 700 eläkkeensaajalla elinkorko on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1983, jolloin se otetaan tulona huomioon kansaneläkkeessä rajoitetusti. Näissä tilanteissa tulona huomioiminen ei välttämättä vaikuta kansaneläkkeen määrään, koska vanha työeläke ja ikä- ja omaiskorotus otetaan tulona huomioon vain tiettyyn rajamäärään saakka. Ehdotus lisäisi kansaneläkemenoa arviolta 1 miljoonalla eurolla vuodessa.

Muiden eläketulojen huomioon ottaminen tarkistamisajankohdan mukaisena uusissa myönnettävissä kansaneläkkeissä ja perhe-eläkkeissä sekä nykyisen tarkistamissäännön ajan mittaan tapahtuva purkautuminen myös ennen lain voimaantuloa myönnettyistä eläkkeistä alentaisi kansaneläkemenoa ensimmäisinä vuosina arviolta 0,3—0,4 miljoonaa euroa vuodessa. Tasapainotilanteessa 15—20 vuoden kuluttua menojen arvioidaan jäävän voimasolla noin 8 miljoonaa euroa nykytasoa pienemmiksi. Tarkistamissäännön poistamisen arvioidaan vaikuttavan lain voimaantulovuonna noin 0,2 miljoonaa euroa.

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen samasta ajankohdasta jo myönnetyn työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa koskisi arvion mukaan noin 800 kansaneläkkeen saajaa. Muutoksen arvioidaan lisäävän kansaneläkemenoa noin 2 miljoonaa euroa vuodessa.

EU-/ETA-maiden ulkopuolelle maksetaan kansaneläkettä nykyisin noin 1000 henkilölle yhteensä noin 2 miljoonaa euroa. Ehdotuksen mukaan eläkkeen maksaminen keskeytetäisiin vuoden kuluttua siitä, kun eläkkeensaaja on muuttanut Suomesta EU-/ETA-maiden ulkopuolelle. Tästä johtuvan kansaneläkemenon vähennyksen arvioidaan olevan pitkällä aikavälillä enintään noin 1 - 2 miljoonaa euroa. Ensimmäisinä vuosina ehdotuksen kustannusvaikutus olisi suojasäännöksen vuoksi vähäinen.

Osatyökyvyttömyyseläkettä saavista henkilöistä lapsikorotukseen oikeutettuja arvioidaan olevan noin 800. Lapsikorotuksen maksaminen heille lisäisi kansaneläkemenoa noin

0,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Eläkettä saavan hoitotukea ei enää suhteutettaisi Suomessa asuttuun aikaan. Tämän arvioidaan lisäävän etuusmenoa noin 0,7 miljoonalla eurolla vuodessa. Hoitotukea ei myöskään maksettaisi ulkomaille, minkä vaikutus etuusmenoon arvioidaan vähäiseksi. Myös 65 vuoden ikärajan poistamisen vammaistuesta arvioidaan vaikuttavan vain vähän etuusmenoihin. Vammaistuen ja hoitotuen yhteensovittaminen vastaavien korvausten kanssa alentaisi etuusmenoja noin 0,4 miljoonaa euroa vuodessa.

Kansaneläke- ja vammaistuuksia myönnettäessä ulkomaalaisilta vaadittava asumisaika Suomessa lyhenisi kolmeen vuoteen. Etuusmenojen arvioidaan tämän johdosta kasvavan noin 0,1 miljoonaa euroa vuodessa.

Leskeneläkkeen alkueläkkeen muuttamisen vakiomääräiseksi ei arvioida lisäävän etuusmenoja. Leskeneläkkeen alkueläkkeen tuloidonnaista täydennysmäärää maksettiin vuonna 2005 vain kolmelle leskelle. Omaisuuden laskennallisen tulon ja metsän laskennallisen tuoton huomioon ottamatta jättämisen vaikutus lesken jatkoeläkkeen etuusmenoihin olisi noin 0,1 miljoonaa euroa.

Kaikkien ehdotusten yhteenlaskettu kansaneläkemenoja lisäävä vaikutus olisi vuonna 2007 noin 3,5 miljoonaa euroa. Muutosehdotus olisi kustannuksiltaan neutraali noin viiden vuoden kuluttua muutoksesta ja tasapainotilanteessa kustannusten aleneminen olisi noin 8 miljoonaa euroa vuodessa.

4.2. Vaikutukset eri sukupuolten kannalta

Vuoden 2005 alusta voimaan tulleeseen työeläkeuudistukseen liittyen tehtiin muutoksia myös kansaneläkejärjestelmään (HE 242/2005 vp). Siinä yhteydessä arvioitiin myös muutosten vaikutuksia eri sukupuolten kannalta. Tehtyihin arvioihin ei ole lisättävää. Ennen 1 päivää heinäkuuta 1950 syntyneiden naisleskien oikeus leskeneläkkeeseen ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 voimassa olleen säännöksen mukaisesti tarkistetaan koskemaan kaikkia leskiä.

4.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Voimaantulovaiheessa uudistus edellyttää Kansaneläkelaitoksessa panostamista tiedottamiseen, ohjeiden uudistamiseen ja henkilöstön kouluttamiseen. Pidemmällä aikavälillä säännösten selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen helpottaisivat etuuksien toimeenpanoa Kansaneläkelaitoksessa. Myös asiakaspalvelu tehostuisi Kansaneläkelaitoksen toimistoissa, kun neuvonnan pohjana olisi kattava ja ajan tasalla oleva lainsäädäntö.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä selkeytettäisiin voimassa olevaa lainsäädäntöä, mikä helpottaisi lakien täytäntöönpanoa ja yhdenmukaistasi soveltamiskäytäntöä. Esityksellä myös edistettäisiin tassa-arvon toteutumista Suomen kansalaisten ja Suomeen muuttavien ulkomaalaisten välillä, kun kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen sekä vammaisetuuden myöntämisen edellytyksenä oleva asumisaikavaatimus yhdenmukaistettaisiin kolmeen vuoteen.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu selvitysmies Pentti Arajärven tekemien ehdotusten (Toimeentuloturva koskevan lainsäädännön selkeyttäminen; Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 1998:17) pohjalta sosiaali- ja terveys-

ministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmisteluun ovat lisäksi osallistuneet tai valmistelun yhteydessä on kuultu Eläketurvakeskusta, keskeisiä työntekijä- ja työnantajajärjestöjä sekä yrittäjäjärjestöjä. Esitysluonnos on annettu tiedoksi Vanhus- ja eläkeläisasioiden neuvottelukunnalle. Esityksestä on pyydetty lausunto Valtakunnallisten Eläkejärjestöjen Neuvottelukunta VENK:ltä, oikeusministeriöltä ja Suomen Kuntaliitolta.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys työntekijän eläkelainsäädäntöä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp). Tämän esityksen lakiehdotuksissa viitataan voimassa olevan työntekijän eläkelain (395/1961) sijasta ehdotettuun työntekijän eläkelakiin ja sen säännöksiin. Eduskunnassa käsiteltävänä olevassa työntekijän eläkelainsäädäntöä on viitattava voimassa olevaan kansaneläkelakiin.

Eduskunnassa on käsiteltävänä myös hallituksen esitys laiksi työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006 ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 125/2005 vp). Esityksessä ehdotettu muutos Kansaneläkelaitoksen osuuteen kansaneläkkeiden rahoituksesta on otettu huomioon tässä esityksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kansaneläkelaki

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku. Lain tarkoitus, soveltamisala ja määritelmät

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin kansaneläkelain tarkoituksesta. Kansaneläkelain tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan henkilön toimeentuloa vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta sekä turvata täällä asuvan lesken ja lapsen toimeentuloa Suomessa asuvan henkilön kuoltua. Voimassa olevassa kansaneläkelaiissa, jäljempänä vuoden 1956 kansaneläkelaki ja perhe-eläkelaiissa ei lain tarkoitusta ole erikseen säännelty.

Pääsääntöisesti oikeus kansaneläkelain mukaisiin etuuksiin olisi vain Suomessa asuvalla henkilöllä. Suomessa asumisesta säädettäisiin 4 §:ssä.

2 §. Etuudet. Pykälässä säädettäisiin kansaneläkkeenä ja perhe-eläkkeenä maksettavista etuuksista. Pykälän 1 momentti vastaa osittain kansaneläkelain 20 §:ää ja 2 momentti osittain perhe-eläkelain 1 §:n 1 momenttia Kansaneläkelain mukaisena etuutena maksettaisiin myös lapsikorotus.

3 §. Lain toimeenpano. Kansaneläkelain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos. Ehdotettu pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 2 §:n 1 momenttia ja perhe-eläkelain 5 §:ää.

4 §. Suomessa asuminen. Pykälän mukaan henkilön Suomessa asuminen määräytyisi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan. Asumiseen rinnastetaan myös tilanteet, joissa henkilöön muuten sovelletaan edellä mainittua lakia. Ehdotettu pykälä vastaa osittain sisällöltään vuoden 1956 kansaneläkelain 1 §:ää ja perhe-

eläkelain 1 §:n 2 momenttia.

5 §. Avoliitto ja erillään asuminen. Pykälän 1 momentti sisältäisi kansaneläkelain avoliiton määritelmän. Määritelmä on uusi. Avoliitolla tarkoitetaan sitä, että mies ja nainen, jotka eivät ole keskenään avioliitossa, elävät yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Momentti vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 28 §:n 2 momenttia ja perhe-eläkelain 32 a §:n 2 momenttia. Avoliiton määritelmän tavoite on, että avoliiton vaikutus etuuskien myöntämiseen ja määräytymiseen kävisi laista selvästi ilmi. Kaikissa säännöksissä, joissa henkilön avo- tai avioliitolla on merkitystä, on selkeästi sanottu, koskeeko säännös avo- tai avioliittoa vai molempia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jatkuvan julkisen laitoshoidon tai muun syyn vuoksi jatkuvasti erillään asuvia aviopuolisoita, joilla ei tästä syystä ole yhteistä taloutta, ei katsottaisi avioliitossa oleviksi kansaneläkelain säännöksiä sovellettaessa. Muuna syynä ei yleensä voida pitää sitä, että aviopuolisot avioliiton solmimisen jälkeen jäävät asumaan eri maihin. Muuta syytä arvioidaessa voidaan ottaa huomioon hakijan selvitys siitä, ettei puolisoilla ole yhteistä taloutta, erillään asumisen syy ja asumisen pitkäaikaisuus. Muu syy arvioidaan tapauskohtaisesti. Momentti vastaa asiallisesti nykyistä käytäntöä ja vuoden 1956 kansaneläkelain 28 §:n 1 momenttia ja perhe-eläkelain 32 a §:n 1 momenttia.

Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n 3 ja 4 momentin perusteella rekisteröidyssä parisuhteessa oleva henkilö rinnastetaan avioliitossa olevaan henkilöön.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin mitä tarkoitetaan julkisella laitoshoidolla ja 5 momentissa olisi asiaan liittyvä asetuksenantovaltuutus. Laitoshoidosta sekä kansaneläkelaitoksen ja kuntien välisestä neuvottelumenettelystä ja siihen liittyvästä lausuntomenettelystä säädettäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Säännökset vastaavat osittain vuoden 1956 kansaneläke-

lain 42 a §:ää.

6 §. Työeläke. Pykälä sisältäisi työeläkkeen määritelmän. Määritelmä on uusi. Työeläkkeenä pidetään 1 momentissa mainittujen lakien mukaisia työ- tai perhe-eläkkeitä sekä 2 momentin mukaan muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään perustuvaa työ- tai perhe-eläkettä. Luottamustehtävään perustuva eläke on esimerkiksi Ahvenanmaan maakuntapäivien jäsenen eläke. Vapaaehtoiset lisäeläkkeet samoin kuin yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat työ- ja perhe-eläkkeet olisivat määritelmän mukaisia työeläkkeitä, kun ne perustuvat työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan. Yksityishenkilön, maatalousyrittäjän ja liike- tai ammatinharjoittajan ottamaan yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvaa eläkettä ei kuitenkaan katsota työeläkkeeksi. Ehdotettu määritelmä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 1 momentin 1 kohtaa sekä soveltamiskäytännön tulkintaa työeläkkeestä.

7 §. Sosiaaliturva-asetus. Kun henkilö on asunut tai työskennellyt kahdessa tai useammassa EU-/ETA-maassa, hänen kansaneläkelain mukaisia etuuksiaan käsiteltäessä otetaan huomioon se, mitä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 (sosiaaliturva-asetus) säädetään. Säännös on uusi ja se on otettu lakiin lainsäädännön selkeyttämiseksi.

8 §. Asumisedellytys. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin, että henkilöllä on oikeus kansaneläkkeeseen, perhe-eläkkeeseen ja lapsikorotukseen, jos hän asuu Suomessa. Henkilön on tullut asua Suomessa silloin, kun oikeus eläkkeeseen syntyy ja myös silloin, kun eläke alkaa. Oikeus vanhuuseläkkeeseen syntyy henkilön täytettyä eläkeiän. Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen syntyy, kun henkilö tulee työkyvyttömäksi. Perhe-eläkkeeseen oikeus syntyy edunjäntäjän kuollessa.

Jos Suomessa asuva henkilö on aikaisemmin työskennellyt (ollut vakuutettuna) muussa EU-/ETA-maassa ja oikeus kansaneläkkeeseen syntyy kansallisen lain perusteella eli hakija asuu Suomessa ja täyttää kolmen

vuoden asumisaikavaatimuksen, hänen eläkkeensä lasketaan kahdella eri tavalla. Eläke lasketaan ensinnäkin sosiaaliturva-asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä eli kansaneläkelain säännösten mukaan. Tällöin hakijan muista EU-/ETA-maista saamia sosiaaliturva-asetuksen mukaisia samanlaisia eläkkeitä ei saa ottaa tulona huomioon. Eläke lasketaan myös sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti suhteutettuna pro rata -eläkkeenä siten, että henkilön muussa EU-/ETA-maassa täytyneet vakuutuskaudet lasketaan mukaan Suomen vakuutuskausiin ikään kuin hän olisi työskennellyt tai asunut senkin ajan Suomessa. Tällöin myös Suomen työeläke otetaan tulona huomioon todellista suurempana eli sen suuruusena, minkä henkilö olisi ansainnut, jos olisi työskennellyt Suomessa senkin ajan, jonka hän on työskennellyt toisessa EU-/ETA-maassa. Tämän jälkeen eläkkeen määrästä lasketaan Suomen vakuutuskausia vastaava osuus. Edellä mainitusta kahdesta eläkkeestä myönnetään suurempi. Pääsääntöisesti sosiaaliturva-asetuksen mukainen kansallinen eläke on pro rata -eläkettä suurempi.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädetäisiin, että Suomessa asuneella tai työskennelleellä henkilöllä on oikeus kansaneläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen myös silloin, kun hän asuu Suomen ulkopuolella EU-/ETA-maassa ja häneen sovelletaan sosiaaliturva-asetusta.

Perhe-eläkkeen edellytyksenä on lisäksi, että edunjäntäjä asui kuollessaan Suomessa tai Suomen ulkopuolella EU-/ETA-maassa. Tällöin edellytetään, että häneen sovellettiin sosiaaliturva-asetusta. Jos henkilö asuu muussa EU-/ETA-maassa taikka Suomessa asuva henkilö ei ole asunut Suomessa kolmea vuotta, oikeus kansaneläkkeeseen syntyy vain sosiaaliturva-asetuksen perusteella. Tällöin eläke lasketaan vain sosiaaliturva-asetuksen mukaisena pro rata-eläkkeenä. Näissä tilanteissa vertailua pro rata-eläkkeen ja sosiaaliturva-asetuksen mukaisen kansallisen eläkkeen välillä ei tehtäisi. Jos eläke muun muassa EU-/ETA-maassa asuvalle laskettaisiin myös sosiaaliturva-asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä, olisivat kustannukset EU-/ETA-maahan maksettavista eläkkeistä huomattavasti suuremmat kuin nykyisin, koska sosiaaliturva-asetuksen mukainen kansallinen eläke on yleensä suurempi kuin pro

rata-eläke.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkkeen laskemisesta 2 ja 3 momenttia sovellettaessa. Eläke lasketaan tällöin vain sosiaaliturva-asetuksen mukaisena pro rata-eläkkeenä vastaavasti kuin nykyisin.

Nykyisen perhe-eläkelain 2 b § on poistettu uudesta kansaneläkelaista tarpeettomana.

9 §. Asumisaikavaatimus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen myöntämisen edellytyksenä olevasta asumisaikavaatimuksesta. Nykyisten säännösten mukainen viiden vuoden asumisaikavaatimus muilla kuin Suomen kansalaisilla on poistettu ja asumisaikavaatimukset yhtenäistetty siten, että vaatimus olisi kolme vuotta henkilön 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen kansalaisuudesta riippumatta.

Pykälän 2 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeessä ja lapsiko rotuksessa kolmen vuoden Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytettäisi, jos henkilön työkyvyttömyys on alkanut hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta. Ikäraja on muutettu nykyisestä 21 vuodesta 19 vuoteen ja vastaa asumisaikavaatimukseen tehtyä muutosta. Nykyisin asiasta säädetään vuoden 1956 kansaneläkelain 23 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan perhe-eläke voidaan myöntää, kun edunjättäjä oli asunut Suomessa 16 vuotta täytettyään vähintään kolmen vuoden ajan. Leskeneläkkeen myöntäminen edellyttää lisäksi, että leski on asunut Suomessa ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään ja muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Perhe-eläkkeessä asumisaikavaatimusta ei edellytettäisi, jos edunjättäjä oli kuollessaan alle 19-vuotias tai jos leski oli edunjättäjän kuollessa alle 19-vuotias. Lapseneläkkeen osalta edellytettäisiin edunjättäjän asumisaikavaatimuksen lisäksi myös, että lapsi on asunut Suomessa edunjättäjän kuollessa tai muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Myöskin perhe-eläkkeessä asumisaikavaatimus on yhtenäistetty siten, että vaatimus olisi kolme vuotta muillakin kuin Suomen kansalaisilla. Nykyisin asiasta säädetään perhe-eläkelain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa henkilön muussa valtiossa täyttyneet asumis- ja työkentelykaudet (vakuutuskaudet) otetaan tarvittaessa huomioon edellä kolmen vuoden asumisaikaa laskettaessa. Tällöin kuitenkin edellytetään, että Suomessa asuttua aikaa on vähintään yksi vuosi. Jos muussa valtiossa täyttyneet kauden otetaan huomioon, lasketaan eläke vain sosiaaliturva-asetuksen mukaisena pro rata -eläkkeenä vastaavasti kuin nykyisin. Näin ollen pääsääntöisesti edullisempaa sosiaaliturva-asetuksen mukaista kansallista eläkettä ei myönnettäisi.

II OSA

KANSANELÄKE

2 luku. Vanhuuseläke

10 §. Oikeus vanhuuseläkkeeseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansaneläkkeen vanhuuseläkeistä. Vanhuuseläkkeen saamisesta varhennettuna tai lykättynä säädettäisiin 2 ja 3 momentissa. Säännöksen sanamuotoa on tarkennettu nykyistä käytäntöä vastaavasti siten, että eläke maksetaan pysyvästi varhennusvähennyksellä pienennettynä myös 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 20 §:n 1 momentin 1 kohdan ensimmäistä virkettä sekä vanhuus-eläkkeen varhennusvähennyksen ja lykkäyskorotuksen osalta 25 a §:n 1 ja 2 momenttia ja nykyistä käytäntöä.

Pykälän 4 momentissa on nykyistä käytäntöä vastaavasti säädetty siitä, että varhennusvähennys ja lykkäyskorotus tehdään eläkkeeseen sen jälkeen, kun kansaneläkkeessä on otettu huomioon asumisajan, perhesuhteiden, asuinkunnan ja tulojen vaikutus.

11 §. Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen. Pykälässä säädettäisiin työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä saavan vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneen henkilön oikeudesta saada vanhuuseläke 62-vuotiaana ilman, että eläkkeeseen tehdään varhennusvähennystä. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 20 §:n 1 momentin 1 kohdan viimeistä virkettä.

3 luku. Työkyvyttömyyseläke

12 §. *Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen.* Pykälässä säädettäisiin oikeudesta kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen eri tilanteissa ja minkä ikäiselle eläke voidaan myöntää. Työkyvyttömyyseläkettä ei voitaisi myöntää 10 §:n 2 momentin mukaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 20 §:n 1 momentin 2 kohtaa sekä 22 §:n 1, 2, 6 ja 7 momenttia.

13 §. *Kuntoutuksen varmistaminen.* Pykälässä säädettäisiin kuntoutusmahdollisuuksien varmistamisesta sekä kuntoutuksen ja muiden palveluiden piiriin ohjaamisesta. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 36 §:n 2 ja 3 momenttia.

14 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen.* Pykälässä säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisaikasta ja siitä, missä tilanteessa kuntoutustuki myönnetään. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 22 §:n 3 momenttia ja 22 b §:n 1 momenttia.

15 §. *Työkyvyttömyyseläkeoikeuden alkaminen.* Pykälässä säädettäisiin, mistä ajankohdasta alkaen työkyvyttömyyseläke voitaisiin myöntää. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 39 §:n 3 ja 5 momenttia. Pykälän 1 momenttiin on lisätty säännös, jonka mukaan kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke voisi alkaa samaan aikaan työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa.

16 §. *Alle 20-vuotiaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen.* Pykälässä säädettäisiin nuorten kuntoutusrahan vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 39 §:n 4 momenttia.

17 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen aikainen ansiotyö ja eläkkeen lepäämään jättäminen.* Pykälässä säädettäisiin, missä tilanteessa täysimääräinen kansaneläke jätetään työansion vuoksi lepäämään. Lisäksi säädetään, milloin eläke laitetaan uudelleen maksuun ja milloin eläke lakkaa ilman eri päätöstä. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 22 §:n 4 ja 5 momenttia.

18 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin

työkyvyttömyyseläke lakkautetaan. Säännös vastaa osittain asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 31 §:n 1 momenttia.

4 luku. Kansaneläkkeen määrätymisperusteet

19 §. *Kansaneläkkeen määrä.* Pykälässä säädettäisiin täysimääräisen kansaneläkkeen määrästä. Kansaneläkkeen määrään vaikuttaa se, asuuko henkilö ensimmäisen vai toisen kalleusluokan kunnassa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön täysimääräisen kansaneläkkeen määrä on vuoden 2005 kansaneläkeindeksin tasossa 57,22 tai 54,28 euroa kuukaudessa pienempi kuin yksinäisen henkilön. Täysimääräisen kansaneläkkeen määrät on ilmoitettu kuukausimääräisenä ja ne vastaavat vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa. Määrissä on otettu huomioon 1 päivänä syyskuuta 2006 tehtävä viiden euron tasokorotus. Säännös vastaa muutoin asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 24 §:ää.

20 §. *Eläketulojen vaikutus kansaneläkkeeseen.* Pykälässä säädettäisiin eläketulojen vaikutuksesta kansaneläkkeeseen ja se vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 1 momentin viimeistä virkettä. Täysimääräiseen kansaneläkkeeseen oikeuttavan tuloajan määrä vastaa vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa.

21 §. *Asuinkunnan kalleusluokka.* Pykälässä säädettäisiin asuinkunnan ja asuinkunnan muuttumisen vaikutuksesta kansaneläkkeen määrään. Kuntien jakamisesta kahteen kalleusluokkaan säädettäisiin kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain (955/1973) nojalla annetussa asetuksessa. Muutoin pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 25 §:n 3 ja 4 momentteja ja 32 §:ää. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kun henkilö muuttaa Suomesta toiseen EU-/ETA-maahan, kansaneläkkeen määrää ei muuteta, vaikka muutoin ulkomailla asuvalle maksetaan kansaneläke toisen kalleusluokan mukaisena.

22 §. *Suomessa asutun ajan vaikutus kansaneläkkeen määrään.* Pykälässä säädettäisiin Suomessa asumisen vaikutuksesta kansaneläkkeen määrään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon henkilön

Suomessa asuma aika, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen eläkkeeseen. Kuitenkaan 65 vuoden iän täyttämisen jälkeistä aikaa ei oteta huomioon, vaikka eläke olisi alkanut sen jälkeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 1 momentin aikaa laskettaessa huomioon ei oteta aikaa, jona henkilö on saanut ulkomailta kansaneläkettä tai työeläkettä vastaavaa eläkettä tai etuutta.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin suhteutuskertoimen laskemisesta ja aikamäärien pyöristämisestä. Säännöksessä on yhtenäistetty aika, jonka perusteella henkilöllä on oikeus täyteen vanhuuseläkkeeseen, varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen. Nykyisin täyteen vanhuuseläkkeeseen edellytetään 40 vuoden Suomessa asumisaika ja varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen 80 prosentin Suomessa asumisaika. Ehdotettua 80 prosentin säännöstä sovellettaisiin myös vanhuuseläkkeeseen. Muutoin säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 26 b §:n 1—4 momenttia.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jolloin työkyvyttömyyseläkettä ei suhteuteta henkilön Suomessa asumaan aikaan. Nykyinen 21 vuoden ikäraja on alennettu 19 vuoteen. Muutoin säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 25 b §:n 2 momentin viimeistä lausetta.

23 §. Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitkä eläketulot vaikuttavat kansaneläkkeen määrään.

Eläketulona otetaan pääsääntöisesti huomioon henkilön jatkuvasti vähintään kuuden kuukauden ajalta tai vuosittain toistuvasti saama eläke. Alle kuudeksi kuukaudeksi myönnetty eläke voidaan ottaa tuloksi, jos myös kansaneläke myönnetään alle kuudeksi kuukaudeksi. Samoin vuosittain toistuvat eläketulot esimerkiksi liikennevahingon perusteella kesän ajalta maksettavat korvaukset otetaan tuloksi. Pykälän 1 momentti vastaa osittain asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 1 momenttia ja nykyistä käytäntöä. Eläketulojen luettelosta on kuitenkin jätetty pois kunnan tai kuntayhtymän kanssa tehtyyn perhehoitajalain (312/1992) 1 §:ssä tarkoitettuun perhehoitoa koskevaan toimeksiantosopimukseen perustuva, sosiaalihuolto-

lain 27 b §:ssä tarkoitettuun omaishoitoa koskevaan sopimukseen perustuva eläke ja perhe-eläke, koska ne kuuluvat kunnallisen eläkelain piiriin, joka sisältyy 6 §:n työeläkemääritelmään.

Sotilasvammalain mukainen elinkorko etuoikeutettaisiin kokonaisuudessaan. Siten sotilasvammalain 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n mukainen elinkoron ikä- ja omaiskorotus ei vähentäisi enää kansaneläkettä. Elinkorkoa ei myöskään miltään osin oteta tulona huomioon kansaneläkettä tiukemmin tulosidonnaisessa eläkkeensaajien asumistuessa eikä ylimääräisessä rintamalisässä. Elinkoron määrä voi veteraaneilla nousta haitta-asteen muuttuessa suuremmaksi ja tällöin kansaneläke tulisi tarkistettavaksi. Tämä puolestaan aiheuttaisi tulonmenetyksen veteraaneille, koska elinkoron ikä- ja omaiskorotuksen määrä saattaa olla suojattuna 1 päivänä syyskuuta 1991 voimaantulleen lain voimaantulosäännöksen perusteella. Kansaneläkkeen tarkistuksen vuoksi suoja purkautuisi.

Myös ulkomailta maksettavat eläketulot vaikuttavat kansaneläkkeen määrään. Sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa henkilön omaan vakuutukseen perustuvaa etuutta ei saa ottaa tulona huomioon kansaneläkkeessä. Toisen henkilön vakuutukseen perustuva eläke, esimerkiksi perhe-eläke, voidaan ottaa tulona huomioon kansaneläkkeessä. Jos kaksi maata ottaa tulona huomioon saman eläkkeen, voidaan sama eläke ottaa tulona huomioon sosiaaliturva-asetuksen mukaan vain osittain. Lisäksi nykyisessä säännöksessä oleva maininta rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä on poistettu tarpeettomana.

Pykälän 2 momentti vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 5 momenttia. Pykälän 3 momentti vastaa osittain 26 §:n 2 momentin 7 kohtaa. Pykälän 4 momentti vastaa asiallisesti 26 §:n 3 momenttia.

24 §. Kansaneläkkeessä etuoikeutetut karttumet ja korotukset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitä eläkkeeseen sisältyviä karttumia ja korotuksia ei oteta tulona huomioon kansaneläkkeen määrää laskettaessa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisen tulkinnan mukaisesti, että perhe-eläkkeeseen sisältyvä edunjättäjän 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tekemästä työstä karttunut eläke otetaan tulona huomioon.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaan on lisätty lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja sotilastapaturmalain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen maksettava kertakorotus. Muutoin säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 2 momenttia.

25 §. Kansaneläkkeen tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, missä tilanteissa kansaneläke tarkistetaan. Vuoden 1956 kansaneläkelain 32 a §:n 2 momentista poiketen kansaneläkettä tarkistettaessa eläketulot otetaan tulona huomioon aina tarkistusajankohdan mukaisina eikä ainoastaan kansaneläkeindeksillä korotettuna. Näin menetellään myös, kun kansaneläkkeen saajan perhesuhteet muuttuvat esimerkiksi puolison kuoleman johdosta. Pykälän 1 ja 2 momentin säännökset vastaavat muutoin asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 32 a §:ää.

Pykälän 3 momenttiin on lisätty nykyisen käytännön mukainen kansaneläkkeen tarkistamisajankohta.

26 §. Kansaneläkkeen vähimmäismäärä. Pykälässä säädetään kansaneläkkeen vähimmäismäärästä, joka vastaa vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 23 a §:ää.

III OSA

PERHE-ELÄKE

5 luku. Leskeneläke

27 §. Oikeus leskeneläkkeeseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin leskeneläkkeen edellytyksistä silloin, kun leskellä ja edunjäntäjällä on yhteinen lapsi. Tällöin edellytetään, että avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjäntäjä oli täyttänyt 65 vuotta eikä lasta ole annettu ottolapseksi ennen edunjäntäjän kuolemaa. Säännös vastaa asiallisesti perheläkelain 21 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 22 §:n 1 momenttia.

Jos yhteistä lasta ei ole, leskeneläkkeen edellytyksenä olisi 2 momentin mukaan, että leski oli edunjäntäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta ja avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjäntäjä 65 vuotta. Avioliiton oli tällöin tullut jatkua vähintään viisi vuotta. Säännös vastaa perheläkelain 21 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin, että leskeneläkkeeseen ei ole oikeutta 65 vuotta täyttäneellä leskellä eikä leskellä, joka saa tämän lain tai ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen perheläkelain tai kansaneläkelain voimaantulon jälkeen annetun lain 4 ja 5 §:n mukaista leskeneläkettä tai näitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä. Säännökset vastaavat asiallisesti perheläkelain 22 §:n 2 momenttia ja 21 §:n 1 momentin johdantokappaletta.

28 §. Alkueläke ja jatkoeläke. Pykälässä säädettäisiin, että leskeneläkkeenä maksetaan alkueläkettä ja jatkoeläkettä. Jatkoeläkkeenä maksetaan perusmäärä ja tulosidonnainen täydennysmäärä. Leskeneläkettä ei enää maksettaisi pelkkänä eläkkeensaajien asumistukena. Säännös vastaa osittain perheläkelain 29 §:n 1 momentin johdantokappaletta.

29 §. Alkueläke. Pykälässä säädettäisiin alkueläkkeestä, jota maksetaan kuuden kuukauden ajalta edunjäntäjän kuolemasta. Alkueläke on vakiomääräinen, 242,56 euroa kuukaudessa. Alkueläkkeeseen ei enää maksettaisi tulosidonnaista täydennysmäärää. Alkueläkkeen määrä on vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa. Määrässä on myös otettu huomioon 1 päivänä syyskuuta 2006 tuleva tasokorotus.

Pykälän 2 momentin mukaan alkueläke suhteutettaisiin 34 §:n mukaan. Alkueläkettä ei kuitenkaan maksettaisi, jos sen määrä olisi alle 10,76 euroa kuukaudessa. Määrä vastaa vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa. Säännös vastaa asiallisesti osittain perheläkelain 15 g §:n 2 momenttia ja 15 a §:n 8 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos alkueläke on suurempi kuin Kansaneläkelaitoksen leskelle maksama muu eläke tai sitä vastaava ulkomailta maksettava eläke, maksetaan alkueläkkeenä muun eläkkeen yli menevä osuus. Muuta eläkettä laskettaessa huomioon ei oteta enää leskelle maksettavaa eläkkeensaajien asumistukea eikä kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta. Säännös vastaa muutoin perheläkelain 21 §:n 4 momentin toista viikettä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin alkueläkkeen lakkaamisesta. Eläke lakkaisi henkilön 65 vuoden iän täyttymistä tai alle

50-vuotiaan lesken uuden avioliiton solmimista seuraavan kuukauden alusta. Säännös vastaa osittain perhe-eläkelain 26 §:n 1 momenttia

30 §. Jatkoeläke. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta jatkoeläkkeeseen. Jos leski saa muuta Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä tai vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, jatkoeläkkeeseen ei ole oikeutta. Sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa jatkoeläke voi pienentyä enintään toisen maan maksaman eläkkeen määrällä. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 21 §:n 4 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jatkoeläkkeenä maksetaan perusmäärä, jos leskellä on edunjättäjän kanssa yhteinen alle 18-vuotias lapsi tai hänen kanssaan samassa taloudessa asuu alle 18-vuotias lesken tai edunjättäjän lapsi edellyttäen, että lapsi on asunut samassa taloudessa edunjättäjän kuollessa. Leskellä voi tällöin olla oikeus myös tulosi donnaisen täydennysmäärään. Säännös vastaa osittain perhe-eläkelain 29 §:n 1 momenttia.

Jos edellä mainittua lasta ei ole, leskelle voidaan maksaa 3 momentin mukaan vain tulosi donnaisen täydennysmäärää. Säännös vastaa osittain perhe-eläkelain 29 §:n 2 momenttia.

6 luku. **Jatkoeläkkeen määräytymisperusteet**

31 §. Jatkoeläkkeen määrä. Pykälässä säädettäisiin jatkoeläkkeen perusmäärästä ja täysimääräisestä täydennysmäärästä. Määrät ovat kuukausimääriä ja vastaavat vuoden 2001 kansaneläkeindeksiä. Määrissä on myös otettu huomioon 1 päivänä syyskuuta 2006 tuleva tasokorotus. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 15 a §:n 2—4 momenttia.

32 §. Vuositulojen vaikutus jatkoeläkkeen täydennysmäärään. Pykälässä säädettäisiin vuositulojen vaikutuksesta jatkoeläkkeen täydennysmäärään ja se vastaa osittain perhe-eläkelain 15 b §:n 1 momenttia. Täysimääräiseen täydennysmäärään oikeuttava tuloraja vastaa vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa.

33 §. Asuinkunnan kalleusluokka. Pykäläs-

sä viitataan asuinkuntien kalleusluokituksen osalta 21 §:ään, joka vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 15 a §:n 5 ja 6 momenttia ja 16 §:ää.

34 §. Suomessa asutun ajan vaikutus leskeneläkkeen määrään. Pykälässä säädettäisiin edunjättäjän Suomessa asuman ajan vaikutuksesta leskeneläkkeen määrään. Leskeneläkkeen osalta on muutettu nykyinen täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika kansaneläkettä vastaavaksi eli 80 prosentiksi edunjättäjän 16 ikävuoden ja kuoleman välisestä ajasta. Muutoin säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 15 g §:n 2 ja 3 momenttia.

35 §. Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot. Pykälän 1 momentissa määritellään täydennysmäärää laskettaessa huomioon otettavat lesken jatkuvasti saamat tai vuosittain toistuvat tulot. Jatkuvalle tulolla tarkoitetaan vähintään kuuden kuukauden ajalta saatua tuloa. Toistuvalla vuositulolla tarkoitetaan vuosittain toistuvaa myös alle kuudelta kuukaudesta saatua tuloa.

Leskeneläkkeen täydennysmäärän tulokäsite on laajempi kuin kansaneläkkeessä. Täydennysmäärässä otetaan siten kansaneläkkeestä poiketen tulona huomioon 1 momentin 1 kohdan mukaisesti työeläkkeen ja liikenne- ja tapaturmakorvausten lisäksi muun muassa sanomalehtimies- ja taiteilijaeläkkeet, vakuutuseläkkeet, vastuuvakuutukseen ja yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet sekä rikosvahinkolain (935/1973) ja potilasvahinkolain (585/1986) mukaiset korvaukset. Lisäksi maatalousyrittäjien luopumisjärjestelmän mukaiset eläkkeet otetaan kokonaan tulona huomioon. Momentin 2 kohdassa säädettäisiin nykyistä vastaavasti, että myös työeläkkeenä maksettava kuntoutustuki ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaiset etuudet otettaisiin tulona huomioon. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin työtulon ja siihen rinnastettavien tulojen huomioon ottamisesta. Tällaisesta tulosta otettaisiin huomioon 60 prosenttia. Momentin 4 kohdassa säädettäisiin osinko- ja korkotulojen huomioon ottamisesta. Ne otettaisiin tuloksi vain, jos ne yhteensä ylittävät 20 euroa vuodessa. Myös muut pää-

omatulot otettaisiin tulona huomioon 5 kohdan mukaan. Samoin ulkomailta maksettavat edellä mainittuja tuloja vastaavat tulot otettaisiin 6 kohdan mukaan tulona huomioon. Sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa edunjätäjän vakuutukseen perustuvaa etuutta ei saa ottaa tulona huomioon leskeneläkkeessä. Jos kaksi maata ottaa saman tulon huomioon, tulee tulo suhteuttaa sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti. Omaisuudesta ei enää laskettaisi tuloa nykyiseen tapaan eikä metsätalouden laskennallista tuloa otettaisi tulona huomioon.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon täydennysmäärässä lisättynä varhennusvähennyksellä kuten nykyisin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyisen käytännön mukaisesti entiselle aviopuolisolle maksettavan elatusavun sekä syytingin maksajan maksaman syytingin määrän eli eläkerasitteen vähentämisestä vuositulosta. Nykyisestä poiketen kuitenkin vain asuntovelkojen korot hyväksyttäisiin vähennettäviksi.

Muutoin säännös vastaa asiallisesti osittain perhe-eläkelain 15 b §:ää ja huomioon otettavan työtulon osalta 30 §:n 1 momentin toista virkettä.

**36 §. Vuositulona huomioon otettava työtu-
lo ja siihen rinnastettava tulo.** Pykälässä säädettäisiin, mitä pidetään työtulona ja siihen rinnastettavana tulona, joka otetaan huomioon 35 §:n 2 momentin mukaisesti. Pykälän 2 momentin 5 kohtaan on lisätty nykyistä käytäntöä vastaavasti maininta siitä, että sairausvakuutuslain perusteella maksettavaa ansioihin perustuvaa äitiys-, isyys-, ja vanhempainrahaa sekä erityishoitorahaa pidetään työtuloon rinnastettavana tulona. Edelleen saman momentin 6 kohtaan on lisätty vuorotteluvapaalain mukainen vuorottelukorvaus, jota myös pidetään työtuloon rinnastettavana tulona. Pykälä vastaa muuten asiallisesti perhe-eläkelain 30 §:n 1 momenttia.

37 §. Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeutetut tulot. Pykälässä säädettäisiin täydennysmäärässä etuoikeutetuista tuloista. Pykälän 1, 14 ja 15 kohtaan on lisätty etuoikeutetuksi tuloksi kansaneläkkeen lapsikorotus sekä nykyistä käytäntöä vastaavasti kus-

tannusten korvaukset kuten matkakustannukset ja haitan perusteella maksettavat korvaukset, esimerkiksi tapaturmavakuutuksen perusteella maksettava haittalisiä.

Pykälän 3 kohtaan on etuoikeutetuksi tuloksi lisätty nykyistä käytäntöä vastaavasti opintotukilain mukainen opintoraha. Nykyisessä laissa oleva maininta rintamalisästä on jätetty pois tarpeettomana, koska rintamalisien saajat ovat siinä iässä, ettei leskeneläkkeen täydennysmäärään voi olla enää oikeutta. Pykälän 8 kohtaan on lisätty maininta siitä, että perhe-eläkkeeseen sisältyvä edunjätäjän 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunut eläke ei ole etuoikeutettua tuloa jatkoeläkkeen täydennysmäärässä. Etuoikeutettua tuloa ei myöskään ole työntekijän eläkelain 12 §:n 4 momentissa tarkoitettu lesken perhe-eläkkeeseen sisältyvä lykkäyskorotus. Pykälä vastaa muuten asiallisesti perhe-eläkelain 15 b §:n 3 momenttia.

7 luku. **Jatkoeläkkeen tarkistaminen ja lakkaaminen**

38 §. Jatkoeläkkeen täydennysmäärän tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin jatkoeläkkeen tarkistamisesta. Pykälän 1 momentin 2 kohtaan on lisätty säännös siitä, että lesken täydennysmäärään vaikuttavan tulon on alennuttava vähintään 367 euroa vuodessa, jotta täydennysmäärää voitaisiin korottaa. Tämä vähentäisi käytännössä tarkistustilanteita. Määrä on vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa ja vastaa eläkkeensaajien asumistuen vastaavaa tarkistusrajaa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyiseen käytäntöön perustuva tarkistamisajankohta ja se vastaa kansaneläkkeen tarkistamisajankohtaa. Muutoin pykälä vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 17 §:n 1 ja 3 momenttia. Perhe-eläkelain 17 §:n 2 momentista poiketen leskeneläkkeen täydennysmäärää tarkistettaessa eläketulot otetaan tulona huomioon aina tarkistusajankohdan todellisen määrän mukaisina eikä siten, että aiemmin tuloksi otettua määrää korotetaan vain kansaneläkeindeksillä.

39 §. Jatkoeläkkeen lakkaaminen. Pykälässä säädettäisiin jatkoeläkkeen lakkaamisesta. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain

26 §:n 1 ja 2 momenttia. Lisäksi pykälän 4 momentissa säädettäisiin jatkoeläkkeen perusmäärän lakkaamisesta tilanteesta, jossa lapsi muuttaa pois lesken taloudesta tai nuorin lesken ja edunjättäjän yhteisistä lapsista täyttää 18 vuotta.

40 §. Lakkautettavan jatkoeläkkeen myöntäminen kertasuorituksena. Pykälässä säädettäisiin leskeneläkkeen maksamisesta kertasuorituksena. Pykälä vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 27 §:ää. Leskellä ei kuitenkaan olisi enää oikeutta lesken jatkoeläkkeeseen aikaisemman avioliiton perusteella, vaikka lesken uusi avioliitto purkautuu. Asiasta säädettäisiin 3 momentissa.

41 §. Jatkoeläkkeen vähimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin jatkoeläkkeen vähimmäismäärästä. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 15 a §:n 8 momenttia. Vähimmäismäärä on vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa.

8 luku. Lapseneläke

42 §. Oikeus lapseneläkkeeseen. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen myöntämisedellytyksistä. Lapseneläkkeeseen on oikeus alle 18-vuotiaalla lapsella. Lapseneläkeoikeus on myös 18—20 -vuotiaalla päätoimisesti opiskelevalla lapsella. Päätoimisella opiskelulla tarkoitettaisiin pääsääntöisesti, mitä työttömyysturvalain 2 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään päätoimisesta opiskelusta. Päätoimiseksi opiskeluksi katsottaisiin nykyisen käytännön mukaan myös opiskeluun pakollisena liittyvä käytännön harjoittelu ja työvoimapoliittinen koulutus. Lisäksi päätoimisena opiskeluna voitaisiin pitää muutakin kuin edellä tarkoitettua opiskelua, jos opinnot, niiden laajuus ja sitovuus huomioon ottaen, vastaavat edellä työttömyysturvalaissa tarkoitettua opiskelua. Pykälä vastaa asiallisesti osittain perhe-eläkelain 20 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lapseneläkkeeseen on oikeus vain yhden edunjättäjän jälkeen. Edunjättäjällä tarkoitetaan lapsen omaa vanhempaa tai muuta henkilöä, jonka kanssa lapsi asui samassa taloudessa edunjättäjän kuollessa ja joka vastasi lapsen elatuksesta. Nykyisen käytännön mukaan edunjättäjän katsotaan vastanneen lapsen elatuksesta, jos lapsesta maksettavat

muut etuudet kuin lapsilisä ja elatustuki eli esimerkiksi eläkkeet ja hoitomaksut yhteensä eivät ylitä kyseessä olevasta lapsesta maksettavaa lapsilisän ja elatustuen yhteismäärää. Kun esimerkiksi perhehoitoon sijoitetusta lapsesta maksetaan lapsilisän ja elatustuen lisäksi perhehoitajain perusteella hoitomaksu ja määrä ylittää näin ollen lapsesta maksettavan lapsilisän ja elatustuen, henkilön ei tällöin katsota vastanneen lapsen elatuksesta.

Pykälän 3 momenttiin sisältyy täysorvon määritelmä ja se vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 19 §:n 3 momentin toista virkettä ja 4 momenttia sekä nykyistä käytäntöä.

Pykälän 4 momentin mukaan, jos lapsi saa muuta eläkettä, ei oikeutta lapseneläkkeeseen ole. Säännös vastaa osittain perhe-eläkelain 20 §:n 2 momenttia.

43 §. Lapseneläkkeen osat. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen osista. Säännös vastaa osittain perhe-eläkelain 28 §:n 1 momenttia.

44 §. Lapseneläkkeen määrä. Pykälässä säädettäisiin perusmäärän ja täydennysmäärän määrät. Määrät ovat kuukausimääriä ja ne ovat vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa. Muutoin säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 28 §:n 1 momenttia.

45 §. Eläketulojen vaikutus lapseneläkkeen täydennysmäärään. Pykälässä säädettäisiin lapsen saaman muun perhe-eläkkeen vaikutuksesta lapseneläkkeen täydennysmäärään ja se vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 28 §:n 2 momenttia.

46 §. Suomessa asutun ajan vaikutus lapseneläkkeen määrään. Pykälässä säädettäisiin edunjättäjän Suomessa asutun ajan vaikutuksesta lapseneläkkeen määrään. Edunjättäjän Suomessa asumalla ajalla on vaikutusta lapseneläkkeen määrään ainoastaan silloin, kun edunjättäjän Suomessa asuma aika olisi otettava huomioon sosiaaliturva-asetuksen perusteella. Tällöin suhteutuskerroin määräytyy kuten leskeneläkkeessä. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 28 §:n 5 momenttia.

47 §. Lapseneläkkeen täydennysmäärän tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen täydennysmäärän tarkistamisesta. Tarkistus voidaan tehdä ilman hakemusta ja nykyisestä poiketen myös ilman lapseneläkkeensaajan kuulemistä. Pykälän 1

momentin säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 31 §:ää ja perhe-eläkeasetuksen (449/1969) 2 §:n 1 momentin viimeistä virkettä siltä osin kuin tarkistus voidaan tehdä ilman hakemusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyiseen käytäntöön perustuva tarkistamisajankohta ja se vastaa kansaneläkkeen ja lesken jatkoeläkkeen tarkistamisajankohtaa.

48 §. Lapseneläkkeen lakkaaminen. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen lakkaamisesta ja se vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 25 §:ää.

49 §. Lapseneläkkeen vähimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen vähimmäismäärästä, joka on vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 28 §:n 4 momenttia.

9 luku. **Perhe-eläkettä koskevat yhteiset säännökset**

50 §. Perhe-eläkkeen alkamisaika. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen ja leskeneläkkeen alkamisajasta. Jatkoeläke myönnetään alkueläkkeen jälkeen, edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kuukauden alusta. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 24 §:ää.

51 §. Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi. Pykälässä säädettäisiin perhe-eläkkeen määräajaisesta myöntämisestä niissä tapauksissa, joissa edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä. Lopullinen päätös annetaan, kun edunjättäjä on julistettu kuolleeksi kuolleeksi julistamisesta annetun lain (127/2005) perusteella. Momentti vastaa osittain perhe-eläkelain 1 §:n 3 momenttia ja nykyistä käytäntöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jolloin edunjättäjällä on maksussa jokin muu Kansaneläkelaitoksen etuus. Jotta perhe-eläke voidaan myöntää, Kansaneläkelaitoksen maksama muu etuus on ensin keskeytettävä.

52 §. Perhe-eläkeoikeuden menetykset. Pykälässä säädettäisiin perhe-eläkeoikeuden menettämisestä silloin, kun edunjättäjän kuolema on aiheutettu rikoksella tahallisesti. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 23 §:ää.

IV OSA

MUUT ETUDET

10 luku. **Lapsikorotus**

53 §. Oikeus lapsikorotukseen. Pykälässä säädettäisiin oikeudesta lapsikorotukseen. Oikeus lapsikorotukseen on vain Suomessa asuvalla henkilöllä, joka täyttää 9 §:n mukaisen asumisaikavaatimuksen ja saa Suomesta jotakin tämän pykälän 1 momentissa mainittua eläkettä tai korvausta. Luettelo vastaa pääasiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 29 §:n 2 momentin luetteloa, kuitenkin siten, että 2 ja 3 kohdassa mainittujen etuuksien osalta on poistettu täyden työkyvyttömyyden edellytys. Näin ollen lapsikorotukseen olisi oikeus työkyvyttömyysasteesta riippumatta, jos hakija saa lakisäateisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain, liikennevakuutusta koskevien eri lakien tai sotilävammalain mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan kun liikennevahingon sattumista on kulunut vuosi. Nykyisestä poiketen lapsikorotus voitaisiin myöntää myös osatyökyvyttömyyseläkettä saavalle henkilölle. Lapsikorotusta ei enää uuden kansaneläkelain voimaan tultua pidetä kansaneläkkeenä. Lapsikorotus myönnettäisiin vain Suomessa asuvalle henkilölle tai sellaiselle henkilölle, joka asuu maassa, jossa sovelletaan sosiaaliturvaasetusta tai jonka kanssa Suomella on sellainen sosiaaliturvasopimus, joka kattaa lapsikorotuksen. Lapsikorotusta ei voida myöntää ulkomailta maksettavan eläkkeen perusteella muutoin kuin sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin lapsikorotukseen oikeuttavista lapsista. Momentit vastaavat vuoden 1956 kansaneläkelain 29 §:n 1, 3 ja 4 momenttia.

54 §. Lapsikorotuksen määrä. Pykälässä säädettäisiin lapsikorotuksen määrä, joka on 17,66 euroa kuukaudessa lasta kohti. Määrä on vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 29 §:n 5 momenttia.

55 §. Lapsikorotuksen lakkaaminen. Pykä-

lään on kirjattu lapsikorotuksen lakkauttamistilanteet ja se vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 29 §:n 7 momenttia. Pykälän 2 kohdassa mainitulla muulla etuudella tarkoitetaan eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annetun lain (39/2005) mukaista eläketukea, kansaneläkelain voimaantulon jälkeen annetun lain 2 §:n mukaista tai muuta työttömyyseläkettä sekä saman lain 3 §:ssä tarkoitettua yksilöllistä varhaiseläkettä.

V OSA

TOIMEENPANO JA MUUTOKSENHAKU

11 luku. Toimeenpano

56 §. Etuuksien hakeminen. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin etuuden hakemisesta, korottamisesta ilman hakemusta, lomakkeiden vahvistamisesta ja hakijan puhevallan käyttämisestä esimerkiksi sairauden takia. Nykyisestä kansaneläkeasetuksen 56 §:stä poiketen kuolinpesän edustaja ei voisi enää hakea etuutta etuuteen oikeutetun henkilön kuoleman jälkeen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi tilanteessa, jossa eläkkeen määrätymisperusteet eivät muutu. Tällöin työkyvyttömyyseläke muutetaan automaattisesti vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 35 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä sekä 2 ja 3 momenttia, 32 a §:n 1 momentin viimeistä virkettä sekä 85 §:ää.

57 §. Takautuva hakuaika. Pykälässä säädettäisiin etuuden maksamisen alkamisesta ja takautuvasta hakujasta. Takautuva hakuaika lyhennettäisiin nykyisestä vuoden takautuvasta hakujasta kuuteen kuukauteen. Takautuva hakuaika vastaisi uudistettavana olevan yksityisten alojen työeläkelainsäädännön mukaisten työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeiden takautuvia hakuaikoja. Muilta osin säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 39 §:n 1 momenttia.

58 §. Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja eläkehakemuksessa tulee ilmoittaa sekä eläke-

keensaajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälää on annettavien tietojen ja ilmoitusvelvollisuuden osalta täsmennetty avoliittoon meremisestä ja sen päättymisestä sekä aviopuolisoiden erillään asumisesta. Tietoa kansalaisuudesta tai sen muuttumisesta ei enää tarvitsisi ilmoittaa. Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkeasetuksen 48 §:ää, 51 §:n 1 momenttia, 53 b §:n 1 momenttia sekä 54 §:n 1 ja 2 momenttia.

59 §. Työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja työkyvyttömyyseläkehakemuksessa tulee ilmoittaa sekä työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälää on annettavien tietojen ja ilmoitusvelvollisuuden osalta täsmennetty siten, että tieto siitä, onko hakija hakenut sairauskorvauksia tai sairausajan palkkaa Suomesta tai ulkomailta tulisi ilmoittaa. Kansaneläkelaitos voisi erityisestä syystä hankkia myös omalla kustannuksellaan hakemuksessa tarvittavan lääkärintodistuksen. Pykälä vastaa asiallisesti osittain kansaneläkeasetuksen 50 §:n 1 ja 2 momenttia, 53 §:n 1 momenttia ja 55 §:ää.

60 §. Leskeneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja leskeneläkehakemuksessa tulee ilmoittaa sekä leskeneläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Hakemuksessa ilmoitettavia tietoja ja leskeneläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuutta on täsmennetty vastaavasti kuin 58 ja 59 §:ssä. Omaisuutta koskevia tietoja ei tarvitsisi enää ilmoittaa. Pykälä vastaa asiallisesti osittain perhe-eläkeasetuksen (449/1969) 1 §:n 1 momentin viittauksen perusteella vuoden 1956 kansaneläkeasetuksen hakemista koskevaa 5 lukua sekä perhe-eläkeasetuksen 1 ja 2 §:ää.

61 §. Lapseneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja lapseneläkehakemuksessa tulee ilmoittaa sekä lapsen tai hänen huoltajansa ilmoitusvelvollisuudesta. Hakemuksessa ilmoitettavia tietoja ja ilmoitusvelvollisuutta on täsmennetty. Pykälä vastaa asiallisesti perhe-eläkeasetuksen 1 §:n 1 momentin viittauksen perusteella vuoden 1956 kansaneläkeasetuksen hakemista koskevaa 5 lukua sekä perhe-eläkeasetuksen 2 §:n 1 momentin toista virkettä ja osittain 2 §:n 3 momenttia.

62 §. *Lapsikorotuksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja lapsikorotushakemuksessa tulee ilmoittaa sekä lapsikorotuksen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälää on annettavien tietojen ja ilmoitusvelvollisuuden osalta täsmennetty siten, että hakijan tulee ilmoittaa asumisaikavaatimusta varten Suomessa asumat ajat, jos hän ei saa tai ei ole hakenut kansaneläkettä. Hakijan on ilmoitettava myös siitä, että hän vastaa muualla asuvan lapsensa toimeentulosta. Lisäksi lapsikorotuksen saajan tulee ilmoittaa avio- tai avopuolison lapsen muutosta eri talouteen tai lapsen antamisesta otto- tai kasvattilapiseksi. Pykälä vastaa asiallisesti osittain kansaneläkeasetuksen 48 §:ää, 51 §:n 1 momenttia ja 54 §:n 3 momenttia.

63 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen hakijan tai saajan velvollisuudesta käydä Kansaneläkelaitoksen määräämän lääkärin luona tai sen nimeämässä hoitolaitoksessa työkyvyn selvittämistä varten. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 36 §:n 1 momenttia.

64 §. *Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella.* Pykälässä säädettäisiin hakemuksen ratkaisemisesta käytettävissä olevien tietojen perusteella. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 37 §:ää.

65 §. *Etuutta koskeva päätös.* Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin päätöksen antaminen. Päätös annettaisiin vain pyynnöstä silloin, kun etuuteen tehdään indeksitarkistus tai muu vastaava suoraan lain nojalla määräytyvä tarkistus. Päätös annettaisiin maksutta. Päätöstä ei kuitenkaan annettaisi väliäisestä keskeyttämisestä, joka tehdään 75 §:n perusteella. Tieto keskeyttämisestä annettaisiin tällöin kirjallisella ilmoituksella. Pykälä vastaa asiallisesti osittain nykyistä käytäntöä.

66 §. *Maksaminen.* Pykälässä säädettäisiin etuuden maksamisesta etuudensaajalle sekä kuolin-pesälle. Maksupäivistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Säännös vastaa asiallisesti osittain kansaneläkeasetuksen 57 §:n 1 momenttia, 58 §:n 1 momenttia sekä 59 §:ää.

67 §. *Etuuden keskeyttäminen ulkomaille*

muuttamisen vuoksi. Pykälässä säädettäisiin eläkkeen keskeyttämisestä, kun etuudensaaja muuttaa ulkomaille asumaan. Pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 41 §:n 1 momentin kahta ensimmäistä virkettä ja 2 momenttia. Säännöksestä on poistettu etuuden maksaminen ulkomaille toistaiseksi silloin, kun etuudensaaja on asunut vähintään 10 vuoden ajan Suomessa ennen eläkkeen alkamista tai ulkomailla oleskelu on välttämätöntä etuudensaajan tai hänen lähiomaisensa sairauden takia. Eläke maksetaan sosiaaliturva-asetuksen perusteella edelleen EU-/ETA-maihin. Etuudensaajan tai lähiomaisen sairauden perusteella ei eläkettä juurikaan ulkomaille makseta. Näin ollen ulkomaille maksamisen poistamisella ei ole suurta käytännön merkitystä.

68 §. *Etuuden keskeyttäminen vapausraangaistuksen vuoksi.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin etuuden keskeyttämisestä, kun etuudensaajan vankeusrangaistus on kestänyt kolme kuukautta. Pykälää on täsmennetty nykyisen käytännön mukaisesti siten, että jos vapautumispäivä on kuukauden ensimmäinen päivä, etuuden maksaminen aloitetaan sen kuukauden alusta. Pykälästä on poistettu maininta pakkolaitoksesta tarpeettomana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin etuuden maksamisesta toimeentulon turvaamiseksi etuudensaajan avio- tai avopuoliselle ja 16 vuotta nuoremmille lapsille. Vankeusrangaistuksen ajalta etuutta ei voitaisi maksaa enää etuudensaajan työkyvyttömille 16 vuotta täyttäneille lapsille, koska he saavat jo toimeentulonsa turvaamiseksi muuta etuutta, pääsääntöisesti täyttä kansaneläkettä. Muilta osin pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 42 §:ää.

69 §. *Etuuden maksaminen kunnan toimielimelle.* Pykälässä säädettäisiin etuuden maksamisesta kunnan toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan ja hänen 68 §:ssä tarkoitettujen omaistensa elatukseen. Etuuden maksamisesta kunnalliselle toimielimelle ei tarvitsisi enää saada etuudensaajan suostumusta. Etuutta ei myöskään enää voitaisi maksaa etuudensaajan työkyvyttömille 16 vuotta täyttäneille lapsille, koska he saavat jo toimeentulonsa turvaamiseksi muuta etuutta, pääsääntöisesti täyttä kansaneläkettä. Muilta osin pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956

kansaneläkelain 44 §:ää.

70 §. Lapseneläkkeen maksamisen erityissäännökset. Pykälässä säädettäisiin lapseneläkkeen maksamisesta. Pykälä vastaa perhe-eläkelain 35 §:ää ja nykyistä käytäntöä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta maksaa lapseneläke lapsen huoltajalle silloin, kun lapsi on alaikäinen eikä hän ole edunvalvojansa huollettavana. Ennen eläkkeen maksamista huoltajalle Kansaneläkelaitoksen on kuultava sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua kunnan toimielintä, lapsen edunvalvojaa sekä 15 vuotta täyttänyttä lasta. Momentti vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 35 §:n 1 momenttia. Siihen on kuitenkin lisätty maininta velvollisuudesta kuulla lapsen edunvalvojaa ja 15 vuotta täyttänyttä lasta.

Alle 18-vuotiaan lapsen lapseneläke maksetaan pääsääntöisesti lapsen edunvalvojalle, jona yleensä toimii lapsen vanhempi. Pykälän 2 momentin mukaan edunvalvojan suostumuksella lapseneläke voidaan kuitenkin maksaa 15 vuotta täyttäneelle lapselle itselleen. Momentti vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 35 §:n 3 momenttia.

Jos lapseneläkkeen maksaminen huoltajalle vaarantaa lapsen toimeentulon, voidaan lapseneläke 3 momentin mukaan maksaa kunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle tai toimielimen suostumuksella muullekin henkilölle. Momentti vastaa asiallisesti perhe-eläkelain 35 §:n 2 momenttia.

71 §. Eläkkeen katsominen ennakkosuoritukseksi. Pykälässä säädettäisiin kansaneläkkeen katsomisesta perhe-eläkkeen ennakkosuoritukseksi sekä tilanteesta, jossa perhe-eläke katsotaan kansaneläkkeen ennakkosuoritukseksi. Nykyisestä poiketen säännös mahdollistaisi myös kansaneläkkeen katsomisen perhe-eläkkeen ennakkosuoritukseksi. Pykälä vastaa osittain perhe-eläkelain 32 §:n 2 momenttia.

72 §. Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen. Pykälässä säädettäisiin takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksamisesta samalle ajalle maksetun työttömyysetuuden, koulutusetuuden, sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan maksajalle. Lapsikorotusta ei kuitenkaan makseta samal-

ta ajalta maksettavan sairauspäivärahan korvaukseksi, koska muista momentin etuuksista poiketen sairauspäivärahaan ei sisälly lapsikorotusta. Pykälään on lisätty maininta takautuvan kansaneläkkeen maksamisesta kuntoutusrahan maksajalle, muilta osin pykälä vastaa kansaneläkelain 43 a §:ää.

73 §. Eläkkeen myöntäminen väliaikaisesti. Säännös on uusi ja siinä säädettäisiin eläkkeen myöntämisestä väliaikaisesti tilanteissa, joissa henkilön eläkkeeseen vaikuttavan muun eläkkeen tai korvauksen hakeminen kestää. Eläkettä tai korvausta haetaan tällöin valtiosta, jossa sovelletaan sosiaaliturvasasetusta. Näissä tilanteissa kansaneläke ja leskeneläkkeen täydennysmäärä voitaisiin myöntää väliaikaisesti. Kun kansaneläkkeen tai leskeneläkkeen täydennysmäärään vaikuttava muu eläke tai korvaus myönnetään, Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus periä liikaa maksettu kansaneläke tai leskeneläkkeen täydennysmäärä takautuvasti myönnetystä muusta eläkkeestä tai korvauksesta.

74 §. Eläkkeen periminen takautuvasti työeläkkeestä tai korvauksesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen täydennysmäärän myöntämisestä väliaikaisena työeläkkeen tai muun korvauksen muutoksenhaun ollessa vireillä. Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä työeläke tai muu korvaus samalta ajalta maksetun kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen täydennysmäärän korvaukseksi. Momentti vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 45 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin työeläkkeen tai muun korvauksen maksamisesta eläkelaitoksen oikaistessa tai tarkistaessa työeläkkeen tai muun korvauksen tai myöntäessään oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa. Säännökset vastaavat tästä osin vuoden 1956 kansaneläkelain 45 §:n 3 momenttia. Lisäksi momentissa säädettäisiin nykyisestä poiketen Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada eläkelaitokselta samalle ajalle myönnetty perhe-eläke, sotilasvammalain mukainen huoltoeläke tai tapaturman ja liikennevahingon perusteella maksettava perhe-eläke siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua kansaneläkettä. Säännöksellä laajennettaisiin Kansaneläkelaitoksen oikeutta saada takautuvasti myönnettävä perhe-

tai huoltoeläke Kansaneläkelaitokselle sen samalta ajalta maksaman kansaneläkkeen korvaukseksi. Laajennuksen tarkoituksena on helpottaa takaisinperintää myös eläkkeensaajan kannalta. Kansaneläkelaitoksen ei näissä tilanteissa tarvitsisi vaatia liिकासuoritusta takaisin eläkkeensaajalta itseltään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin ajasta, jonka kuluessa eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehtävä eläkelaitokselle tai muulle eläkkeen maksajalle. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin viimeistä virkettä.

75 §. Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen. Pykälässä säädettäisiin etuuden väliaikaisesta keskeyttämisestä tai vähentämisestä tilanteissa, jossa etuuden saajalla ei ole oikeutta etuuteen tai sen määrää tulisi vähentää. Jos eläkkeensaaja ei toimita keskeytyksen yhteydessä pyydettyä lisäselvitystä, ratkaistaan asia käytettävissä olevien selvitysten perusteella päätöksellä, joka annetaan viimeistään kolmen viikon kuluessa väliaikaista keskeyttämistä koskevasta ilmoituksesta kuten nykyisin. Keskeytystä koskevaan ilmoitukseen ei voi hakea muutosta. Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 45 §:n 1 ja 4 momenttia.

76 §. Etuuden lakkaaminen. Säännös on uusi ja vastaa nykyistä käytäntöä. Etuutta maksettaisiin enintään etuudensaajan kuolin-kuukauden loppuun saakka.

77 §. Takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin etuuden takaisinperinnästä. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 88 a §:ää.

78 §. Takaisinperittävän saatavan vanhentuminen. Pykälässä säädettäisiin takaisinperittävän saatavan vanhentumisesta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 88 b §:ää.

12 luku. Muutoksenhaku

79 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen päätökseen. Pykälän 1 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin muutoksenhakuasteista. Pykälän 2 ja 4 momentit vastaavat asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 73 §:n 1, 2 ja 4 momenttia.

Pykälän 3 momentin säännös on uusi ja

siinä säädettäisiin muutoksenhausta silloin, kun henkilö, johon sovelletaan sosiaaliturva-asetusta, on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa valtiossa. Hän voi hakea muutosta eläkepäätökseen, kun hän on saanut kaikkien valtioiden päätöksiä koskevan yhteenvedon. Kuitenkin työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen henkilö voi hakea muutosta jo kansallisen päätöksen perusteella.

Pykälän 5 momentti on myös uusi ja siinä säädettäisiin siitä, että Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

80 §. Muutoksenhakuajaksi. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajaksi ja se vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 73 §:n 3 momenttia ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:ää.

81 §. Itseoikaisu. Pykälässä säädettäisiin, että Kansaneläkelaitos voi oikaista muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen. Pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 73 a §:ää.

82 §. Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajien mahdollisuudesta ottaa valitus tutkittavakseen valituksen myöhästymisestä huolimatta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 73 b §:ää.

83 §. Asiavirheen korjaaminen. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta poistaa virheellinen päätös asianomaisen suostumuksella. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 b §:ää.

84 §. Lainvoimaisen päätöksen oikaisu. Pykälässä säädettäisiin evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä uuden selvityksen perusteella. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 §:n 2 momenttia.

85 §. Asian uudelleen ratkaiseminen työeläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta käsitellä asia uudelleen ilman päätöksen poistamista tai asianomaisen suostumusta pelkästään asianosaisista kuultuaan, kun esimerkiksi työeläkelaitos myöntää tai korottaa takautuvasti eläkettä. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 c §:ää.

86 §. *Lainvoimaisen päätöksen poistaminen.* Pykälässä säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen poistamisesta. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 §:n 1 momenttia.

VI OSA

MUUT SÄÄNNÖKSET

13 luku. **Tietojen saaminen, luovuttaminen ja salassapito**

87 §. *Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada eri lakien mukaisten tehtäviensä hoitamista varten viranomaisilta ja muilta tahoilta tietoja eri etuuksien määrittämistä varten. Tietoja verohallinnolta ei tarvittaisi enää varallisuuden määrästä eikä erikseen kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden arvoista, joten niitä koskevat maininnat on poistettu säännöksestä. Pykälässä säädetyt tiedot saataisiin maksutta. Jos tiedot saataisiin tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle tiettyjä kustannuksia, kustannukset kuitenkin korvataan. Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 46 a §:ää ja kustannusten osalta 46 b §:n 3 momenttia.

88 §. *Tiedot etuuden ratkaisemista varten.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten sekä tietoja Suomea sitovissa sosiaaliturvasopimuksissa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi eri viranomaisilta, Eläketurvakeskukselta, eläkkeiden maksajilta sekä rahalaitoksilta koskien eläkkeen hakijaa tai saajaa sekä kuolinpesää. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 b §:n 1 momenttia ja perhe-eläkelain 38 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada työkyvyttömyyseläkkeen ratkaisemista varten tiedot lääkäreiltä, terveydenhuollon toimintayksiköiltä sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta tai hoitolaitokselta. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansan-

eläkelain 46 b §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentin tiedot maksutta. Kuitenkin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lausunnon antajalla olisi oikeus saada lausunnon palkkio. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 46 b §:n 3 momenttia.

89 §. *Tiedot Eläketurvakeskukselta ja eräiltä eläkkeen maksajilta.* Pykälässä säädettäisiin Eläketurvakeskuksen, Valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen velvollisuudesta ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle pyynnöstä tiedot työkyvyttömyyseläkkeen hakemismenettelyä varten arvioidun työeläkkeen määrästä sekä tiedot 63 vuoden ikään mennessä karttuneen ennakoitun työeläkkeen määrän kansaneläkkeen määrän laskemista varten. Momentti vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 46 c §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada Eläketurvakeskukselta tiedot 65 vuotta täyttäneistä työeläkevakuutetuista, jotka eivät saa työeläkettä. Kansaneläkelaitos selvittää näiden ja omien tietojensa perusteella ne henkilöt, joille Kansaneläkelaitos lähettää kehotuksen hakea vanhuuseläkettä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada pykälän mukaiset tiedot maksutta.

90 §. *Tiedot laitoshoidosta ja vapausrangaistuksesta.* Pykälässä säädettäisiin laitoksen velvollisuudesta ilmoittaa etuudensaajan joutumisesta pysyvään laitoshoittoon sekä vapausrangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä. Pykälän 3 momentissa säädetään tietojen saamisesta maksutta. Pykälästä on poistettu pakkolaitosta koskeva maininta. Muutoin säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 46 c §:n 2—4 momenttia.

91 §. *Tiedot laitushoitoa koskevaa neuvottelumenettelyä varten.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta saada tietoja 5 §:n 5 momentissa tarkoitettua neuvottelumenettelyä varten. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 d §:ää.

92 §. *Tietojen luovuttaminen eräissä tapauksissa.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta luovuttaa tietoja

Eläketurvakeskukselle ja eläkkeen maksajalle kokonaisu-eläketurvan määrittämistä varten sekä muiden maiden viranomaisille ja laitoksille sosiaaliturvasopimusten ja sosiaaliturvasetuksen täytäntöönpanoa varten. Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta luovuttaa tämän lain 63 §:n mukaisen tutkimuksen tekemistä varten lainkohdassa yksilöidyt arkaluontoiset tiedot lääkärille tai tutkimus- tai sairaanhoitolaitokselle. Kohta on uusi ja se vastaa nykyistä käytäntöä ja sairausvakuutuslain 19 luvun 5 §:n 2 momenttia. Muutoin säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 e §:ää.

93 §. Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen. Kansaneläkelaitos tarvitsee eri etuuksien hoitamisessa usein samoja tietoja joko hakijalta itseltään tai muilta viranomaisilta ja laitoksilta. Jotta näitä tietoja ei tarvitsisi toistamiseen hankkia, säädettäisiin pykälässä, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus yksittäistapauksessa käyttää jonkin muun etuusasian käsittelyä varten saatuja tietoja käsitellessään kansaneläkelain mukaisia etuuksia. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 f §:ää.

94 §. Tietojen luovuttaminen edelleen. Pykälässä säädettäisiin muun muassa väestörekisterikeskukselta ja Eläketurvakeskukselta saatujen tietojen edelleen luovuttamisesta. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 g §:ää.

95 §. Tiedot ulosottoviranomaiselle. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta luovuttaa ulosottoviranomaiselle tämän pyynnöstä tiedot niiden etuuksien määristä, jotka voidaan ulosmitata tai jotka otetaan huomioon ulosoton suojaosuutta määrättäessä. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 79 §:n 3 momenttia.

96 §. Tekninen käyttöyhteys. Pykälässä säädettäisiin teknisen käyttöyhteyden avaamisesta tiedon saajille. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 h §:ää ja perheläkelain 38 §:n 2 ja 3 momenttia.

97 §. Tiedot viranomaisille. Pykälässä säädettäisiin välttämättömien tietojen omaloitteisesta luovuttamisesta silloin, kun lyseessä on sosiaaliturvaan kohdistuvien väärinkäytösten tai rikoksen selvittäminen tai rikoksen syytteen esittäminen. Pykälän sanamuotoa on selkiytetty, mutta se vastaa asiallisesti

vuoden 1956 kansaneläkelain 46 i §:ää.

98 §. Tiedot etuuden hakijalle. Pykälän mukaan Kansaneläkelaitoksen olisi annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 j §:ää.

14 luku. **Rahoitus**

99 §. Rahoitettavat etuudet ja kulut. Pykälässä säädettäisiin siitä, että kansaneläkelain ja kansaneläkelain voimaannpanosta annetun lain mukaiset etuudet maksetaan kansaneläkerahastosta. Kansaneläkerahastosta maksetaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen kuuluvat kansaneläkekulut ja perhe-eläkekulut sekä 40 prosenttia Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Pykälä vastaa asiallisesti mitä vuoden 1956 kansaneläkelain 58 §:ssä säädetään kansaneläkelaitoksen hallintokustannusten jaosta. Muilta osin pykälä on uusi.

100 §. Kansaneläkerahaston tuotot. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin, että kansaneläkerahaston kulut eli 99 §:n mukaiset etuudet ja osa toimintakuluista rahoitettaisiin työnantajan kansaneläkemaksusta kertyvillä varoilla, valtion maksuosuuksilla ja kansaneläkerahaston muilla tuotoilla. Muita tuottoja ovat 2 momentin mukaan rahaston sijoitus- tuotot.

101 §. Työnantajan kansaneläkemaksu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnantajan kansaneläkemaksuvelvollisuudesta sekä yksityisen työnantajan maksun porrastamisesta kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien poistojen ja maksettujen palkkojen suhteessa.

Pykälän 2 momentin mukaan työnantajan kansaneläkemaksun suorittamisesta säädettäisiin erikseen työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963). Työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista ja maksun porrastamisesta säädettäisiin edelleen erikseen annettavalla lailla.

Pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 3 §:ää.

102 §. Kansaneläkelaitoksen ja valtion rahoitusosuudet. Pykälän 1 momentissa säädet-

täisiin Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuudesta. Kansaneläkelaitoksen osuus olisi 60 prosenttia maksettujen vanhuuseläkkeiden, työkyvyttömyyseläkkeiden, työttömyyseläkkeiden ja yksilöllisten varhaiseläkkeiden yhteismäärästä. Vastaavalla tavalla rahoitettaisiin myös 99 §:ssä tarkoitettujen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavat kansaneläkekulut. Lisäksi Kansaneläkelaitos rahoittaisi kokonaan lapsikorotukset ja kansaneläkerahastosta maksettavat Kansaneläkelaitoksen toimintakulut.

Pykälän 2 momentin mukaan valtion varoista rahoitettaisiin kaikki tämän lain mukaiset perhe-eläkkeet sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavat perhe-eläkekulut. Valtio vastaisi 1 momentissa tarkoitetuista kansaneläkkeiden kuluista siltä osin kuin Kansaneläkelaitoksen osuus ei niitä kata. Pykälässä on otettu huomioon valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen liittyvässä erillisessä hallituksen esityksessä (HE 125/2005 vp) ehdotettu Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuden alentaminen 71 prosentista 60 prosenttiin. Muutoin pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 62 ja 63 §:ää sekä perheläkelain 36 §:ää. Kansaneläkerahoituksen uudistaminen on selvítettävä erikseen.

103 §. Valtion takuusuoritus ja maksuvalmiussuoritus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen rahoitusomaisuuden vähimmäismäärästä kalenterivuoden päättyessä. Vähimmäismäärän olisi oltava vähintään neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskuluista. Vähimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon 99 §:n mukaisten kulujen lisäksi vammaisetuuksista annetun lain, eläkkeensaajien asumistukilain, rintamasotilaseläkelain, ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain mukaista etuuksista aiheutuvat kulut. Jos vähimmäismäärää ei saavuteta, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (*takuusuoritus*).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kansaneläkerahaston maksuvalmiuden turvaamisesta eli valtion maksuvalmiussuorituksesta.

Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 59 §:n 2 ja 3 momenttia.

104 §. Valtion osuuden ja takuusuorituksen

suorittaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtion rahoitusosuuksien ennakkosuorituksista Kansaneläkelaitokselle. Ennakko-osuoritettaisiin kuukausittain 90 prosenttia arvioiduista rahoitusosuuksista. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 64 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtion takuusuorituksen ennakosta. Takuusuorituksen kuukausittain yhtä suurina erinä maksettava ennakko voitaisiin Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi tarvittaessa maksaa myös etupainotteisesti. Säännös vastaa asiallisesti kansaneläkeasetuksen 20 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin valtion maksuennakoiden ja lopullisten rahoitusosuuksien vahvistamisesta ja suorittamisesta samoin kuin sitä varten Kansaneläkelaitokselta tarvittavista tiedoista.

105 §. Arvio seuraavan vuoden kuluista. Pykälässä säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriölle toimitetavasta arviosta kansaneläkerahastosta seuraavan vuoden aikana maksettavista etuuskuluista ja Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Säännös vastaa muutoin kansaneläkeasetuksen 20 §:n 1 momenttia, mutta arvion toimittamisajankohtaan aikaistettu kuukaudella.

106 §. Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta valvoa työnantajan kansaneläkemaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja. Käytännössä Kansaneläkelaitos on tarkastanut verotusta koskevia asiakirjoja verovirastoissa työnantajien kansaneläkemaksun oikeellisuuden toteamiseksi. Pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 19 §:ää.

15 luku. Erinäiset säännökset

107 §. Viivästysajalta maksettava korotus. Pykälässä säädettäisiin etuuden maksamisesta viivästysajalta korotettuna sekä korotuksen korkokannasta. Pienimmän maksettavan viivästyskorotuksen määrä vastaa vuoden 2001 kansaneläkeindeksiä. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 39 b §:n 1, 2 ja

5 momenttia.

108 §. *Aika, jolta viivästyskorotus lasketaan.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miltä ajalta viivästyskorotus lasketaan. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 39 b §:n 2 momenttia sekä 2—4 ja 6 momenttia.

109 §. *Eläkkeen alentaminen laitoshoidon vuoksi.* Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen täydennysmäärän maksamisesta alennettuna, kun julkinen, jatkuva laitoshoido on kestänyt kolme kuukautta. Julkinen laitoshoido on määritelty tämän lain 5 §:n 3 ja 4 momentissa.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin laitoshoidon vaikutuksesta lykättyyn ja varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sekä eläkkeen maksamisesta alennettuna tilanteessa, jossa henkilö saa myös eläkkeensaajien asumistukea. Lisäksi 5 momenttiin on lisätty nykyistä käytäntöä vastaava säännös siitä, että eläkettä maksetaan alentamattomana laitoshoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta tilanteissa, joissa laitoshoido päättyy kuukauden 16 päivänä tai sen jälkeen. Pykälässä mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa. Määrissä on otettu huomioon 1 päivänä syyskuuta 2006 tuleva tasokorotus. Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 42 b §:ää ja perhe-eläkelain 34 a §:ää.

110 §. *Indeksisidonnaisuus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin laissa säädettyjen etuuksien ja niiden määräytymisperusteiden indeksisidonnaisuudesta siten kuin kansaneläkeindeksissä annetussa laissa säädetään lukuun ottamatta 17 §:n 1 momentin ja 35 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaista tulo-rajaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rahamäärien indeksitasosta. Laissa olevat määrät vastaisivat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu. Pykälä vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 77 §:n 1 momenttia.

111 §. *Rahamäärien pyöristäminen.* Pykälässä säädettäisiin etuuksien ja määräytymisperusteiden pyöristämisestä. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 88 §:n 2 momenttia.

Tarpeettomana ehdotetaan kumottavaksi vuoden 1956 kansaneläkelain 88 §:n 1 momentti, jonka mukaan Kansaneläkelaitos voi päättää, että eläkelaitokselle suoritettavaa maksua ei peritä tai maksussa tai tilityksessä olevaa virhettä ei oikaista, jos maksu tai virhe on niin vähäinen, että periminen tai virheen oikaiseminen aiheuttaisi suhteettoman paljon työtä tai kustannuksia.

112 §. *Ulosmittaus- ja siirtokielto.* Pykälässä säädettäisiin tämän lain mukaisen etuuden ulosmittaus- ja siirtokiellosta. Etuus voitaisiin ulosmitata vain puolisolalle tai lapselle taikka vahingonkorvauksena lapselle maksettavan elatusavun perimiseksi. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 79 §:n 1, 2 ja 4 momenttia.

113 §. *Soveltamissäännös.* Muualla laissa säädännössä on viittauksia vuoden 1956 kansaneläkelakiin ja perhe-eläkelakiin tai kansaneläkkeeseen, perhe-eläkkeeseen tai lapsikorotukseen. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi yleinen viittaussäännöksiä koskeva soveltamissäännös. Sen mukaan jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan kansaneläkelakiin tai perhe-eläkelakiin tai niiden nojalla myönnettyyn tai maksettavaan etuuteen, viittauksen katsotaan tarkoittavan tämän lain mukaisia säännöksiä ja etuuksia.

114 §. *Voimaantulo.* Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin kansaneläkelain voimaantulosta annetussa laissa. Voimaantulolaissa säädettäisiin myös työttömyyseläkkeestä, yksilöllisestä varhaiseläkkeestä, ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjättäjän jälkeen myönnettävästä perhe-eläkkeestä sekä ennen kansaneläkelain voimaantuloa säädetyistä etuuksia ja eläkkeitä koskevista suojaussäännöksistä.

1.2. Laki kansaneläkelain voimaantulosta

1 §. *Kansaneläkelain voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin, että kansaneläkelaki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tällä lailla ehdotetaan kumottavaksi vuoden 1956 kansaneläkelaki ja perhe-eläkelaki niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin etuuden maksamisen jatkamisesta entisiin perustein, jos etuus on maksussa kansaneläkelain voimaantullessa. Etuutta ei muuteta kansaneläkelain voimaan tullessa uuden lain mukaisesti muutoin kuin 4 ja 5 momentissa mainittujen etuoikeuttamisten vuoksi. Siten etuuden maksamista jatketaan entisiin perusteisiin saakka, kunnes se lakkaa tai se tarkistetaan. Kun etuus tarkistettaisiin uuden lain voimaantulon ajalla, ei kansaneläkelain 22 §:n tai 34 §:n mukaista asumisaikaan suhteuttamista tehtäisi uudelleen.

Pykälän 4 momentin mukaan tammikuun alussa 2007 maksussa olevat kansaneläkkeet muutetaan kansaneläkelain mukaisiksi etuoikeuttamalla sotilasvammalain mukaisen elin-koron ikä- ja omaiskorotus kansaneläkkeeksi. Perhe-eläkelain mukainen leskeneläkkeen täydennysmäärä muutettaisiin tammikuun 2007 alussa kansaneläkelain mukaiseksi poistamalla perhe-eläkelain 30 b §:n 2 momentin perusteella omaisuudesta lasketun tulon ja metsän tuoton vaikutus. Asiasta säädettäisiin voimaantulosäännöksen 5 momentissa. Kansaneläkettä ei edellä mainituissa tilanteissa muutoin tarkistettaisi, ellei muuta tarkistamisperustetta ole. Muutokset tehtäisiin ilman hakemusta ja päätös annettaisiin vain pyynnöstä pykälän 6 momentin mukaan.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin, että uutta kansaneläkelakia sovelletaan myös vuoden 1956 kansaneläkelain ja perhe-eläkelain perusteella myönnettyihin eläkkeisiin ja etuuksiin. Kuitenkin esimerkiksi jos ennen 1 päivää tammikuuta 2007 keskeytetty etuus laitetaan uudelleen maksuun uuden lain aikana, eläke laitetaan maksuun entisiin perusteisiin.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin etuuden takautuvasta tarkistamisesta tai myöntämisestä. Jos etuus myönnettäisiin ajalle ennen 1 päivää tammikuuta 2007, sovellettaisiin ennen 1 päivää tammikuuta 2007 voimassa olleita säännöksiä.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin takautuvasta hakuajasta, kun hakemus on tullut viireille ennen kansaneläkelain voimaantuloa. Takautuva haku-aika säilyy näissä tilanteissa edelleen vuoden pituisena.

2 §. Työttömyyseläke. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ennen vuotta 1950 syntyneen

pitkäaikaisesti työttömän henkilön oikeudesta saada työttömyyseläkettä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vuoden 1956 kansaneläkelain säännösten soveltamisesta työttömyyseläkkeen myöntämiseen, maksamiseen, keskeyttämiseen ja takaisinperintään, työttömyyseläkkeen muuttamiseen työkyvyttömyyseläkkeeksi sekä rangaistulaitoksen ilmoitusvelvollisuuteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkeasetuksen 53 a §:ää.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, mitä kansaneläkelain säännöksiä työttömyyseläkkeeseen muutoin sovelletaan.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun henkilö täyttää 65 vuotta, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät tällöin muutu. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 35 §:n 3 momenttia ja nykyistä käytäntöä.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin työttömyyseläkkeensaajan oikeudesta kansaneläkelain 10 luvun mukaiseen lapsikorotukseen. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 29 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohtaa.

3 §. Yksilöllinen varhaiseläke. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ennen vuotta 1944 syntyneen henkilön oikeudesta saada yksilöllistä varhaiseläkettä. Lisäksi momentissa säädettäisiin vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 7 momentin säännöksen soveltamisesta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ja vuoden 1956 kansaneläkeasetuksen 53 §:n 2 momentin soveltamisesta eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, mitä kansaneläkelain säännöksiä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen muutoin sovelletaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että yksilöllinen varhaiseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät ole muuttuneet.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin yksilöllisen varhaiseläkkeensaajan oikeudesta kansaneläkelain 10 luvun mukaiseen lapsikorotukseen. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 29 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohtaa.

4 §. *Ennen 1 päivää heinäkuuta 1950 syntyneen lesken oikeus leskeneläkkeeseen.* Ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 voimassa oleen perhe-eläkelain mukaan leskeneläkkeeseen oli oikeus vain naisleskellä, jos avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, leski oli edunjättäjän kuollessa täyttänyt 40 vuotta ja avioliitto oli jatkunut vähintään kolme vuotta. Perhe-eläkelainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä leskeneläkkeeseen edellytykseksi säädettiin muun muassa se, että avioliiton tuli olla solmittu ennen kuin leski täytti 50 vuotta, jos puolisoilla ei ollut yhteistä lasta. Perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (104/1990) voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan oikeus kuitenkin säilyy sellaisella naisleskellä, joka on syntynyt ennen 1 päivänä heinäkuuta 1950 tai sitä ennen. Siten lainmuutoksessa suojattiin sellaisen naislesken oikeus leskeneläkkeeseen, joka on täyttänyt 40 vuotta ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 ja jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä täytti 65 vuotta ja avioliitto oli jatkunut edunjättäjän kuollessa kolme vuotta. Esityksessä ehdotetaan, että sanonta koskee myös miesleskeä.

5 §. *Perhe-eläkkeen määräytyminen ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjättäjän jälkeen.* Säännös vastaa osittain perhe-eläkelain 2 luvun säännöksiä ja perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (104/1990) voimaantulosäännöksen 2 momenttia.

6 §. *Ennen 1 päivää tammikuuta 1996 alkanut lapsikorotus.* Pykälässä säädettäisiin ennen vuotta 1996 alkaneen lapsikorotuksen maksamisen jatkamisesta entisin määräytymisperustein. Lapsikorotusta maksetaan niin kauan, kunnes lapsikorotus lakkaa joko lapsen täyttäessä 16 vuotta tai kun ennen 1996 voimassa olleiden säännösten mukaiset edellytykset eivät enää täyty. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (1491/1995) voimaantulosäännöksen 6 momenttia.

7 §. *Kansaneläkkeen, perhe-eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen ulkomaille.* Pykälässä säädettäisiin ennen kansaneläkelain voimaantuloa vuoden 1956 kansaneläkelain 41 §:n perusteella ulkomaille maksettavien kansaneläkkeen, perhe-eläkkeen ja lapsikoro-

tuksen suojaamisesta kansaneläkelain voimaan tulon jälkeen. Kansaneläkelain perusteella kansaneläkkeen, perhe-eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen keskeytetään aina viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun eläkkeensaaja on muuttanut ulkomaille. Ennen kansaneläkelain voimaantuloa ulkomaille maksettujen etuuksien maksamista jatketaan kuitenkin entisin perustein niin kauan, kun etuus tarkistetaan tai se lakkaa.

8 §. *Työeläkkeen tulona huomioon ottaminen kun eläketapahtuma on ennen 1 päivää heinäkuuta 1975.* Pykälässä säädettäisiin ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 alkaneen työeläkkeen ja ennen 1 päivää tammikuuta 1983 alkaneen sotilasvammalain mukaisen huoltoeläkkeen ja luopumiseläkelain mukaisen luopumiseläkkeen tulona huomioon ottamisesta kansaneläkkeessä ja leskeneläkkeen täydennysmäärässä. Säännöksestä on poistettu sotilasvammalain 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n elinkoron ikä- ja omaiskorotuksen tuloksilukemista koskeva kohta korotusten etuoikeuttamisen vuoksi. Säännös vastaa muutoin vuoden 1956 kansaneläkelain 27 ja 27 b §:ää sekä perhe-eläkelain 15 d ja 15 f §:ää.

9 §. *Työeläkkeen tulona huomioon ottaminen 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen alkavassa kansaneläkkeessä ja leskeneläkkeen täydennysmäärässä.* Kun kansaneläke tai leskeneläkkeen täydennysmäärä alkaa 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen, otetaan 1 päivänä tammikuuta 2005 tai myöhemmin alkava työeläke tulona huomioon 31 päivänä joulukuuta 2004 karttuneena eläkkeenä, jos henkilö on täyttänyt 63 vuotta ennen 1 päivää tammikuuta 2005. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ennen vuotta 2005 alkaneen työeläkkeen tulona huomioon ottamisesta 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen alkavassa kansaneläkkeessä ja leskeneläkkeen täydennysmäärässä.

Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (1023/2004) voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momenttia ja perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (1024/2004) voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momenttia.

10 §. *Etuoikeutetut eläketulot ja eräät ulkomailta maksettavat etuudet.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin liikenne-

vakuutusta koskevien eri lakien mukaisten ansionmenetyksko rvausten etuoikeuttamisesta kansaneläkkeessä, kun ne ovat alkaneet ennen 1 päivää tammikuuta 1985. Tuloksi ei oteta myöskään sellaista enintään vuoden ajalta lyhyissä erissä maksettua ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan ennen 1 päivää tammikuuta 1995 sattuneen vahingon perusteella. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (53/1985) voimaantulosäännöksen 3 momenttia ja vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (981/1994) voimaantulosäännöksen 1 momenttia.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään tapaturmavakuutusta koskevien eri lakien vapaaehtoiseen tapaturmavakuutukseen perustuvan eläkkeen ja elinkoron etuoikeuttamisesta kansaneläkkeessä silloin, kun se on alkanut ennen vuotta 1994. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (564/1993) voimaantulosäännöksen 6 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädetään tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella maksettavien etuuksien etuoikeuttamisesta, kun etuus on alkanut ennen vuotta 1999. Lisäksi edellytetään, että etuuden maksaminen on jatkunut yhdenjakoisesti. Jos etuuden maksaminen keskeytyy yhdenkin kuukauden ajaksi, se otetaan sen jälkeen tulona huomioon kansaneläkkeessä ja leskeneläkkeen täydennysmäärässä. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (914/1998) voimaantulosäännöksen 2 momenttia ja perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (916/1998) voimaantulosäännöksen 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että ennen vuotta 1997 alkaneessa kansaneläkkeessä ja leskeneläkkeen täydennysmäärässä otetaan tulona huomioon kansaneläkelain 23 §:n 2 momentin mukainen ulkomaan eläke, kun kansaneläkettä ja leskeneläkkeen täydennysmäärää tarkistetaan kansaneläkelain 25 tai 38 §:n perusteella. Jos kansaneläkettä tai leskeneläkkeen täydennysmäärää tarkistetaan takautuvasti ennen vuotta 1997, otetaan ulkomaan eläke tulona huomioon 1

päivänä tammikuuta 1997 alkaen. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (979/1996) voimaantulosäännöksen 3 momenttia ja perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (982/1996) voimaantulosäännöksen 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädetään 65 vuoden iän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvan työeläkkeen lykkäyskorotuksen etuoikeuttamisesta kansaneläkkeessä. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (588/1978) voimaantulosäännöksen 10 momenttia.

11 §. *Kansaneläkkeen suojaaminen tukiosan ja tukilisän lisäosaksi yhdistämisessä.* Pykälässä säädetään vuoden 1983 ja 1984 lainmuutosten johdosta aiheutuneista suojaussäännöksistä. Lainmuutoksella 1 päivänä tammikuuta 1983 yhdistettiin tukiosa ja tukilisa lisäosaksi ja samalla suojattiin ennen vuotta 1983 maksussa olevat kansaneläkkeet seuraavaan tarkistukseen saakka. Pykälässä säädetään myös puolisoiden lisäosan pienemisen estämiseksi säädetystä suojasta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1982) voimaantulosäännöksen 5 ja 6 momenttia.

12 §. *Kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen suojaaminen perhesuhteiden vaikutuksen vuoksi.* Pykälässä säädetään 1 päivänä syyskuuta 1991 voimaan tulleen lainmuutoksen johdosta aiheutuneesta kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen suojasta. Jos kansaneläkkeen saajan puoliso ei saanut ennen 1 päivää syyskuuta 1991 kansaneläkettä tai rintamasotilaseläkettä, kansaneläkkeen saajan kansaneläke määräytyy yksinäisen henkilön perheluokan mukaan. Tammikuun alusta 1991 voimaan tullessa lainmuutoksessa kansaneläkkeen määräytymisperusteita muutettiin siten, että lisäosan perheluokka määräytyi pelkästään sen perusteella, oliko eläkkeensaaja avio- tai avoliitossa vai ei, merkitystä ei ollut sillä saiko puoliso kansaneläkettä tai rintamasotilaseläkettä. Jos ennen 1 päivää syyskuuta 1991 avio- tai avoliitossa olevan henkilön kansaneläke määräytyy yksinäisen henkilön perheluokan mukaan, sen määrä suojataan seuraavaan kansaneläkelain

mukaiseen tarkistukseen saakka. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (471/1991) voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin leskeneläkkeen vastaavasta suojaamisesta. Perhe-eläkkeen lisäosa maksettiin aina ennen lainmuutosta yksinäiselle maksettavan lisäosan suuruisena eli lesken perhesuhteilla ei ollut merkitystä. Lainmuutoksessa jälkeen leskeneläkkeensaajan perhesuhteet vaikuttavat lisäosan määrään ja ennen lainmuutosta alkaneen leskeneläkkeen lisäosa suojataan siihen saakka, kunnes leskeneläke tarkistetaan avioliiton solmimisen tai purkautumisen vuoksi tai leskeneläkkeen saajan puolisolle myönnetään kansaneläke tai perhe-eläke. Säännös vastaa asiallisesti perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (472/1991) voimaantulosäännöksen 2 momenttia.

13 §. *Kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen maksaminen ennen 1 päivää tammikuuta 1994 voimassa olleiden säännösten mukaisesti.* Pykälässä säädettäisiin ennen 1 päivänä tammikuuta 1994 alkaneen kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen määrän suojaamisesta tilanteissa, jossa eläke on alkanut ennen Suomen liittymistä Euroopan talousalueeseen. Ennen 1 päivää tammikuuta 1994 kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen täydennysmäärään ei vaikuttanut henkilön tai edunjäntäjän ulkomailla asuma aika. Pykälässä suojataan ennen lainmuutosta alkaneet suhteuttamatomat kansaneläkkeet ja leskeneläkkeen täydennysmäärät. Kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen saaja voi hakea eläkkeensä laskemista suhteutetuksi kansaneläkelain mukaan. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (547/1993) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momenttia ja perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (548/1993) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momenttia.

14 §. *Ennen 1 päivää tammikuuta 2007 alkaneen kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen tarkistaminen.* Kun kansaneläke tai leskeneläkkeen täydennysmäärä on myönnetty ennen kansaneläkelain voimaan tuloa, tulona huomioon otettava työeläke tai muu etuus otetaan tuloa huomioon myöntämisaikojen mukaisena.

Kun kansaneläkettä tai leskeneläkkeen täy-

dennysmäärää laskettaessa on otettu tulona huomioon työeläke tai muu etuus, se otetaan kansaneläkettä ja leskeneläkkeen täydennysmäärää tarkistettaessa huomioon entisen suuruisena. Siten kansaneläkettä tai leskeneläkkeen täydennysmäärää tarkistettaessa aikaisemmin tulona huomioon otetut eläkkeet ja korvaukset otetaan huomioon kansaneläkeindeksillä korotettuna. Näin ollen tulona huomioon otetun etuuden määrä poikkeaa sen todellisesta määrästä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ennen kansaneläkelain voimaantuloa alkaneessa kansaneläkkeessä tai leskeneläkkeen täydennysmäärässä tulona huomioon otetun eläkkeen tai muun etuuden ottamisesta huomioon todellisen määräisenä, kun työeläkkeen tai muun etuuden määräytymisperusteissa tapahtuu lainmuutoksen jälkeen määräytymisperusteiden muu kuin indeksisidonnaisuudesta tai vastaavasta johtuva muutos. Tulona huomioon otettu työeläke tai muu etuus otetaan huomioon todellisen määräisenä kansaneläkelain voimaantulon jälkeen, jos sen määräytymisperusteissa tapahtuu muutos. Näin ollen etuuden huomioon ottaminen todellisen määräisenä voi koskea myös ennen kansaneläkelain voimaantuloa alkaneita kansaneläkkeitä ja leskeneläkkeitä Työeläkkeiden ja muiden etuuksien määräytymisperusteissa ei niiden alkamisen jälkeen yleensä kuitenkaan tapahdu muutoksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työeläkkeen tai muun etuuden määrän säilymisestä entisen suuruisena eli kansaneläkeindeksillä korotettuna niissä tilanteissa, joissa kansaneläke tai leskeneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan perhesuhteiden muutoksen vuoksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työeläkkeen tai muun etuuden määrän säilymisestä entisen suuruisena eli kansaneläkeindeksillä korotettuna niissä tilanteissa, joissa henkilö siirtyy perhe-eläkkeeltä kansaneläkkeelle tai päinvastoin.

Pykälän 4 momentin mukaan työeläkkeen tai muun etuuden määrä säilyisi ennallaan niissä tilanteissa, joissa vuoden 1956 kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai työttömyyseläke muuttuu työkyvyttömyyseläkkeeksi

edellyttäen, että tulona huomioon otetun eläkkeen määräytymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että pykälää sovelletaan vain sellaiseen työeläkkeeseen tai muuhun etuuteen, joka perustuu lakiin, asetukseen, julkiseen eläkesääntöön tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1408/71. Työeläkkeen tai muun etuuden määräytymisperusteen muutoksena ei pidetä indeksisidonnaisuudesta johtuvaa tai sitä vastaavaa muutosta.

Pykälän 2 momentti vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 32 a §:n 3 momenttia ja perhe-eläkelain 17 §:n 3 momenttia sekä 3—5 momentti vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 4 momenttia ja perhe-eläkelain 15 b §:n 5 momenttia.

15 §. Saatavan vanhentuminen. Pykälässä säädetään saatavan takaisinperinnästä lupumista ja takaisinperittävän saatavan vanhentumista koskevien säännösten soveltamisesta ennen 1 päivää kesäkuuta 2004 liikaa maksettuihin etuuksiin ja syntyneisiin saattaviin. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (350/2004) voimaantulosäännöksen 2 momenttia.

16 §. Indeksisidonnaisuus. Pykälässä säädettäisiin lain 9 §:ssä mainittujen rahamäärien sitomisesta kansaneläkeindeksiin. Pykälässä mainittu rahamäärä on ilmoitettu vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoisena.

17 §. Lain voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen tämän lain toimeenpanoa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.3. Laki vammaisetuuksista

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta. Etuuksilla olisi tarkoitus tukea Suomessa asuvan vammaisen tai pitkä-

aikaisesti sairaan henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä, osallistumista työhön tai opiskeluun sekä hänen kotona asumistaan, hänen toimintakykynsä ylläpitämistä, kuntoutustaan ja hoitoaan.

Voimassa olevassa kansaneläkelaiissa, vammaistukilaisissa sekä lapsen hoitotuesta annetussa laissa lain tarkoitusta ei ole erikseen säännelty.

Vammaisetuuteen olisi oikeus vain Suomessa asuvalla henkilöllä. Suomessa asumisesta säädettäisiin 4 §:ssä.

2 §. Etuudet. Pykälässä säädettäisiin tämän lain perusteella myönnettävistä vammaisetuuksista, niiden myöntämisaajoista ja korvausryhmistä. Vammaisetuuksia olisivat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, eläkettä saavan hoitotuki ja ruo kavalioko rvaus.

Vammaisetuudet ja korvausryhmät on nimetty uudelleen. Säännös on uusi ja se on sisällytetty lakiin selkeyden vuoksi.

3 §. Lain toimeenpano. Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos. Ehdotettu pykälä vastaisi asiallisesti vammaistukilain 5 §:ää, lapsen hoitotuesta annetun lain 5 §:ää sekä vuoden 1956 kansaneläkelain 2 §:n 1 momenttia.

4 §. Suomessa asuminen. Pykälän mukaan henkilön Suomessa asuminen määräytyisi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 3, 3 a ja 4 §:n mukaan. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään vammaistukilain 1 §:ää sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 1 §:ää. Nykyisestä poiketen myös eläkettä saavan hoitotuen osalta Suomessa asuminen määräytyisi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 3, 3 a ja 4 §:n mukaisesti. Näin ollen eläkettä saavan hoitotuen saaminen edellyttäisi nykyisestä poiketen tosiasiallista asumista Suomessa.

5 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin keskeisimmät laissa käytettävät käsitteet. Toimintakyvyn heikentymisellä tarkoitettaisiin henkilön jokapäiväisessä elämässään tarvitsemien toimintojen vaikeutumista sairauden, vian tai vamman takia. Määritelmä on uusi ja on sisällytetty lakiin selkeyden vuoksi.

Henkilökohtaisilla toiminnoilla tarkoitettaisiin henkilön liikkumista, henkilökohtaisesta

hygieniasta huolehtimista, pukeutumista, ruokailua ja muita näihin verrattavia toimintoja. Säännös vastaisi asiallisesti kansaneläkeasetuksen (594/1956) 45 §:n 4 momenttia sekä vammaistukiasetuksen (989/1988) 3 §:n 1 momenttia.

Ohjauksella ja valvonnalla tarkoitettaisiin henkilön tarvitsemää säännöllistä opastusta ja silmälläpitoa henkilökohtaisissa toiminnoissa, välttämättömissä kotitaloustöissä ja asiainnissa kodin ulkopuolella tai toisen henkilön jatkuvaa varuillaan oloa. Säännös vastaisi kansaneläkeasetuksen 45 §:n 1 momenttia sekä vammaistukiasetuksen 3 §:n 3 momenttia.

Erityiskustannuksilla tarkoitettaisiin toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia tarpeellisia ylimääräisiä ja jatkuvia kustannuksia niiltä osin kuin henkilö vastaa niistä itse. Säännös vastaa asiallisesta kansaneläkeasetuksen 45 §:n 2 momenttia ja vammaistukiasetuksen 4 §:n 1 momenttia.

Työkyvyttömällä tarkoitettaisiin henkilöä, joka saa työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain, työntekijän eläkelain tai muiden vastaavien lakien perusteella. Myös maahanmuuttajan erityistukea saavaa henkilöä pidettäisiin työkyvyttömänä. Nykyistä käytäntöä vastaten työkyvyttömänä ei kuitenkaan pidettäisi henkilöä, joka saa työeläkelakien mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä. Säännös vastaisi asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 30 a §:n 1 momenttia.

6 §. Asumisaikavaatimus. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin vammaisetuuksien myöntämisen edellytyksenä olevasta asumisaikavaatimuksesta. Nykyisten säännösten mukainen viiden vuoden asumisaikavaatimus on lyhennetty kolmeen vuoteen. Vammaisetuus voitaisiin myöntää, jos hakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Kuten nykyisin lapsen vammaistuki myönnettäisiin ilman asumisaikavaatimusta.

Henkilöllä olisi kuitenkin oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen ilman asumisaikavaatimuksen täyttymistä, jos hän on 16 vuotta täyttäessään saanut alle 16-vuotiaan vammaistukea taikka hänen vammansa on syntynyt Suomessa asuessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta.

Ehdotettu pykälä vastaisi osittain vammaistukilain 2 a §:ää sekä kansaneläkelain

23 §:ää.

2 luku. **Vammaisetuudet**

7 §. Alle 16-vuotiaan vammaistuki. Pykälässä säädettäisiin alle 16-vuotiaan oikeudesta vammaistukeen, sekä tuen suuruudesta eri tilanteissa. Kuten nykyisinkin hoitotuen myöntäminen edellyttäisi, että sairaan lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus on tavanomaista suurempaa. Nykyistä käytäntöä vastaavasti sidonnaisuutta arvioitaisiin vertaamalla sitä vastaavanikäisen terveen lapsen hoidosta aiheutuvaan sidonnaisuuteen. Rasitus voi käsittää myös taloudellisen rasituksen eli kustannuksia hoidosta, huolenpidosta tai kuntoutuksesta. Pykälä vastaa asiallisesti lapsen hoitotuesta annetun lain 2 §:ää ja nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitos voisi antaa tarkempia ohjeita, miten rasitusta ja sidonnaisuutta eri sairausrhymissä arvioidaan.

8 §. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 16 vuotta täyttäneen henkilön oikeudesta vammaistukeen. Nykyisestä poiketen myös 65 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada vammaistukea, jos hän jatkaa työssäkäyntiään eikä hän saa vanhuuseläkettä. Muutoin momentti vastaisi asiallisesti osittain vammaistukilain 1 §:n 1 momenttia ja 2 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 16 vuotta täyttäneen vammaistuen suuruudesta eri tilanteissa. Momentti vastaisi asiallisesti nykyisen vammaistukilain 2 §:n 1 momenttia ja määrät vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sokean, liikuntakyvyttömän tai varhaiskuuron henkilön oikeudesta ylimpään vammaistukeen. Säännös vastaa asiallisesti vammaistukiasetuksen 2 §:n 2 momentin viimeistä virkettä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että täyttää työkyvyttömyyseläkettä tai eri lakien mukaista vanhuuseläkettä saavalla ei olisi oikeutta 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen. Myöskään ulkomailta maksettavaa vastaavaa etuutta saavalla tai maahanmuuttajan erityistukea saavalla ei olisi oikeutta 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen. Näillä henkilöillä

olisi kuitenkin oikeus eläkettä saavan hoitotukeen.

Kansaneläkelaitos voisi pykälän 5 momentin mukaan antaa tarkempia ohjeita, miten sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuva haitta arvioidaan.

9 §. Eläkettä saavan hoitotuki. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta eläkettä saavan hoitotukeen. Tämän lain 5 §:n 5 kohdan mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla henkilöllä olisi oikeus eläkettä saavan hoitotukeen kuten nykyisin. Eläkettä saavan hoitotuki voitaisiin myöntää nykyisestä poiketen myös alle 65-vuotiaalle henkilölle, joka saa vanhuuseläkettä. Vanhuuseläkkeenä pidetään myös varhennettua vanhuuseläkettä. Henkilöt, jotka saavat esimerkiksi pelkkää lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai sotilastapaturmalain mukaista tapaturmaeläkettä taikka liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista työkyvyttömyyseläkettä, kuuluvat eläkettä saavan hoitotuen piiriin. Momentti vastaisi osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 30 a §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkettä saavan hoitotuen suuruudesta eri tilanteissa. Hoitotuen määrät on ilmoitettu kuukausimäärinä ja ne vastaavat vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasoa. Momentti vastaisi asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 30 a §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sokean tai liikuntakyvyttömän henkilön oikeudesta vähintään perushoitotukeen. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 30 a §:n 5 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta tarvittaessa hankkia kunnan sosiaaliviranomaisen lausunto hakijan tarvitseman avun ja palvelusten tarpeesta ja määrästä. Säännös vastaisi asiallisesti kansaneläkeasetuksen 50 §:n 3 momenttia.

10 §. Tuet erityiskustannusten perusteella. Pykälässä säädettäisiin, että jos 9 §:n mukainen hoitotuki tai 8 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdan mukainen vammaistuki myönnetään toimintakyvyn heikentymisen ja erityiskustannusten perusteella, edellytyksenä on, että erityiskustannukset nousevat myönnettävän tuen määrään. Sama koskisi tilannetta, kun

vammaistuki myönnetään 8 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla toimintakyvyn heikentymisen, haitan ja erityiskustannusten perusteella. Säännös vastaisi asiallisesti kansaneläkeasetuksen 45 §:n 3 momenttia ja vammaistukiasetuksen 4 §:n 2 momenttia.

11 §. Kokonai sharkinta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että vammaistuki ja hoitotuki myönnetään sen suuruisena kuin eri tekijöiden yhteisvaikutus oikeuttaa. Siten henkilö voi saada vain yhden korvausryhmän mukaista tukea kerrallaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että eri tekijöiden yhteisvaikutus arvioidaan kokonaisuutena. Hoitotukea ja 16 vuotta täytäneen vammaistukea ratkaistaessa selvitetään aina kaikkien tuen myöntämiseen vaikuttavien osatekijöiden yhteisvaikutus. Kokonaistilannetta arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa hakijan lääketieteellinen ja sosiaalinen tila, ohjauksen ja valvonnan tarve sekä kuinka paljon hänellä on erityiskustannuksia. Alle 16-vuotiaan vammaistuessa kokonaistilanne arvioidaan lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvan rasituksen ja sidonnaisuuden perusteella.

Pykälän 1 momentti vastaa kansaneläkelain 30 a §:n 2 momenttia ja vammaistukilain 2 §:n 2 momenttia. Pykälän 2 momentti on uusi ja vastaa nykyistä käytäntöä.

12 §. Vammaistuessa tai hoitotuessa huomioon otettavat etuudet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitkä etuudet vaikuttavat henkilölle maksettavan vammaistuen tai hoitotuen määrään. Huomioon otettaisiin samasta sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan toimintakyvyn heikentymisen, erityiskustannusten tai haitan perusteella maksettavat 1 momentin 1 kohdassa mainitut lakisääteiset korvaukset samoin kuin momentin 2 kohdassa mainitut niitä vastaavat ulkomailta maksettavat korvaukset. Huomioon otettaisiin vain lakisääteiset korvaukset, ei esimerkiksi vapaaehtoiseen sairausvakuutukseen perusteella maksettavaa korvausta. Tältä osin pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 30 a §:n 8 momenttia sekä vammaistukilain 3 §:n 4 momenttia. Lisäksi ehdotetaan otettavaksi huomioon ulkomailta maksettava vammaistukeen tai hoitotukeen rinnastettava etuus.

Huomioon otettaisiin henkilön jatkuvasti

pääsääntöisesti vähintään kuuden kuukauden ajalta saama korvaus. Alle kuudeksi kuukaudeksi myönnetty korvaus voidaan ottaa tulona huomioon, jos myös vammaistuki tai hoitotuki myönnetään alle kuudeksi kuukaudeksi.

Voimassa olevien säännösten mukaan saman sairauden tai vamman perusteella Suomesta tai ulkomailta maksettava lakisääteinen korvaus estää kokonaan vammaistuen tai eläkkeensaajien hoitotuen maksamisen. Vammaistukea tai eläkkeensaajien hoitotukea ei makseta, vaikka se olisi suurempi kuin tuen estävä lakisääteinen korvaus. Lapsen hoitotukeen näillä korvauksilla ei nykyisin ole vaikutusta. Yhdenmukaisuuden vuoksi momentissa laajennettaisiin näiden korvausten vaikutus koskemaan myös alle 16-vuotiaan vammaistukea.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että henkilölle voitaisiin maksaa vammaistukea tai hoitotukea myös silloin, kun henkilö saa 1 momentin mukaista huomioon otettavaa lakisääteistä korvausta tai ulkomaista etuutta. Edellytyksenä vammaistuen tai hoitotuen maksamiselle olisi, että huomioon otettavien korvausten ja etuuksien yhteismäärä on pienempi kuin vammaistuen tai hoitotuen määrä. Henkilölle maksettaisiin tällöin vammaistuen tai hoitotuen ja huomioon otettavien korvausten ja etuuksien yhteismäärän erotus. Vammaistukea tai hoitotukea ei kuitenkaan maksettaisi, jos sen määrä kuukaudessa jäisi alle maksettavan tuen vähimmäismäärän.

Vähimmäismäärä olisi sama kuin voimassa oleva maksettavan eläkkeensaajien hoitotuen vähimmäismäärä. Momentti vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 30 b §:n 4 momenttia.

13 §. Vammaistuki eläkkeen lepäämisajalta. Pykälässä säädettäisiin työkyvyttömyyseläkkeen lepäämisajalta maksettavasta vammaistuesta. Henkilölle maksetaan ilman hakemusta 16 vuotta täyttäneelle maksettavaa ylintä vammaistukea eläkkeen lepäämisajalta, enintään kuitenkin 24 kuukaudelta. Pykälä vastaa asiallisesti vammaistukilain 2 §:n 4 momenttia.

14 §. Ruokavaliokorvaus. Pykälässä säädettäisiin henkilön oikeudesta ruokavaliokorvaukseen, sekä ruokavaliokorvauksen suuruudesta. Oikeus ruokavaliokorvaukseen edellyt-

tää, että 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä on asianmukaisesti määritelty sairaus, jonka vuoksi hänen on ehdottoman välttämätöntä käyttää pysyvästi gluteenittomia tuotteita. Ruokavaliokorvauksen suuruus on 21 euroa kuukaudessa ja sitä voidaan maksaa yhtä aikaa hoitotuen tai vammaistuen kanssa. Pykälä vastaa asiallisesti vammaistukilain 2 §:n 3 momenttia sekä kansaneläkelain 30 a §:n 3 momenttia.

3 luku. Toimeenpano

15 §. Vammaisetuuden hakeminen. Pykälässä säädettäisiin etuuden hakemisesta, lomakkeiden vahvistamisesta ja hakijan puhevallan käyttämisestä silloin, kun hän ei sitä itse kykene käyttämään esimerkiksi sairauden takia. Pykälä vastaa asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 35 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä sekä 2 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

16 §. Takautuva hakuaika. Pykälässä säädettäisiin vammaisetuuden takautuvasta hakujasta. Takautuva hakuaika lyhennettäisiin vastaavasti kuin kansaneläkkeessä kuuteen kuukauteen nykyisestä vuoden takautuvasta hakujasta. Säännös vastaa muutoin vuoden 1956 kansaneläkelain 39 §:n 1 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

17 §. Alle 16-vuotiaan vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja vammaisetuushakemuksessa tulee ilmoittaa sekä vammaisetuuden saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälää on annettavien tietojen ja ilmoitusvelvollisuuden osalta täsmennetty ja se vastaa asiallisesti osittain kansaneläkeasetuksen 50 §:ää, 54 §:n 2, 5 ja 6 momenttia sekä lapsen hoitotuesta annetun asetuksen 2 §:ää.

18 §. Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja hoitotuki- ja 16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemuksessa tulee ilmoittaa sekä näiden etuuksien saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälää on annettavien tietojen ja ilmoitusvelvollisuuden osalta täsmennetty ja se vastaa asiallisesti osittain kansaneläkeasetuksen 50 §:ää, 54 §:n 2, 5 ja 6 momenttia ja vam-

maistukiasetuksen 6 §:ää.

19 §. Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja ruokavaliokorvaushakemuksessa tulee ilmoittaa sekä ruokavaliokorvauksen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälää on annettavien tietoja ja ilmoitusvelvollisuuden osalta täsmennetty ja se vastaa asiallisesti osittain kansaneläkeasetuksen 50 §:ää, 54 §:n 2, 5 ja 6 momenttia sekä vammaistukiasetuksen 6 §:ää.

20 §. Vammaisetuuden hakijan terveydentilaselvitys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vammaisetuuden hakijan velvollisuudesta toimittaa lääkärinlausunto hakemuksen liitteeksi. Säännös vastaa osittain kansaneläkeasetuksen 50 §:n 2 momenttia, vammaistukiasetuksen 6 §:ää ja lapsen hoitotuesta annetun asetuksen 2 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vammaisetuuden hakijan tai saajan velvollisuudesta käydä Kansaneläkelaitoksen määräyksestä sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuneen toimintakyvyn alenemisen tai avun tarpeen sekä hoidon ja kuntoutuksen tarpeen sekä siitä aiheutuvan rasituksen selvittämiseksi tai vammaisetuuden edellytysten uudelleen arvioimiseksi tutkittavana Kansaneläkelaitoksen nimeämän lääkärin luona tai sen nimeämässä hoitolaitoksessa. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 36 §:n 1 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

21 §. Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen ratkaisemisesta käytettävissä olevien tietojen perusteella. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 37 §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

22 §. Etuutta koskeva päätös. Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin päätöksen antamisesta. Päätös annettaisiin vain pyynnöstä silloin, kun etuuteen tehdään indeksitarkistus tai muu vastaava suoraan lain nojalla määrytyvä tarkistus. Päätös annettaisiin maksutta. Päätöstä ei kuitenkaan annettaisi etuuden maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä, joka tehdään 31 §:n perusteella. Tieto keskeyttämisestä annettaisiin tällöin kirjallisella

ilmoituksella. Pykälä vastaa asiallisesti osittain nykyistä käytäntöä.

23 §. Maksaminen. Pykälässä säädettäisiin etuuden maksamisesta etuudensaajalle sekä kuolinpesälle Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 38 §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä, kansaneläkeasetuksen 57 §:n 1 momenttia, 58 §:n 1 momenttia sekä 59 §:ää, vammaistukiasetuksen 6 §:n 3 momenttia ja lapsen hoitotuesta annetun asetuksen 3 §:ää.

24 §. Keskeyttäminen laitoshoidon vuoksi. Pykälässä säädettäisiin vammaisetuuden keskeyttämisestä, kun julkinen, jatkuva laitoshoido on kestänyt kolme kuukautta. Pykälän 3—4 momentissa säädettäisiin, mitä tarkoitetaan julkisella laitoshoidolla. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään lisäksi tarkemmin jatkuvasta, julkisesta laitoshoidosta ja asian selvittämiseen liittyvästä neuvottelumenettelystä. Pykälä vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 42 a §:ää, vammaistukilain 4 §:ää sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 4 §:ää.

25 §. Keskeyttäminen vapausraangaistuksen vuoksi. Pykälässä säädettäisiin vammaisetuuden keskeyttämisestä, kun etuudensaajan vankeusrangaistus on kestänyt kolme kuukautta. Etuuden maksaminen aloitetaan vapautumista seuraavan kuukauden alusta. Pykälästä on poistettu maininta pakkolaitoksesta. Lisäksi pykälää on täsmennetty nykyisen käytännön mukaisesti siten, että jos vapautumispäivä on kuukauden ensimmäinen päivä, etuuden maksaminen aloitetaan sen kuukauden alusta.

Pykälä vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 42 §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä.

26 §. Maksaminen kunnan toimielimelle. Pykälässä säädettäisiin vammaisetuuden maksamisesta kunnan toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan elatukseen. Etuuden maksamisesta kunnan toimielimelle ei tarvitsisi enää saada etuudensaajan suostumusta. muutoin pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 44 §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä.

27 §. Alle 16-vuotiaan vammaistuen maksamisen erityissäännökset. Pykälässä säädettäisiin alle 16-vuotiaan vammaistuen mak-

samisesta kunnan sosiaaliviranomaisen kuulemisen jälkeen lapsen huoltajalle tai muulle sopivalle henkilölle tilanteessa, jossa lapsi ei ole edunvalvojansa huollettavana. Pykälä vastaa asiallisesti lapsen hoitotuesta annetun lain 8 §:ää.

28 §. Ennakkosuoritus. Pykälässä säädettäisiin hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen pitämisestä toistensa ennakkosuoritukseksi, jos etuudet myönnetään samalle ajalle. Pykälä vastaa asiallisesti osittain vammaistukilain 3 §:n 3 momenttia.

29 §. Vammaistuen tai hoitotuen myöntäminen väliaikaisesti. Säännös on uusi ja siinä säädettäisiin vammaisetuuden myöntämisestä väliaikaisella päätöksellä tilanteissa, joissa henkilön vammaiseteuteen vaikuttavan etuuden tai korvauksen myöntäminen kestää. Lopullinen päätös annetaan, kun etuudesta ja korvauksesta on annettu päätös. Sama koskee pykälän 2 momentin mukaan myös muutoksenhakutilanteita.

30 §. Vammaistuen tai hoitotuen periminen takautuvasti maksettavasta korvauksesta. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta maksaa takautuvasti maksettavat korvaukset suoraan Kansaneläkelaitokselle takaisinperintätilanteiden välttämiseksi. Säännöstä voitaisiin soveltaa tilanteissa, joissa 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen korvaus on myönnetty samalle ajalle, jolta on maksettu vammais- tai hoitotukea. Säännös on uusi. Vaihtoehtoisesti liikaa maksettu vammais- tai hoitotuki voitaisiin periä takaisin tuensaajalta normaalia takaisinperintämenettelyä käyttäen.

31 §. Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen. Pykälän 1 ja 3 momentissa säädettäisiin vammaisetuuden väliaikaisesta keskeyttämisestä tai vähentämisestä tilanteissa, jossa etuuden saajalla ei ilmeisesti ole oikeutta etuuteen tai sen määrää tulisi vähentää. Jos tuensaaja ei toimita keskeytyksen yhteydessä pyydettyä lisäselvitystä, ratkaistaan asia käytävissä olevien selvitysten perusteella päätöksellä, joka annetaan kolmen viikon kuluessa väliaikaista keskeyttämistä koskevasta ilmoituksesta nykyisen käytännön mukaisesti. Väliaikaisesta keskeyttämisestä ei ole muutoksenhakuoikeutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vastavasti kuin kansaneläkelaiissa, että jos kes-

keytettyä etuutta aletaan maksaa uudelleen, sitä ei ilman erityistä syytä makseta pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta.

Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 45 §:n 1 ja 4 momenttia, joihin viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

32 §. Vammaiseteuden tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin, että hoito- ja vammaistuki tarkistettaisiin, jos tuensaajan terveydentila paranee tai huononee taikka hänen toimintakyvyssään, erityiskustannuksissaan tai muissa olosuhteissaan on tapahtunut sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada vammaiseteutta tai sen määrään. Myös lääketieteen kehitys ja hoitokäytäntöjen muuttuminen voi aiheuttaa tuen tarkistuksen. Vammais- ja hoitotuki tarkistetaan myös, jos tuensaajalle myönnetään 12 §:n 1 momentin mukainen etuus tai korvaus tai sitä tarkistetaan.

Pykälän 2 momentin mukaan korotus voidaan myöntää hakemuksetta, jos Kansaneläkelaitoksella on korotuksen edellytyksestä tieto.

Pykälän 3 momenttiin on lisätty vastaava tarkistamisajankohta kuten kansaneläkkeessä.

Säännös vastaa muutoin asiallisesti osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 31 §:n 3 momenttia, vammaistukilain 3 §:n 2 momenttia, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 3 §:n 3 momenttia.

33 §. Vammaiseteuden lakkaaminen. Pykälässä säädettäisiin vammaiseteuden lakkaamisesta. Pykälä vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 31 §:n 3 momenttia, vammaistukilain 3 §:n 2 momenttia ja lapsen hoitotuesta annetun lain 3 §:n 3 momenttia. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki lakkaisi, kun vammaistuen saajalle syntyy oikeus eläkettä saavan hoitotukeen. Nykyisestä poiketen myös eläkettä saavan hoitotuki lakkaisi, kun tuen saaja muuttaa ulkomaille. Hoitotukea ei enää maksettaisi edes EU-/ETA-maahan.

34 §. Takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin etuuden takaisinperinnästä. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 88 a §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

35 §. Takaisinperittävän saatavan vanhen-

tuminen. Pykälässä säädettäisiin takaisinperittävän saatavan vanhentumisesta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 88 b §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

4 luku. Muutoksenhaku

36 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen päätökseen. Pykälän 1 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin muutoksenhakuausteista. Pykälän 4 momentti on myös uusi ja siinä säädettäisiin siitä, että Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta. Muuttoa säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 73 §:ää, vammaistukilain 7 §:n 1 ja 2 momenttia, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 8 b §:n 1 ja 2 momenttia.

37 §. Muutoksenhakuajasta. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajasta ja se vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 73 §:n 3 momenttia, vammaistukilain 7 §:n 3 momenttia, lapsen hoitotuesta annetun lain 8 b §:n 3 momenttia sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 20 a §:ää.

38 §. Itseoikaisu. Pykälässä säädettäisiin, että Kansaneläkelaitos voi oikaista muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen. Pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 73 a §:ää, vammaistukilain 7 a §:ää, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 8 c §:ää.

39 §. Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuelimen mahdollisuudesta ottaa valitus tutkittavakseen valituksen myöhästymisestä huolimatta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 73 b §:ää, vammaistukilain 7 b §:ää, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 8 d §:ää.

40 §. Asiavirheen korjaaminen. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta poistaa virheellinen päätös asianomaisen suostumuksella. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 b §:ää, vammaistukilain 7 d §:ää, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 8 f §:ää.

41 §. Lainvoimaisen päätöksen oikaisu. Pykälässä säädetään evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä uuden

selvityksen perusteella. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 §: 2 momenttia, vammaistukilain 7 c §:n 2 momenttia, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 8 e §:n 2 momenttia.

42 §. Lainvoimaisen päätöksen poistaminen. Pykälässä säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen poistamisesta. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 74 §:n 1 momenttia, vammaistukilain 7 c §:n 1 momenttia, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 8 e §:n 1 momenttia.

5 luku. Tietojen saaminen, luovuttaminen ja salassapito

43 §. Tiedot etuuden ratkaisemista varten. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten sekä tietoja Suomea sitovissa sosiaaliturvasopimuksissa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi eri viranomaisilta, Eläketurvakeskukselta, eläkkeiden maksajilta ja työnantajalta. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 b §:n 1 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada vammaisetuuden ratkaisemista varten tiedot lääkäreiltä, terveydenhuollon toimintayksiköiltä sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta tai hoitolaitokselta. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 46 b §:n 2 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentin tiedot maksutta. Kuitenkin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lausunnon antajalla olisi oikeus saada lausunnon palkkio. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 46 b §:n 3 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

44 §. Tiedot laitoshoidosta ja vapausraugaistuksesta. Pykälässä säädettäisiin laitok-

sen velvollisuudesta ilmoittaa etuudensaajan joutumisesta pysyvään laitoshoittoon sekä vapausrangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä. Pykälästä on poistettu pakkolaitosta koskeva maininta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 1—2 momentin tietojen maksuttomuudesta. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 c §:n 2—4 momenttia, joihin viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

45 §. Tietojen luovuttaminen eräissä tapauksissa. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta luovuttaa 20 §:n 2 momentin mukaisen tutkimuksen tekemistä varten lainkohdassa yksiköidyt arkaluontoiset tiedot lääkärille tai tutkimus- tai sairaanhoidolaitokselle. Säännös on laissa uusi ja se vastaa nykyistä käytäntöä sekä sairausvakuutuslain 19 luvun 5 §:n 2 momenttia.

46 §. Tiedot laitoshoittoa koskevaa neuvottelumenettelyä varten. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada tietoja 24 §:n 5 momentissa tarkoitettua neuvottelumenettelyä varten. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 d §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

47 §. Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen. Kansaneläkelaitos tarvitsee eri etuuksien hoitamisessa usein samoja tietoja joko hakijalta itseltään tai muilta viranomaisilta ja laitoksilta. Itä näitä tietoja ei tarvitsisi toistamiseen hankkia, säädettäisiin pykälässä, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus yksittäistapauksessa käyttää jonkin muun etuusasian käsittelyä varten saatuja tietoja käsitellessään vammaisetuslain mukaisia etuuksia. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 f §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

48 §. Tiedot etuuden hakijalle. Pykälän mukaan Kansaneläkelaitoksen olisi annettava vammaisetuuden hakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten. Pykälä vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 46 j §:ää, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

6 luku. Muut säännökset

49 §. Viivästysajalta maksettava korotus. Pykälässä säädettäisiin etuuden maksamisesta viivästysajalta korotettuna sekä korotuksen korkokannasta. Pykälä vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 39 b §:n 1 ja 2 sekä 5 momenttia, johon viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

50 §. Aika, jolta viivästyskorotus lasketaan. Pykälässä säädettäisiin siitä, miltä ajalta viivästyskorotus lasketaan. Säännös vastaa osittain vuoden 1956 kansaneläkelain 39 b §:n 2—4 momenttia sekä 6 momenttia, joihin viitataan vammaistukilain 8 §:ssä sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

51 §. Indeksisidonnaisuus. Pykälässä säädettäisiin lain rahamäärien, lukuun ottamatta ruokavaliokorvausta, sitomisesta kansaneläkeindeksiin. Lain rahamäärät vastaavat vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden indeksiä. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 77 §:ää, vammaistukilain 11 §:n 7 momenttia, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:n 2 momenttia.

52 §. Ulosmittaus- ja siirtokielto. Pykälässä säädettäisiin tämän lain mukaisen etuuden ulosmittaus- ja panttauskiellosta. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 79 §:n 1 ja 4 momenttia, joihin viitataan vammaistukilain 8 §:ssä ja lapsen hoitotuesta annetun lain 9 §:ssä.

53 §. Rahoitus. Pykälässä säädettäisiin vammaisetuuksien rahoittamisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtion ja Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuksista. Kansaneläkelaitos rahoittaisi vuoden 1956 kansaneläkelain 63 §:n mukaisesti eläkkeellä olevien hoitotuesta aiheutuvat kulut. Valtio rahoittaisi vammaistuista ja ruokavaliokorvauksista aiheutuvat kulut.

Pykälän 2 momenttiin on otettu valtuutus-säännös, jonka mukaan valtion maksamien ennakoiden ja lopullisen rahoituksen vahvistamisesta ja suorittamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin myös tiedoista, jotka Kansaneläkelaitoksen tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriölle ennakoiden ja lopullisen rahoituksen vahvistamista ja suorittamista varten.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vammaisetuuksien myöntämisestä ja maksami-

sesta aiheutuvien Kansaneläkelaitoksen toimintakulujen lukemisesta kansaneläkerahastosta maksettaviin toimintakuluihin. Niiden rahoittamisesta ehdotetaan säädettäväksi kansaneläkelain 102 §:ssä. Uutta valtuutussäännöstä lukuun ottamatta pykälä vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 63 §:ää, vammaistukilain 6 §:ää, sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 6 §:ää.

7 luku. **Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

54 §. Soveltamissäännös. Muualla lainsäädännössä on viittauksia vammaistukilakiin, lapsen hoitotuesta annettuun lakiin tai vuoden 1956 kansaneläkelain eläkkeensaajien hoitotukea koskeviin säännöksiin. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi yleinen viittaussäännöksiä koskeva soveltamissäännös. Sen mukaan jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan edellä mainittuihin säännöksiin tai niiden nojalla myönnettyyn tai maksettavaan etuuteen, viittauksen katsotaan tarkoittavan tämän lain mukaisia säännöksiä ja etuuksia.

55 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentin mukaan laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tällä lailla kumotaan 5 päivänä helmikuuta 1988 annettu vammaistukilaki ja 4 päivänä heinäkuuta 1969 annettu laki lapsen hoitotuesta siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin pykälän 3 momentin mukaan.

56 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentin mukaan tammikuun alussa 2007 maksussa oleva Suomessa asuvan henkilön asumisaikaan suhteutettu eläkkeensaajien hoitotuki muutettaisiin ilman hakemusta tämän lain mukaiseksi hoitotueksi. Muutoksesta annettaisiin päätös vain pyynnöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vammaisetuuslakia sovellettaisiin myös vuoden 1956 kansaneläkelain, vammaistukilain ja lapsen hoitotuesta annetun lain perusteella myönnettyihin vammais- ja hoitotukiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin etuuden maksamisen jatkamisesta entisiin perus-

tein, jos etuus on maksussa tämän lain voimaantullessa. Etuuden maksamista jatketaan entisiin perusteisiin siihen saakka, kunnes se tarkistetaan tai lakkaa. Jos henkilöllä on lain voimaan tullessa maksussa vammaistuki ja henkilö saa vanhuuseläkettä, vammaistuen maksamista voidaan jatkaa siihen saakka kunnes saaja täyttää 65 vuotta. Samoin menetellään, jos henkilö saa vammaistukea ja 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista etuutta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin etuuden takautuvasta myöntämisestä tai tarkistamisesta. Jos etuus myönnettäisiin ajalle ennen 1 päivää tammikuuta 2007, sovellettaisiin ennen 1 päivää tammikuuta voimassa olleita säännöksiä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin ennen vuotta 2007 alkaneen eläkkeensaajien hoitotuen maksamisesta ulkomaille entisiin perusteisiin seuraavaan tarkistukseen tai etuuden lakkaamiseen saakka.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin siitä, että ennen 1 päivää heinäkuuta 1988 myönnetty apu- ja hoitolisät, jotka muutettiin 1 päivänä heinäkuuta 1988 eläkkeensaajien hoitotueksi maksetaan edelleen entisiin suuruusina siihen saakka, kun etuus tarkistetaan tai se lakkaa. Säännös kokee vain niitä henkilöitä, jotka ovat saaneet ennen 1 päivää heinäkuuta 1988 samanaikaisesti tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sotilasvammalain, liikennevakuutuslain tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaista avuttomuus- tai haittalisää.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin sitä, että ennen 1 päivää tammikuuta 1989 myönnetty invalidirahat, jotka muutettiin 1 päivästä tammikuuta 1989 vammaistueiksi, maksetaan edelleen entisen suuruusina siihen saakka, kun vammaistuki tarkistetaan tai se lakkaa. Maksamista jatketaan entisen suuruusina, vaikka henkilö olisi saanut ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 samanaikaisesti tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sotilasvammalain, liikennevakuutuslain tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaista avuttomuus- tai haittalisää.

Pykälän 8 ja 9 momenteissa säädettäisiin sellaisten henkilöiden eläkkeensaajien hoitotukien suojaamisesta, joilta pohjaosan maksaminen on lakannut vuosien 1996—2001 lainmuutoksissa.

Pykälän 10 momentissa säädettäisiin takautuvasta hakuajasta, kun hakemus on tullut viireille ennen tämän lain voimaantuloa. Takautuva hakuajasta säilyy näissä tilanteissa vuoden pituisena.

Pykälän 11 momentissa säädettäisiin siitä, että tämän lain mukaiset etuudet vastaavat lapsen hoitotuesta annetun lain, vammaistukilain ja vuoden 1956 kansaneläkelain mukaista hoitotukea ja vammaistukea. Perusvammaistuki ja perushoitotuki vastaisivat edellä mainittujen lakien mukaista alinta määrää, korotettu vammaistuki ja hoitotuki vastaisivat etuuksien keskimmäistä määrää sekä ylin vammaistuki ja hoitotuki vastaisivat tukien suurinta määrää. Tämän lain mukainen ruokavaliokorvaus vastaisi vuoden 1956 kansaneläkelain ja vammaistukilain mukaista ruokavaliokustannusten korvausta.

Pykälän 12 momentissa säädettäisiin saatavan vanhentumista koskevien säännösten soveltamisesta ennen 1 päivää kesäkuuta 2004 liikaa maksettuihin etuuksiin ja syntyneisiin saataviin. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (350/2004) voimaantulosäännöksen 2 momenttia.

1.4. Laki Kansaneläkelaitoksesta

3 a luku. Rahastot.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a luku, jonka nimi olisi rahastot. Lukuun ehdotetaan siirrettäväksi kansaneläkelaiissa olevat säännökset eläkevastuurahastosta ja Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkevastuun kattamisesta.

12 a §. *Kansaneläkelaitoksen rahastot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen rahastoista, jotka olisivat kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja eläkevastuurahasto. Tarkemmat säännökset kansaneläkerahastosta olisivat edelleen kansaneläkelaiissa. Sairausvakuutusrahastosta säädettäisiin tarkemmin sairausvakuutuslaissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rahastojen oikeudesta lainata varoja toisilleen. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 60 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä.

12 b §. *Eläkevastuurahasto.* Eläkevastuurahastosta maksetaan Kansaneläkelaitoksen

henkilöstön eläkkeet. Säännös vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 59 a §:n 1 momenttia.

12 c §. *Eläkevastuun kattaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkevastuun kattamiseksi kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta suoritettavasta kannatusmaksusta. Kannatusmaksulla katettavan eläkevastuun vähimmäismäärä olisi 19 prosenttia ja enimmäismäärä 41 prosenttia eläkevastuun täydestä määrästä. Eläkevastuun enimmäistasa ei saisi kannatusmaksulla ylittää muutoin kuin tilapäisesti. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 59 a §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkevastuun laskemisen perusteista. Eläkevastuuta laskettaessa noudatettaisiin soveltuvin osin eläkesäätiölain (1774/1995) 6 luvussa säädettyjä perusteita. Vakuutusvalvontavirasto antaisi tarkemmat ohjeet perusteiden laskemisesta. Säännös vastaa asiallisesti vuoden 1956 kansaneläkelain 59 a §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa olisi vuoden 1956 kansaneläkelain 59 a §:n 4 momenttia vastaava säännös toimintakulujen jakamisesta silloin, kun kannatusmaksun suorittamiseen käytetään kansaneläke- tai sairausvakuutusrahaston sijoitus- tai käyttöomaisuutta.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin määräajasta, mihin mennessä eläkevastuun 41 prosentin enimmäistaso tulisi saavuttaa. Määräaika päättyisi vuoden 2010 lopussa. Suoritus eläkevastuurahastoon voisi olla vuosittaista laskennallista suoritusta suurempi, jos se tahtuu siirtämällä eläkevastuurahastoon sijoitus- tai käyttöomaisuutta Kansaneläkelaitoksen muista rahastoista. Säännös vastaa kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (908/1998) voimaantulosäännöksen 3 momenttia.

1.5. Rintamasotilaseläkelaki

9 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että eri momenteissa olevat viittaukset vuoden 1956 kansaneläkelakiin muutetaan viittaukseksi ehdotettuun kansaneläkelakiin. Lisäksi pykälän 4 momentista on sotilasvammalain mukaisen elinkoron etuoikeuttamisen vuoksi poistettu tarpeettomana mainin-

ta siitä, että ylimääräinen rintamalisä lasketaan sellaisen kansaneläkkeen perusteella, jossa ei ole otettu huomioon sotilasvammalain mukaista elinkorkoa.

9 b §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana säännökset ylimääräisen rintamalisän tarkistamisesta ja lakkauttamisesta sotilasvammalain mukaisen elinkoron vuoksi.

17 §. Pykälää muutettaisiin siten, että viittaukset vuoden 1956 kansaneläkelakiin muutettaisiin viittauksiksi ehdotettuun kansaneläkelakiin.

1.6. Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä

2 §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että viittaukset vuoden 1956 kansaneläkelain muutettaisiin viittauksiksi ehdotettuun kansaneläkelakiin.

10 §. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin 2 §:ää vastaavat muutokset.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kansaneläkelakiehdotuksessa ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä etuuden maksamisesta (66 §) ja valtion ennakoiden ja lopullisten rahoitusosuuksien suorittamisesta (104 §). Lisäksi on tarkoitus säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin laitoshoidosta sekä kansaneläkelaitoksen ja kuntien välisestä neuvottelumenettelystä ja siihen liittyvästä lausuntomenettelystä (5 §).

Vammaisetuuksia koskevassa lakiehdotuk-

ssa ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä etuuden maksamisesta (23 §) ja valtion ennakoiden ja lopullisten rahoitusosuuksien suorittamisesta (53 §). Laitoshoidosta sekä siihen liittyvästä neuvottelu- ja lausuntomenettelystä säädettäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (24 §).

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitys on pääosin lainsäädäntötekniinen. Siinä ei ehdoteta voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden sellaisia muutoksia kansaneläke-, perhe-eläke- tai vammaisetuksien saamisedellytyksiin, joilla olisi merkitystä arvioitaessa esitystä perusoikeuksien kannalta. Esityksessä on otettu huomioon perustuslain 80 §:ssä asetetut vaatimukset yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien säännösten säädöstasosta. Tämän vuoksi esimerkiksi vammaisetuksien saamisedellytyksiä koskevia säännöksiä on siirretty asetustasolta lakiin. Asetuksen antamista kokevien valtuutussäännösten sanamuodot on myös tarkennettu perustuslain edellytysten mukaisiksi.

Ehdotetut lait vastaavat perustuslain edellyttämää säädöstasoa eivätkä ne sisällä perusoikeuksien rajoituksia.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Kansaneläkelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Lain tarkoitus, soveltamisala ja määritelmät

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan henkilön toimeentuloa vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta sekä täällä asuvan lesken ja lapsen toimeentuloa Suomessa asuvan henkilön kuoltua.

2 §

Etuudet

Kansaneläkkeenä maksetaan vanhuuseläkettä ja työkyvyttömyyseläkettä.

Perhe-eläkkeenä maksetaan leskeneläkettä ja lapseneläkettä.

Tämän lain mukaisena etuutena maksetaan myös lapsikorotusta.

3 §

Lain toimeenpano

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

4 §

Suomessa asuminen

Henkilö on Suomessa asuva, jos hän asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan asuu Suomessa. Jos muuhun kuin Suomessa asuvaan henkilöön sovelletaan edellä mainitun lain mukaan sosiaaliturvalainsäädäntöä, myös hän on tässä laissa tarkoitettu Suomessa asuva henkilö.

5 §

Avoliitto, erillään asuminen ja laitoshoido

Tässä laissa *avoliitolla* tarkoitetaan sitä, että mies ja nainen, jotka eivät ole keskenään avioliitossa, elävät jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Jos aviopuolisot elävät jatkuvasti erillään julkisen laitoshoidon tai muun synn vuoksi eikä heillä ole yhteistä taloutta, heihin ei sovelleta tämän lain säännöksiä, jotka koskevat avioliitossa olevia.

Laitoshoidolla tarkoitetaan ylläpidon, hoidon ja huolenpidon sisältävää toimintaa sairaalassa, hoitolaitoksessa tai muussa vastavassa toimintayksikössä.

Laitoshoido on julkista, jos hoitoa annetaan:
1) valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämässä sosiaali- tai terveydenhuollon laitoksessa;

2) muussa laitoksessa, jossa annettavan hoidon valtio kustantaa;

3) muussa laitoshoidon toimintayksikössä, jos valtio, kunta tai kuntayhtymä jatkuvasti osallistuu hoidon kustantamiseen antamalla toimintayksikölle taikka sen ylläpitäjälle tukea, avustusta tai korvausta, jonka määrä ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista;

4) sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitellusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n 1 tai 4 momentin mukaisesti kunnan järjestämänä, tai jos tosiasiallisesti kysymys näiden lainkohtien mukaisesta järjestelystä; taikka

5) yksityisen palvelujen tuottajan toimintayksikössä, jos kunta jatkuvasti osallistuu hoidettavan henkilön hoidon kustantamiseen kustantamalla vähintään puolet hoitomaksusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin siitä, milloin 3 ja 4 momentissa tarkoitettu hoito on laitoshoidoa sekä milloin laitoshoido on jatkuvaa ja julkista. Tarvittaessa Kansaneläkelaitos ja kunnat neuvottelevat, onko toiminta tässä pykälässä tarkoitettua avo- tai julkista laitoshoidoa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja kuntien välisestä neuvottelumenettelystä sekä siihen liittyvästä lausunnotmenettelystä.

6 §

Työeläke

Tässä laissa *työeläkkeellä* tarkoitetaan seuraavien säädösten mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä:

- 1) työntekijän eläkelaki (xxx/20xx);
- 2) kunnallinen eläkelaki (549/2003);
- 3) valtion eläkelaki (280/1966), valtion perhe-eläkelaki (774/1968) ja eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annettu laki (382/1969);
- 4) maatalousyrittäjien eläkelaki (467/1969);
- 5) yrittäjien eläkelaki (468/1969);
- 6) merimieseläkelaki (72/1956);
- 7) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (298/1966) ja evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelaki (258/1970);

8) Kansaneläkelaitoksesta annettu laki (731/2001);

9) Suomen Pankin eläkesääntö;

10) ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki (521/1969);

11) kansanedustajain eläkelaki (329/1967); ja

12) valtioneuvoston jäsenten oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettu laki (870/1977).

Työeläkkeenä pidetään edellä 1 momentissa tarkoitettujen eläkkeiden lisäksi muuta työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan ja luottamustehtävään perustuvaa eläkettä tai perhe-eläkettä.

7 §

Sosiaaliturva-asetus

Tämän lain mukaista etuutta määrättäessä otetaan tarvittaessa huomioon, mitä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuihin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 (*sosiaaliturva-asetus*) säädetään.

8 §

Asumisedellytys

Kansaneläkkeeseen, perhe-eläkkeeseen ja lapsikorotukseen on oikeus Suomessa asuvalla henkilöllä. Perhe-eläkkeen edellytyksenä on lisäksi, että myös edunjättäjä asui kuollessaan Suomessa.

Kansaneläkkeeseen ja lapsikorotukseen on oikeus myös muualla kuin Suomessa asuvalla henkilöllä, jos hän asuu valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-asetusta. Tällöin edellytetään myös, että henkilö kuuluu sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan ja on asunut tai työskennellyt Suomessa.

Perhe-eläkkeeseen on oikeus myös muualla kuin Suomessa asuvalla henkilöllä, jos hän asuu valtiossa, jossa sovelletaan sosiaaliturva-asetusta. Tällöin edellytetään myös, että edunjättäjä kuului sosiaaliturva-asetuksen soveltamisalaan, oli asunut tai työskennellyt Suomessa ja asui kuollessaan valtiossa, jossa

sovelletaan sosiaaliturva-asetusta.

Jos oikeus eläkkeeseen syntyy 2 tai 3 momentin perusteella, henkilöllä on oikeus vain sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti laskettuun pro-rata eläkkeeseen.

9 §

Asumisaikavaatimus

Kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään.

Asumisaikavaatimusta ei kuitenkaan edellytetä henkilöltä, jonka työkyvyttömyys on alkanut hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta.

Perhe-eläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että edunjättäjä oli 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Leskeneläkkeen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että myös leski on asunut Suomessa ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään ja muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Lapsaneläkkeen osalta edellytetään, että lapsi on asunut Suomessa edunjättäjän kuollessa tai muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Asumisaikavaatimusta ei kuitenkaan edellytetä edunjättäjältä, joka oli kuollessaan alle 19-vuotias eikä leskeltä, joka edunjättäjän kuollessa oli alle 19-vuotias.

Sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa henkilön muussa valtiossa täytyneet vakuutuskaudet otetaan tarvittaessa huomioon laskettaessa 1 ja 3 momentin mukaista asumisaikaa, jos Suomessa asuttua aikaa on vähintään yksi vuosi. Tällöin henkilöllä on oikeus vain sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti laskettuun pro-rata eläkkeeseen.

II OSA

KANSANELÄKE

2 luku

Vanhuuseläke

10 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Vanhuuseläkkeeseen on oikeus 65 vuotta täyttäneellä henkilöllä.

Henkilö voi saada vanhuuseläkkeen varhennettuna 62 vuotta täytettyään. Tällöin vanhuuseläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan.

Henkilö voi lykätä vanhuuseläkkeen alkamisen 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tällöin vanhuuseläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy. Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan koroteta siltä ajalta, jolta henkilöllä ei ole ollut oikeutta kansaneläkkeeseen.

Edellä 2 tai 3 momentin mukainen vähennys tai korotus tehdään 20 §:n mukaisesti lasketusta eläkkeen määrästä.

11 §

Työttömyyspäivärahaa saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen

Henkilöllä, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62-vuotiaana ilman 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä.

3 luku

Työkyvyttömyyseläke

12 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus 16—64-vuotiaalla työkyvyttömällä henkilöllä, kuitenkin siten, että alle 20-vuotiaalle eläke voidaan myöntää vain 16 §:ssä mainitun edellytyksin.

Työkyvyttömänä pidetään tätä lakia sovellettaessa henkilöä, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavalista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen

hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, 60 vuotta täyttäneen henkilön työkyvyttömyyttä arvioitaessa painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta. Kansaneläkelaitos voi antaa tarkempia ohjeita tämän momentin soveltamisesta.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi sokealle tai liikuntakyvyttömälle, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vankansa tai vammansa vuoksi on pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä henkilölle, joka saa tämän lain mukaista vanhuuseläkettä varhennettuna.

13 §

Kuntoutuksen varmistaminen

Ennen kuin Kansaneläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä sen tulee tarvittaessa varmistaa, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Jos eläkehakemus hylätään, Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia yhteistyössä kuntoutusta ja muita palveluja järjestävien tahojen kanssa siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin. Lisäksi noudatetaan, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

14 §

Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen

Työkyvyttömyyseläke myönnetään määrääjäksi tai toistaiseksi. Määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on kuntoutustuki.

Kuntoutustuki myönnetään hakijan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hakijan arvioidaan olevan työkyvytön. Sitä myönnettäessä Kansaneläkelaitoksen on varmistettava, että hakijalle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki

voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

15 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden alkaminen

Työkyvyttömyyseläke myönnetään aikaisintaan sen kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana hakijalla olisi viimeksi ollut oikeus sairauden, vian tai vamman perusteella sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 2 §:n perusteella sairauspäivärahaan. Jos oikeutta sairauspäivärahaan ei ole, työkyvyttömyyseläke myönnetään kuitenkin vasta, kun sairauspäivärahan enimmäisaikaa vastaava aika on päättynyt. Jos henkilölle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke, tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää samasta ajankohdasta ottaen kuitenkin huomioon mitä 57 §:ssä säädetään takautuvasta hakuajasta.

Jos henkilö on saanut sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen sairauden, vian tai vamman vuoksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai 6 §:n 1 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön nojalla ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa, työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää aikaisintaan sen kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana oikeus kuntoutusrahaan on päättynyt.

Jos hakijan työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin hän on täyttänyt 15 vuotta, sairausvakuutuslain mukaista enimmäisaikaa tai sitä vastaavaa aikaa ei edellytetä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, työkyvyttömyyseläke myönnetään työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos henkilö on tullut työkyvyttömäksi kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain (xxx/200x) 2 §:n mukaista työttömyyseläkettä saadessaan. Samoin 63 vuotta täyttäneelle henkilölle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan siitä lukien, kun hänelle on myönnetty 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukainen vanhuuseläke.

Sairauspäivärahaa vastaava ulkomailta

maksettava etuus ja tällaista etuutta vastaava palkka otetaan huomioon eläkkeen alkamis-aikaa määrättäessä samalla tavalla kuin sairauspäiväraha, kuitenkin enintään sairauspäivärahan enimmäisaikaan saakka.

16 §

Alle 20-vuotiaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Alle 20-vuotiaalle henkilölle myönnetään työkyvyttömyyseläke aikaisintaan sen kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana hänen oikeutensa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahetuuksista annetun lain perusteella maksettavaan kuntoutusrahaan on päättynyt. Henkilölle, jonka ammatillinen kuntoutus jatkuu hänen täyttäessään 20 vuotta, ei myönnetä työkyvyttömyyseläkettä ennen kuntoutuksen tai kuntoutusrahan maksamisen päättymistä.

Työkyvyttömyyseläke voidaan kuitenkin myöntää 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, jolla ei selvitysten perusteella katsota olevan mahdollisuuksia ammatilliseen kuntoutukseen tai jonka ammatillinen kuntoutus on sairauden vuoksi keskeytynyt taikka jonka ammatillinen kuntoutus on päättynyt tuloksettomana.

17 §

Työkyvyttömyyseläkkeen aikainen ansiotyö ja eläkkeen lepäämään jättäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja saa ansaita vähemmän kuin 588,66 euroa kuukaudessa ilman, että se vaikuttaa hänen työkyvyttömyyseläkkeensä maksamiseen.

Jos eläkkeensaaja, jonka terveydentilassa ei ole tapahtunut eläkkeen myöntämisen jälkeen olennaista muutosta, ansaitsee enemmän kuin 1 momentissa mainitun määrän, täysimääräinen 12 §:n 2 momentin perusteella toistaiseksi myönnetty työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään työssäoloajaksi. Eläke jätetään lepäämään vähintään kuuden kuukauden ja enintään viiden vuoden ajaksi. Henkilölle, jonka eläke on jätetty lepäämään, myönnetään enintään 24 kuukauden ajaksi vammaisuuksista annetun lain (xx/20xx) 8 §:n 2

momentin 3 kohdan mukainen ylin vammaistuki.

Henkilöä ei pidetä eläkkeensaajana, jos työkyvyttömyyseläke on jätetty lepäämään. Eläkkeen maksaminen aloitetaan uudelleen, kun henkilö on lopettanut työnteon tai hänen ansiotulonsa ovat vähentyneet alle 1 momentissa säädetyn tuloajan.

Jollei lepäämään jätettyä eläkettä ole Kansaneläkelaitoksen pyytämällä ilmoituksella vaadittu maksettavaksi uudelleen viiden vuoden kuluessa eläkkeen lepäämään jättämisestä, katsotaan se ilman eri päätöstä lakanneeksi.

Täysimääräiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen rinnastetaan myös sellainen eläke, jonka määrää on vähennetty 22 §:n mukaisesti.

18 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jos eläkkeensaaja tulee työkykyiseksi. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa myös, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta.

4 luku

Kansaneläkkeen määräytymisperusteet

19 §

Kansaneläkkeen määrä

Täysimääräinen kansaneläke on ensimmäisen kalleusluokan kunnassa 487,76 euroa ja toisen kalleusluokan kunnassa 467,95 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja on avio- tai avoliitossa, määrät ovat vastaavasti 430,54 ja 413,67 euroa kuukaudessa.

20 §

Eläketulojen vaikutus kansaneläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 22 §:n mukaisesti lasketusta kansaneläkkeen määrästä vähennetään 50 prosenttia siitä 23 §:n mukaisesta

kansaneläkkeeseen vaikuttavien eläketulojen yhteismäärästä, joka ylittää 536 euroa vuodessa.

21 §

Asuinkunnan kalleusluokka

Kansaneläke myönnetään sen kunnan kalleusluokan mukaisena, jossa henkilö asuu kansaneläkkeen alkamisajankohtana. Kuntien jakamisesta kahteen kalleusluokkaan säädetään kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetussa laissa (955/1973) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Ulkomailla asuvalle henkilölle kansaneläke myönnetään toisen kalleusluokan mukaisena.

Kun kansaneläkkeensaaja on yhdenjaksoisesti asunut uuden kalleusluokan mukaisessa kunnassa kuusi kuukautta, muutetaan eläke seitsemännen kalenterikuukauden alusta uuden kalleusluokan mukaiseksi. Sosiaaliturva-asetusta sovellettaessa eläkkeen määrää ei kuitenkaan muuteta.

22 §

Suomessa asutun ajan vaikutus kansaneläkkeen määrään

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon henkilön Suomessa asuma aika, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä eläkkeen alkamiseen, kuitenkin enintään 65 vuoden iän täyttämiseen saakka.

Laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua aikaa huomioon ei oteta aikaa, jona henkilö on saanut ulkomailta kansaneläkettä vastaavaa tai 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua tai siihen rinnastettavaa muuta jatkuvaa etuutta kuin perhe-eläkettä.

Jos 1 momentin mukaan tarkoitettua aikaa on kertynyt vähemmän kuin 80 prosenttia siitä kokonaisajasta, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä eläkkeen alkamiseen tai 65 vuoden iän täyttämiseen, täysimääräisen kansaneläkkeen määrä kerrotaan suhteutuskerroimella. Suhteutuskerroin saadaan jakamalla 1 momentissa tarkoitettu aika ajalla, joka on 80 prosenttia siitä kokonaisajasta, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä eläkkeen

alkamiseen tai 65 vuoden iän täyttämiseen.

Suhteutuskerrointa laskettaessa aikamäärät pyöristetään alaspäin lähimpään täyteen kuukauteen.

Jos henkilön työkyvyttömyys alkaa hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta, kansaneläkettä ei suhteuteta hänen Suomessa asumaansa aikaan.

23 §

Kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon henkilön jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saama

1) työeläke;
2) maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukainen perusmäärä;

3) lakisääteisen tapaturmavakuutuksen sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukainen tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke;

4) liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukainen työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke sekä ansionmenetyksen korvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

5) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukainen tapaturmaeläke ja elinkorko sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta; sekä

6) sotilasvammalain (404/1948) mukainen huoltoeläke.

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan tulona huomioon myös 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai korvausta vastaava taikka kansaneläkettä tai tämän lain mukaista perhe-eläkettä vastaava ulkomailta maksettava jatkuva eläke tai korvaus.

Työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvahennystä.

Jos henkilö hakee tämän lain mukaista vanhuuseläkettä 65 vuotta täytettyään tai varhennettua vanhuuseläkettä 62 vuotta täytettyään eikä hae työeläkkeen vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, edellä mainittu työeläke otetaan kansaneläkettä laskettaessa kuitenkin tulona huomioon sen suuruisena kuin se olisi, jos hän siirtyisi työeläkkeelle välittömästi 63 vuotta täytettyään (*enakoitu työeläke*).

24 §

Kansaneläkkeessä etuoikeutetut karttumet ja korotukset

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon

1) 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunutta 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaista työeläkettä;

2) valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaista etuutta;

3) työeläkkeen kuntoutuskorotusta ja lapsikorotusta;

4) kertakorotusta, joka maksetaan työeläkkeen työkyvyttömyyseläkkeeseen tai tälläisen eläkkeen jälkeen maksettavaan perhe-eläkkeeseen taikka lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai sotilastapaturmalain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen;

5) 68 ikävuoden täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työeläkkeen vanhuuseläkkeeseen sisältyvää lykkäyskorotusta; eikä

6) eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta annetun lain (635/2002) mukaista korotusta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, perhe-eläkkeeseen sisältyvä edunjättäjän 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tekemästä työstä karttunut eläke otetaan tulona huomioon.

25 §

Kansaneläkkeen tarkistaminen

Kansaneläke tarkistetaan, kun

1) kansaneläkkeensaaja solmii avioliiton tai avioliitto purkautuu;

2) kansaneläkkeensaaja menee avioliittoon tai avioliitto päättyy; tai

3) kansaneläkkeensaajalla ei enää ole yhteistä taloutta aviopuolisonsa kanssa 5 §:n 2 momentissa mainituista syistä.

Kansaneläke tarkistetaan myös, kun kansaneläkkeensaajalle myönnetään kansaneläkkeeseen vaikuttava 23 §:n mukainen eläketulo tai tuloksi otettavassa eläketulossa on tapahtunut muu kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos.

Jos muutos on tapahtunut kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, kansaneläke tarkistetaan sen kuukauden alusta. Muussa tapauksessa kansaneläke tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

26 §

Kansaneläkkeen vähimmäismäärä

Kansaneläkettä ei makseta, jos sen määrä kuukaudessa on pienempi kuin 10,76 euroa.

III OSA

PERHE-ELÄKE

5 luku

Leskeneläke

27 §

Oikeus leskeneläkkeeseen

Oikeus leskeneläkkeeseen on leskellä, jolla on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa ja jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä täytti 65 vuotta. Jos lesken ja edunjättäjän yhteinen lapsi on annettu ottopapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai leski on ottanut edunjättäjän lapsen ottopapsekseen vasta edunjättäjän kuoltua, oikeutta leskeneläkkeeseen lapsen perusteella ei ole.

Oikeus leskeneläkkeeseen on myös leskellä, joka edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 50 vuotta ja jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta. Lisäksi edellytetään, että

avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Leskeneläkkeeseen ei kuitenkaan ole oikeutta leskellä, joka saa aikaisemman avioliittonsa perusteella tässä laissa tarkoitettua tai ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyä perhe-eläkelain (38/1969) tarkoitettua tai kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä taikka näitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä.

Leskeneläkkeeseen ei ole oikeutta leskellä, joka on täyttänyt 65 vuotta.

28 §

Alkueläke ja jatkoeläke

Leskeneläkkeenä maksetaan alkueläkettä ja jatkoeläkettä. Jatkoeläkkeenä maksetaan perusmäärä ja tulosidonnainen täydennysmäärä.

29 §

Alkueläke

Leskellä on oikeus alkueläkkeeseen, jota maksetaan kuudelta kuukaudelta 242,56 euroa kuukaudessa.

Jos edunjättäjä oli asunut ulkomailla, alkueläkkeen määrä lasketaan 34 §:n mukaisesti. Alkueläkettä ei kuitenkaan makseta, jos sen määrä on pienempi kuin 10,76 euroa kuukaudessa.

Jos leski saa tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä taikka kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua työttömyyseläkettä tai sanotun lain 3 §:ssä tarkoitettua yksilöllistä varhaiseläkettä taikka näitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, leskellä on oikeus saada alkueläkettä se määrä, jolla alkueläke ylittää edellä mainitun eläkkeen määrän.

Alkueläke lakkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, kun leski täyttää 65 vuotta tai jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

30 §

Jatkoeläke

Leskellä on oikeus jatkoeläkkeeseen alkueläkkeen jälkeen. Jos leski saa tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä taikka kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua työttömyyseläkettä tai mainitun lain 3 §:ssä tarkoitettua yksilöllistä varhaiseläkettä taikka näitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, oikeutta jatkoeläkkeeseen ei kuitenkaan ole.

Jos leskellä on edunjättäjän kanssa alle 18-vuotias yhteinen lapsi taikka lesken kanssa samassa taloudessa asuu alle 18-vuotias lesken tai edunjättäjän lapsi, joka on asunut samassa taloudessa lesken ja edunjättäjän kanssa edunjättäjän kuollessa, jatkoeläkkeenä myönnetään 31 §:n 1 momentin mukainen perusmäärä. Leskellä voi olla oikeus myös tulosidonnaiseen täydennysmäärään siten kuin 6 luvussa säädetään.

Jos leskellä ei ole 2 momentissa mainittua lasta, hänellä voi olla oikeus tulosidonnaiseen täydennysmäärään, mutta ei perusmäärään.

6 luku

Jatkoeläkkeen määräytymisperusteet

31 §

Jatkoeläkkeen määrä

Jatkoeläkkeen perusmäärä on 81,80 euroa kuukaudessa.

Jatkoeläkkeen täysimääräinen täydennysmäärä on ensimmäisen kalleusluokan kunnassa 405,96 euroa ja toisen kalleusluokan kunnassa 386,15 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja on avio- tai avoliitossa, määrät ovat vastaavasti 348,74 euroa ja 331,87 euroa kuukaudessa.

32 §

Vuositulojen vaikutus jatkoeläkkeen täydennysmäärään

Jatkoeläkkeen täysimääräisestä tai 34 §:n mukaisesti lasketusta täydennysmäärästä vähennetään 50 prosenttia siitä 35 §:n mukaisesta jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavasta vuositulojen yhteismäärästä, joka ylittää 536 euroa.

33 §

Asuinkunnan kalleusluokka

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään sovelletaan, mitä 21 §:ssä säädetään asuinkunnan kalleusluokan vaikutuksesta kansaneläkkeen määrään.

34 §

Suomessa asutun ajan vaikutus leskeneläkkeen määrään

Leskeneläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon edunjättäjän Suomessa asuma aika, joka on kulunut edunjättäjän 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen hänen kuolemaansa, kuitenkin enintään 65 vuoden iän täyttämiseen saakka.

Jos 1 momentin mukaan laskettua aikaa on kertynyt vähemmän kuin 80 prosenttia siitä kokonaisajasta, joka on kulunut edunjättäjän 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen edunjättäjän kuolemaan tai 65 vuoden iän täyttämiseen, alkueläke sekä jatkoeläkkeen perusmäärä ja täysimääräinen täydennysmäärä kaikki erikseen kerrotaan suhteutuskertoimella. Suhteutuskerroin saadaan jakamalla 1 momentissa tarkoitettu aika ajalla, joka on 80 prosenttia siitä kokonaisajasta, joka on kulunut edunjättäjän 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen hänen kuolemaansa tai 65 vuoden iän täyttämiseen.

Suhteutuskerrointa laskettaessa aikamäärät pyöristetään alaspäin lähimpään täyteen kuukauteen.

35 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttavat vuositulot

Täydennysmäärää laskettaessa otetaan vuosituloina huomioon lesken jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat

1) 23 §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa mainitut eläkkeet ja korvaukset sekä muut eläkkeet ja korvaukset lukuun ottamatta 37 §:ssä mainittuja tuloja;

2) työeläkkeenä maksettava kuntoutustuki ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaiset etuudet;

3) 36 §:n mukaiset työtulot ja niihin rinnastettavat tulot, joista otetaan huomioon 60 prosenttia;

4) korko- ja osinkotulot, jos ne yhteensä ylittävät 20 euroa vuodessa;

5) muut pääomatulot; sekä

6) edellä mainittuja tuloja vastaavat ulkomailta maksettavat tulot.

Työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä.

Vuosituloista vähennetään lesken jatkuvasti maksamat asuntovelkojen korot ja entiselle aviopuolisolle tuomioistuimen antaman päätöksen tai sosiaaliviranomaisen vahvistaman sopimuksen perusteella maksama elatusapu sekä eläkerasite.

36 §

Vuositulona huomioon otettava työtulo ja siihen rinnastettava tulo

Työtuloa on palkkatulo sekä se osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä korvauksena ansiotoiminnassa suoritetusta työstä.

Työtuloon rinnastetaan

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen työttömyysetuus;

2) perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettu hoitopalkkio;

3) sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 b §:ssä tarkoitettua omaishoitoa koskevaan sopimukseen perustuva hoitopalkkio;

4) työkyvyttömyyden perusteella maksettava sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava muu ansionmenetyksen korvaus kuin tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen päiväraha tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus;

5) sairausvakuutuslain perusteella maksettava ansioihin perustuva äitiys-, isyys- ja vanhempainraha ja erityishoitoraha;

6) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukainen vuorottelukorvaus;

7) aikuiskoulutuksesta annetun lain (1276/2000) mukainen aikuiskoulutustuki;

8) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukainen koulutustuki; sekä

9) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukainen kotihoidon tuen hoitoraha ja osittainen hoitoraha, yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä sekä kunnalliset lisät.

37 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeutetut tulot

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona ei oteta huomioon lesken saamaa

1) tämän lain mukaista leskeneläkkeen perusmäärää tai lapsikorotusta;

2) eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukaista asumistukea, asumistukilain (408/1975) mukaista asumistukea, sotilasavustuslain (781/1993) mukaista asumisavustusta tai opintotukilain (65/1994) mukaista asumislisää eikä etua omaan tarpeeseen käytetystä asunnosta;

3) opintotukilain mukaista opintorahaa;

4) vammaisetuuksista annetun lain mukaisista vammaisetuista;

5) lapsilisälain (796/1992) mukaista lapsilisää;

6) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista lasten kotihoidontuen hoitolisää;

7) maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaista erityistukea;

8) 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunutta 6 §:n 1 momentissa mainittujen lakien mukaista työeläkettä lukuun ottamatta perhe-eläkkeeseen sisältyvää edunjättäjän 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tekemästä työstä karttunutta eläkettä;

9) valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaisista etuuksista;

10) työeläkkeen lapsikorotusta;

11) kertakorotusta, joka maksetaan työeläkkeen työkyvyttömyyseläkkeeseen ja tällaisen eläkkeen jälkeen maksettavaan perhe-eläkkeeseen sekä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja sotilastapaturmalain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen;

12) eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta annetun lain mukaista korotusta;

13) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa, työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta tai muuta työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta;

14) kustannusten korvauksia ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista ylläpitokorvausta tai muuta vastaavaa ylläpitokorvausta;

15) tapaturmavakuutuslain tai sotilastapaturmalain mukaista haittarahaa tai muita haitan perusteella maksettavia korvauksia;

16) sotilasvammalain mukaista täydennyskorkoa ja lisähuoltoeläkettä;

17) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea;

18) sosiaalihuoltolain 27 e §:n mukaisesta työtoiminnasta tai vastaavasta toiminnasta maksettavaa etuutta tai korvausta; ja

19) edellä mainittuja etuuksia vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta 1 kohdassa mainittua perhe-eläkettä ja lapsikorotusta sekä 3 ja 6—12 kohdassa mainit-

tuja etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia.

7 luku

Jatkoeläkkeen tarkistaminen ja lakkaaminen

38 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärän tarkistaminen

Täydennysmäärä tarkistetaan, kun

1) lesken täydennysmäärään vaikuttavat lesken tulot ovat nousseet vähintään 734 euroa vuodessa verrattuna siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella täyde nnysmäärä on laskettu;

2) lesken täydennysmäärään vaikuttavat lesken tulot ovat alentuneet vähintään 367 euroa vuodessa verrattuna siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella täydennysmäärä on laskettu;

3) leski solmii avioliiton sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 50 vuotta; tai

4) leski menee avioliittoon tai avioliitto päättyy taikka lesken avioliitto purkautuu.

Jos 1 momentissa tarkoitettu muutos on tapahtunut kuukauden ensimmäisenä päivänä, täydennysmäärä tarkistetaan sen kuukauden alusta. Muussa tapauksessa täydennysmäärä tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

39 §

Jatkoeläkkeen lakkaaminen

Lesken jatkoeläke lakkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, kun leski täyttää 65 vuotta.

Lesken jatkoeläke lakkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, kun leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

Lesken jatkoeläke lakkaa, kun leskelle myönnetään 30 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke. Jos eläke myönnetään kuukauden ensimmäisenä päivänä, jatkoeläke lakkaa sen kuukauden alusta. Muussa tapauksessa jatkoeläke lakkaa eläkkeen myöntämistä seuraavan kuukauden alusta.

Jatkoeläkkeen perusmäärä lakkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, kun lesken kanssa samassa taloudessa asunut lesken tai edunjättäjän lapsi, joka on asunut samassa taloudessa lesken ja edunjättäjän kanssa edunjättäjän kuollessa, muuttaa pois lesken taloudesta tai viimeistään, kun lesken ja edunjättäjän yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta.

40 §

Lakkautettavan jatkoeläkkeen myöntäminen kertasuorituksena

Jos leskeneläkettä on maksettu vähintään vuoden ajalta ja se lakkautetaan sillä perusteella, että leski solmii uuden avioliiton ennen kuin on täyttänyt 50 vuotta, leskelle maksetaan kertasuorituksena se jatkoeläkkeen määrä, joka hänellä olisi ollut oikeus saada seuraavalta kolmelta vuodelta.

Kertasuoritus lasketaan sen suuruisen kuukausieläkkeen perusteella, jota leski viimeksi sai ennen avioliiton solmimista.

Jos lesken uusi avioliitto purkautuu, oikeus aikaisemman avioliiton perusteella saatuun jatkoeläkkeeseen ei palaudu.

41 §

Jatkoeläkkeen vähimmäismäärä

Jatkoeläkkeen perusmäärää ja täydennysmäärää ei makseta, jos niiden yhteismäärä on pienempi kuin 10,76 euroa kuukaudessa.

8 luku

Lapseneläke

42 §

Oikeus lapseneläkkeeseen

Oikeus lapseneläkkeeseen on edunjättäjän alle 18-vuotiaalla lapsella ja alle 21-vuotiaalla päätoimisesti opiskelevalla lapsella.

Oikeus lapseneläkkeeseen on yhden edunjättäjän jälkeen. Edunjättäjällä tarkoitetaan lapsen omaa vanhempaa tai muuta henkilöä, jonka kanssa lapsi asui samassa taloudessa

tämän kuollessa ja joka vastasi lapsen elatuksesta.

Täysorvolla lapsella on oikeus lapseneläkkeeseen samanaikaisesti kahden edunjättäjän jälkeen, joista toinen voi olla muukin kuin lapsen oma vanhempi. Lapsi on täysorpo, kun hänen molemmat omat vanhempansa ovat kuolleet. Täysorpona pidetään myös lasta, jonka äiti on kuollut ja lapsen isän isyyttä ei ole vahvistettu.

Lapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen, jos hän saa tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä taikka ulkomailta maksettavaa vastaavaa eläkettä.

43 §

Lapseneläkkeen osat

Lapseneläkkeenä maksetaan perusmäärä. Alle 18-vuotiaan lapsen eläkkeeseen maksetaan lisäksi tulosisidonnainen täydennysmäärä.

44 §

Lapseneläkkeen määrä

Lapseneläkkeen perusmäärä on 48,05 euroa kuukaudessa.

Lapseneläkkeen täydennysmäärä on täysimääräisenä 64,19 euroa kuukaudessa.

45 §

Eläketulojen vaikutus lapseneläkkeen täydennysmäärään

Täysimääräisestä tai 46 §:n mukaisesti lasketusta lapseneläkkeen täydennysmäärästä vähennetään 50 prosenttia siitä 23 §:n 1 momentin 1, 3, 4 ja 6 kohdassa mainittujen perhe- ja huoltoeläkkeiden sekä näitä ja tämän lain mukaista perhe-eläkettä vastaavien ulkomailta maksettavien eläketulojen yhteismäärästä, joka ylittää 536 euroa vuodessa.

Täysorvon lapsen eläkkeestä ei vähennetä sellaisia perhe- ja huoltoeläkkeitä, jotka on jo otettu huomioon aikaisemmin kuolleen edunjättäjän jälkeen myönnettyssä lapseneläkkees-

sä.

46 §

Suomessa asutun ajan vaikutus lapseneläkkeen määrään

Jos lapseneläke on laskettava sosiaaliturvasetuksen perusteella edunjättäjän Suomessa asumaan aikaan suhteutettuna, suhteutuskerroin määrätään 34 §:n mukaisesti vastaavasti kuin leskeneläkkeessä.

Lapseneläkettä ei muutoin kuin 1 momentissa mainituissa tilanteissa suhteuteta edunjättäjän Suomessa asumaan aikaan.

47 §

Lapseneläkkeen täydennysmäärän tarkistaminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus tarkistaa lapseneläkkeen täydennysmäärä ilman hakemusta, kun tulona huomioon otettava 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu perhe- ja huoltoeläke myönnetään tai tällaisessa tulona huomioon otetussa eläkkeessä on tapahtunut muu kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos.

Jos 1 momentissa tarkoitettu muutos on tapahtunut kuukauden ensimmäisenä päivänä, lapseneläke tarkistetaan sen kuukauden alusta. Muussa tapauksessa lapseneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

48 §

Lapseneläkkeen lakkaaminen

Lapseneläke lakkaa seuraavan kuukauden alusta, kun

- 1) lapsi täyttää 18 vuotta;
- 2) 18 vuotta täyttänyt lapsi ei enää opiskele päätoimisesti;
- 3) päätoimisesti opiskeleva lapsi täyttää 21 vuotta;
- 4) lapsi annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisoille;
- 5) lapselle myönnetään tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke tai leskeneläke tai näitä vastaava ulkomailta maksettava eläke; tai

6) lapsi, joka edunjättäjän kuollessa asui tämän kanssa samassa taloudessa ja jonka elatuksesta tämä vastasi, siirtyy omien vanhempiensa huollettavaksi.

49 §

Lapseneläkkeen vähimmäismäärä

Lapseneläkkeen perusmäärää ja täydennysmäärää ei makseta, jos niiden yhteismäärä on pienempi kuin 5,38 euroa kuukaudessa.

9 luku

Perhe-eläkettä koskevat yhteiset säännökset

50 §

Perhe-eläkkeen alkamisaika

Lesken alkueläke ja lapseneläke myönnetään edunjättäjän kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta. Lesken alkueläke yhteisen lapsen perusteella myönnetään edellä mainitusta ajankohdasta myös silloin, kun lapsi syntyy edunjättäjän kuoleman jälkeen. Lesken jatkoeläke myönnetään edunjättäjän kuolinpäivää seuraavan seitsemännen kuukauden alusta.

51 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, Kansaneläkelaitoksen maksama edunjättäjän eläke tai muu etuus keskeytetään perhe-eläkkeen alkamispäivään.

52 §

Perhe-eläkeoikeuden menetys

Perhe-eläkeoikeutta ei ole henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

IV OSA

MUUT ETUUKSET

10 luku

Lapsikorotus

53 §

Oikeus lapsikorotukseen

Oikeus lapsikorotukseen on henkilöllä, joka saa

- 1) kansaneläkettä;
- 2) työeläkkeenä maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä; tai
- 3) työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain, liikennevakuutusta koskevien eri lakien tai sotilasvammalain mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi.

Lapsikorotus myönnetään, jos eläkkeensaajan tai hänen avio- tai avopuolisonsa 16 vuotta nuorempi lapsi elää samassa taloudessa eläkkeensaajan kanssa tai jos eläkkeensaaja muutoin vastaa muualla asuvan alle 16-vuotiaan lapsensa toimeentulosta. Eläkkeensaajan katsotaan vastaavan lapsensa toimeentulosta, kun hänellä on kustannuksia lapsen toimeentulosta vähintään elatusturvalain (671/1998) 7 §:n 1 momentin mukaisen elatustuen määrä.

Eläkkeensaajan lapsena pidetään myös hi-

nen luonaan asuvaa lastensuojelulain (683/1983) 41 §:ssä tarkoitettua lasta.

54 §

Lapsikorotuksen määrä

Eläkkeensaajan lapsikorotus on jokaisesta lapsesta 17,66 euroa kuukaudessa.

55 §

Lapsikorotuksen lakkaaminen

Lapsikorotus lakkaa seuraavan kuukauden alusta, kun

- 1) lapsi täyttää 16 vuotta;
- 2) eläkkeensaajan oikeus 53 §:n 1 momentin mukaiseen eläkkeeseen tai muuhun lapsikorotukseen oikeuttavaan etuuteen lakkaa;
- 3) eläkkeensaajan lapsi muuttaa pois eläkkeensaajan taloudesta eikä eläkkeensaaja enää huolehdi lapsen toimeentulosta;
- 4) eläkkeensaajan puolison lapsi muuttaa pois eläkkeensaajan luota;
- 5) eläkkeensaaja lakkaa huolehtimasta muualla asuvan lapsensa toimeentulosta; tai
- 6) lapsi kuolee.

V OSA

TOIMEENPANO JA MUUTOKSENHAKU

11 luku

Toimeenpano

56 §

Etuuksien hakeminen

Tässä laissa tarkoitettua etuutta haetaan Kansaneläkelaitokselta. Jos etuuden korottamisen edellytykset ovat Kansaneläkelaitoksen tiedossa, korotus voidaan myöntää ilman hakemusta. Kansaneläkelaitos vahvistaa tämän lain toimeenpanossa tarvittavat lomak-

keet.

Jos hakija sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia ei pysty itse hakemaan etuutta tai muutoin huolehtimaan etuutta koskevista eduistaan ja oikeuksistaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi Kansaneläkelaitoksen hyväksymä hakijan lähiomainen tai muukin henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut hakijasta, käyttää puhevaltaa hakijan etuutta koskevassa asiassa.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun eläkkeensaaja täyttää 65 vuotta, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät muutu.

57 §

Takautuva hakuaika

Etuetta maksetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, kun oikeus etuuteen on syntynyt. Etuutta ei kuitenkaan makseta ilman erityistä syytä pitemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen etuuden hakemista. Samoin menetellään etuutta korotettaessa.

58 §

Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Eläkehakemuksessa on ilmoitettava

- 1) hakijan ja tämän avio- tai avopuolison henkilöllisyystiedot;
- 2) hakijan asuinkunta;
- 3) hakijan Suomessa ja ulkomailla asumat ja työskentelemät ajat;
- 4) tiedot hakijan eläketuloista; sekä
- 5) hakijan 5 §:n 3 momentin mukaisen jatkuvan laitoshoidon alkamisesta ja päättymisestä.

Vanhuuseläkkeensaajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle

- 1) avioliiton solmimisesta ja avioliiton purkautumisesta;
- 2) avoliittoon menemisestä ja avioliiton päättymisestä;
- 3) 5 §:n 2 momentin mukaisesta erillään asumisesta;
- 4) osoitteen muuttumisesta, ulkomaille muutosta ja Suomeen paluusta;

5) eläkkeeseen vaikuttavien eläketulojen muutoksesta; ja

6) 5 §:n 3 momentin mukaisen jatkuvan laitoshoidon alkamisesta ja päättymisestä.

Ulkomailla asuvan henkilön on toimitettava hakemuksen liitteeksi virkatodistus tai muu vastaava selvitys.

Eläkkeen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja etuuden maksamiseksi välttämättömät tiedot.

59 §

Työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Työkyvyttömyyseläkehakemuksessa on ilmoitettava 58 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Lisäksi hakemuksessa on annettava

1) tiedot hakijan terve ydentilasta;

2) tiedot hakijaa hoitaneista lääkäreistä sekä laitoksista;

3) tiedot hakijan ammatista, työhistoriasta, koulutuksesta ja kuntoutuksesta; sekä

4) tieto siitä, onko eläkkeenhakija hakenut sairauspäivärahaa tai sairausajan palkkaa Suomesta tai ulkomailta.

Työkyvyttömyyseläkehakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Kansaneläkelätos voi myös omalla kustannuksellaan hankkia lääkärinlausunnon, jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai laitoksessa taikka jos siihen on muu erityinen syy. Kansaneläkelätos antaa tarkemmat ohjeet siitä, mitä lääkärinlausunnossa tulee käydä ilmi.

Työkyvyttömyyseläkkeensaajan on sen lisäksi, mitä 58 §:n 2—4 momentissa säädetään, ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle terveydentilansa ja työkykynsä olennaisesta paranemisesta, saamastaan ammattiopetuksesta ja ryhtymisestä työhön ja kuntoutuksen keskeyttämisestä.

60 §

Leskeneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkehakemuksessa on ilmoitettava

1) lesken henkilöllisyystiedot ja asuinkunta;

2) edunjättäjän henkilöllisyystiedot, asuinmaa ja kuolinaika;

3) edunjättäjän ja lesken Suomessa ja ulkomailla asumat ja työskentelemät ajat;

4) tiedot leskeneläkkeeseen vaikuttavista ansio- ja muista tuloista;

5) tiedot eläkkeistä, joita edunjättäjä oli saanut tai hakenut; ja

6) 5 §:n 3 momentin mukaisen jatkuvan laitoshoidon alkamisesta ja päättymisestä.

Leskeneläkehakemuksessa tulee myös selvittää, onko hakijalla yhteistä alle 18-vuotiasta lasta edunjättäjän kanssa tai asuiko samassa taloudessa alle 18-vuotias lesken tai edunjättäjän lapsi edunjättäjän kuollessa sekä tällaisen lapsen henkilöllisyystiedot.

Leskeneläkkeensaajan on sen lisäksi, mitä 58 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään, ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle eläkkeeseen vaikuttavien tulojen muutoksesta ja tämän lain mukaisen työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen, kansaneläkelain voimaannpanosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettun työttömyyseläkkeen, mainitun lain 3 §:ssä tarkoitettun yksilöllisen varhaiseläkkeen taikka näitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen myöntämisestä.

Ulkomailla asuvan lesken on toimitettava hakemuksen liitteeksi virkatodistus tai muu vastaava selvitys.

61 §

Lapseneläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Lapseneläkehakemuksessa on ilmoitettava

1) lapsen henkilöllisyystiedot;

2) edunjättäjän henkilöllisyystiedot, asuinmaa ja kuolinaika;

3) edunjättäjän Suomessa ja ulkomailla asumat ja työskentelemät ajat;

4) tiedot eläkkeistä, joita edunjättäjä oli saanut tai hakenut; ja

5) tiedot lapseneläkkeeseen vaikuttavista eläketuloista.

Jos edunjättäjä ei ollut lapsen oma vanhempi, hakemuksessa on ilmoitettava lapsen ja edunjättäjän sukulaisuus- tai huoltosuhte.

Lisäksi on ilmoitettava, maksettiinko lapsen elatukseen korvauksia muualta sekä tiedot maksetuista korvauksista ja niiden määristä. Lapseneläkehakemukseen on lisäksi liitettävä oppilaitoksen todistus opiskelusta, jos lapseneläkettä haetaan 42 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätoimisen opiskelun perusteella.

Lapseneläkettä saavan, hänen huoltajansa tai edunvalvojansa on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle

1) lapsen osoitteen muutoksesta, ulkomaille muutosta ja Suomeen paluusta;

2) eläkkeeseen vaikuttavien eläketulojen muutoksesta;

3) tämän lain mukaista eläkettä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen myöntämisestä lapselle; sekä

4) päätoimisen opiskelun lopettamisesta, jos eläke on myönnetty 42 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätoimisen opiskelun perusteella.

Lesken tai muun lasta huoltavan henkilön on ilmoitettava lapseneläkettä saavan lapsen antamisesta ottolapseksi 48 §:n 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ja lapsen huollon siirtymisestä muulle henkilölle.

Ulkomailla asuvan lapsen hakemukseen on liitettävä virkatodistus tai muu vastaava selvitys.

Lapseneläkkeen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja etuuden maksamiseksi välttämättömät tiedot.

62 §

Lapsikorotuksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Lapsikorotushakemuksessa on ilmoitettava

1) hakijan, tämän avio- tai avopuolison ja lapsen henkilöllisyystiedot;

2) tiedot siitä, vastaako hakija lapsen toimeentulosta, jos lapsikorotusta haetaan 53 §:n 2 momentin perusteella muualla asuvasta lapsesta; ja

3) tiedot hakijan Suomessa asumasta ajasta, jos lapsikorotusta haetaan 53 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan perusteella.

Lapsikorotuksen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle

1) osoitteen muutoksesta, ulkomaille muutosta ja Suomeen paluusta;

2) lapsikorotukseen oikeuttavan eläkkeen tai korvauksen lakkaamisesta;

3) avio- tai avopuolison lapsen muutosta eri talouteen;

4) lapsen antamisesta otto- tai kasvattilapseksi;

5) siitä, ettei saaja enää huolehdi muualla asuvan lapsensa toimeentulosta; ja

6) lapsen kuolemasta.

Lapsikorotuksen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja etuuden maksamiseksi välttämättömät tiedot.

63 §

Tutkimus työkyvyn selvittämiseksi

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan tai saajan on tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen määräyksestä käytävä työkyvyn selvittämistä varten tutkittavana Kansaneläkelaitoksen nimeämän lääkärin luona tai Kansaneläkelaitoksen nimeämässä terveydenhuollon toimintayksikössä taikka tutkimuslaitoksessa. Kansaneläkelaitos maksaa tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset.

64 §

Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella

Etua koskeva hakemus voidaan ratkaista Kansaneläkelaitoksen käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai esittämästä selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Samoin menetellään, jos työkyvyttömyyseläkkeen hakija tai saaja ei noudata 63 §:ssä tarkoitettua lääkärintutkimuksessa, terveydenhuollon toimintayksikössä tai tutkimuslaitoksessa käyntiä koskevaa määräystä.

65 §

Etuutta koskeva päätös

Hakijalle annetaan kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, tarkistamisesta, keskeyttämisestä, lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös silloin, kun etuus maksetaan 69 §:n tai sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:n perusteella kunnan toimielimelle.

Indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta annetaan päätös vain etuudensaajan pyynnöstä.

Päätöstä ei kuitenkaan anneta 75 §:n mukaisesta etuuden maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä

Tämän lain mukaiset päätökset annetaan maksutta.

66 §

Maksaminen

Etuus maksetaan kuukausittain etuudensaajan tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Etuus voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen ole mahdollista tai jos tuen hakija tai saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos etuuden hakija on kuollut ennen kuin hakemus on ratkaistu, etuus maksetaan leskelle, pesänselvittäjälle tai kuolinpesän osakkaiden valtuutuksella muulle kuolinpesän edustajalle enintään sen kuukauden loppuun, jona hakija kuoli.

67 §

Etuuden keskeyttäminen ulkomaille muuttamisen vuoksi

Kun etuudensaaja muuttaa ulkomaille asumaan, etuutta maksetaan vuoden ajan muuttoa seuraavan kuukauden alusta. Etuuden maksaminen keskeytetään kuitenkin ulkomaille muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jollei etuudensaaja ole välittömästi ennen ul-

komaille muuttoaan asunut Suomessa vuoden pituista aikaa.

Etuudensaajan palattua Suomeen asumaan aletaan keskeytettyä etuutta maksaa paluuta seuraavan kuukauden alusta lukien. Etuutta maksetaan takautuvasti enintään kuuden kuukauden ajalta paluuilmoituksen tekemisestä.

68 §

Etuuden keskeyttäminen vapausrangaistuksen vuoksi

Rangaistuksen täytäntöönpanoa varten rangaistuslaitoksessa olevan etuudensaajan etuuden maksaminen keskeytetään sen jälkeen, kun vankeusrangaistusta tai sen ohella suoritettavaa sakon muuntorangaistusta on suoritettu kolme kuukautta. Jos rangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta, etuuden maksaminen keskeytetään vastaavasti, kun rangaistuksen täytäntöönpanon ja vähennyksen yhteenlaskettu aika on kestänyt kolme kuukautta, aikaisintaan kuitenkin rangaistuksen suorittamisen laskettua alkamisajankohdasta seuraavan kuukauden alusta.

Keskeytettyä etuutta aletaan maksaa vapausrangaistuksen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos rangaistus päättyy kuukauden 1 päivänä, etuutta maksetaan sen kuukauden alusta.

Keskeytetty etuus tai osa siitä voidaan maksaa toimeentulon turvaamiseksi etuudensaajan avio- tai avopuolisolle ja 16 vuotta nuoremmille lapsille.

69 §

Etuuden maksaminen kunnan toimielimelle

Kansaneläkelaitos voi päättää, että etuus maksetaan saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan ja hänen 68 §:n 3 momentissa tarkoitettujen omaistensa elatukseen, jos etuuden maksaminen saajalle itselleen vaarantaa etuudensaajan tai hänen omaistensa toimeentulon. Näin maksettua etuutta ei saa vastoin etuu-

densaajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan elatukseen, jolta etuus on suoritettu.

Esityksen etuuden maksamisesta kunnan toimielimelle voi tehdä etuudensaaja, hänen avio- tai avopuolisonsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii taikka kunnan asianomainen toimielin.

70 §

Lapseneläkkeen maksamisen erityissännökset

Jos lapseneläkettä saava alaikäinen lapsi ei ole edunvalvojansa huollettavana, lapseneläke voidaan maksaa lapsen huoltajalle. Kansaneläkelaitoksen on kuultava sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielintä, lapsen edunvalvojaa sekä 15 vuotta täyttänyttä lasta ennen eläkkeen maksamista lapsen huoltajalle.

Lapseneläke voidaan maksaa 15 vuotta täyttäneelle lapselle, jos edunvalvoja siihen suostuu.

Lapseneläke voidaan maksaa 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle tai toimielimen suostumuksella muullekin henkilölle, jos lapseneläkkeen maksaminen sen nostamiseen oikeutetulle vaarantaisi lapsen toimeentulon.

71 §

Eläkkeen katsominen ennakkosuoritukseksi

Jos eläkkeensaajalle, joka saa perhe-eläkettä, myönnetään takautuvasti kansaneläke, samalta ajalta maksettua perhe-eläkettä pidetään kansaneläkkeen ennakkosuorituksena.

Jos eläkkeensaajalle, joka saa kansaneläkettä, myönnetään takautuvasti perhe-eläke, samalta ajalta maksettua kansaneläkettä pidetään perhe-eläkkeen ennakkosuorituksena.

72 §

Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen

Takautuvasti myönnetty kansaneläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää kansaneläkkeen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut

1) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta;

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea;

3) sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa; tai

4) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuksista tai kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa.

Edellä 1 momentissa säädetyllä tavalla menetellään, jos Kansaneläkelaitos myöntää lapsikorotuksen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut

1) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta;

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea; tai

3) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuksista tai kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa.

Kansaneläke ja lapsikorotus maksetaan työttömyyskassalle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että työttömyysturvalain 11 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen ja lapsikorotuksen maksupäivää.

73 §

Eläkkeen myöntäminen väliaikaisesti

Jos kansaneläkkeen tai leskeneläkkeen täydennysmäärän hakija on hakenut eläkettä tai korvausta myös muusta valtiosta, jossa sovelletaan sosiaaliturva-asetusta, kansaneläke tai leskeneläkkeen täydennysmäärä voidaan myöntää väliaikaisesti siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää. Jos eläke tai korvaus mainitusta valtiosta myönnetään takautuvasti, Kansaneläkelaitos saa periä liikaa maksetun kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen täydennysmäärän takautuvasti toisessa valtiossa myönnetystä eläkkeestä tai korvauksesta. Kun muussa valtiossa haetusta eläkkeestä on saatu tieto, Kansaneläkelaitos tekee lopullisen päätöksen kansaneläkkeestä tai les-

keneläkkeestä.

74 §

Eläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta työeläkkeestä tai korvauksesta

Kansaneläke ja leskeneläkkeen täydennysmäärä voidaan myöntää väliaikaisella päätöksellä, jos eläkkeessä tulona huomioon otettavasta työeläkkeestä tai korvauksesta on muutoksenhaku vireillä. Jos työeläkettä tai korvausta myönnetään takautuvasti, Kansaneläkelaitos saa periä takaisin työeläkkeestä tai korvauksesta samalta ajalta liikaa maksetun eläkkeen. Kansaneläkelaitos saa periä liikaa maksetun kansaneläkkeen myös silloin, kun työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea.

Kansaneläkelaitos voi periä työeläkkeen maksajalta tämän takautuvasti suorittaman eläkkeen siltä osin, kuin se vastaa liikaa maksettua kansaneläkettä tai ylimääräistä rintamalisää, jos työeläkkeen maksaja

- 1) oikaisee tai tarkistaa työeläkkeen;
- 2) myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa; tai
- 3) myöntää perhe-eläkkeen.

Edellä 2 momentissa säädetyllä tavalla menetellään myös 23 §:n 1 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettujen eläkkeiden ja etuuk-sien osalta.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava 1 momentissa ja 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa työeläkkeen maksajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksamista, että työeläke tai osa siitä on maksettava Kansaneläkelaitokselle. Ilmoitus on tehtävä vastaavasti 23 §:n 1 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettujen eläkkeen, korvauksen sekä perhe- ja huoltoeläkkeen maksajalle.

75 §

Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen

Etuuden maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää osittain tai kokonaan, jos on ilmeistä, että etuuden saajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen oikeutta, tai etuuden määrää tulisi vä-

hentää. Jos etuuden saaja ei toimita pyydettyä lisäselvitystä, asia ratkaistaan niiden selvitysten perusteella, jotka ovat Kansaneläkelaitoksen käytettävissä.

Jos keskeytettyä etuutta aletaan maksaa uudelleen, sitä ei makseta ilman erityistä syytä pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta takautuvasti.

Väliaikaista keskeyttämistä koskevaan ilmoitukseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

76 §

Etuuden lakkaaminen

Etuutta maksetaan sen kuukauden loppuun, jonka aikana etuudensaaja on kuollut.

77 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös, kun takaisinperintää ei etuuden saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan etuuden määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamista etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

78 §

Takaisinperittävän saatavan vanhentuminen

Päätös aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

12 luku

Muutoksenhaku

79 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhakua varten on tarkastuslautakunta ja vakuutusosikeus. Tarkastuslautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään sairausvakuutuslain 17 luvussa ja vakuutusosikeudesta vakuutusosikeuslaissa (132/2003).

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Tarkastuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusosikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asianosainen, johon sovelletaan sosiaaliturva-asetusta ja joka ei tyydy Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan sosiaaliturva-asetuksen mukaisen yhteenvedon, johon on liitetty muiden valtioiden eläkepäätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutok-

senhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

80 §

Muutoksenhaku aika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

81 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 79 ja 80 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei oikaise valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainitun tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava sille viipymättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

82 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusosikudelle annettava valitus on saapunut 80 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

83 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

84 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 79 ja 80 §:ssä säädetään.

85 §

Asian uudelleen ratkaiseminen työeläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos kansaneläkkeen tai leskeneläkkeen saajalle on takautuvasti myönnetty 23 §:ssä tar-

koitettu tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus tai tällaista etuutta on korotettu, Kansaneläkelaitos voi ilman 86 §:n mukaista päätöksen poistamista tai 83 §:n 2 momentin mukaista asianosaisen suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista asian uudelleen.

86 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi Kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta varattuun muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuuluksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen Kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti.

VI OSA

MUUT SÄÄNNÖKSET

13 luku

Tietojen saaminen, luovuttaminen ja salassapito

87 §

Tiedot viranomaisilta sekä eläke- ja vakuutuslaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) väestörekisteriviranomaisilta väestötietolain (507/1993) 4 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut välttämättömät tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset;

2) ulkomaalaisvirastolta sen rekisterissä olevien Suomeen muuttaneiden ulkomaalais-

ten ja heidän perheenjäsentensä tunnistetiedot sekä perheoikeudellista asemaa ja oleskelulupaa koskevat tiedot sekä mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset;

3) Eläketurvakeskukselta, eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta sekä tiedot 63 vuoden ikään mennessä karttuneesta työeläkkeen määrästä;

4) Eläketurvakeskukselta tiedot henkilön kuulumisesta Suomea sitovan valtioiden välisen sopimuksen perusteella Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin;

5) Koulutusrahastolta aikuiskoulutustukea hakeneiden henkilöllisyystiedot ja yksilöintiä koskevat tiedot sekä heitä koskevien aikuis-koulutustukiratkaisujen laatua, tuen myöntö-aikaa ja tuen määrää koskevat tiedot sekä mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja eläkettä ja korvausta koskevia tietoja ovat etuudensaajan henkilöllisyystiedot, eläke- ja korvauslaji, määrätymisperusteet, korotusperuste sekä määrä ja aika, jolta eläkettä tai korvausta maksetaan. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse antaa indeksitarkistuksesta, joka perustuu työntekijän eläkelain 98 §:ään.

Kansaneläkelaitoksella on lisäksi vuosittain oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä verohallinnon viranomaisilta tiedot ansio- ja pääomatuloista, metsän keskimääräisestä vuotuisesta tuotosta, tulonhankkimisvähennyksistä, luonnollisista vähennyksistä, sekä muut verohallinnon viranomaisten hallussa olevat etuuksia varten välttämättömät tiedot.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta. Jos tiedot tarvitaan määrätysissä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, on kustannukset kuitenkin korvattava.

88 §

Tiedot etuuden ratkaisemista varten

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada käsiteltävänä olevan tämän lain mukaisen eläkkeen tai etuuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot tai sellaiset välttämättömät tiedot, jotka on muuten otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi:

1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta;

3) potilasvakuutus- ja liikennevakuutuskeskukselta;

4) työnantajalta ja työttömyyskassalta;

5) oppilaitoksilta 42 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lapseneläkettä saavan lapsen päätoimisesta opiskelusta;

6) työpaikkakassoilta; sekä

7) rahalaitoksilta koskien leskeneläkkeenhakijaa tai -saajaa sekä kuolinpesää, jossa tämä on osakkaana, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyttä tai luotettavuutta eikä tämä ole antanut suostumustaan tietojen saamiseen; pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä hakijalle tai saajalle on annettava siitä tieto.

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on lisäksi oikeus pyynnöstä saada työkyvyttömyyseläkkeen ratkaisemista varten

1) lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä;

2) potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta sekä muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä; tai

3) sosiaalipalvelun tuottajalta tai hoitolaitekselta

lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työ-

kyvystä, jollei eläkkeenhakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot maksutta. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulla ammattihenkilöllä tai sosiaalipalvelun tuottajalla on kuitenkin oikeus saada 2 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamistaan lausunnoista kohtuullinen palkki o.

89 §

Tiedot Eläketurvakeskukselta ja eräiltä eläkkeen maksajilta

Eläketurvakeskuksella, Valtiokonttorilla ja Kuntien eläkevakuutuksella on velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten

1) tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten; ja

2) tiedot 23 §:n 4 momentissa tarkoitetun 63 vuoden ikään mennessä karttuneen ennakoidun työeläkkeen määrästä kansaneläkkeen määrän laskemista varten.

Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus saada tämän lain mukaisen vanhuuseläkeoikeuden selvittämistä varten Eläketurvakeskukselta henkilöllisyystiedot niistä 65 vuotta täyttäneistä työeläkevakuutetuista, jotka eivät saa työeläkettä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada tässä pykälässä mainitut tiedot maksutta.

90 §

Tiedot laitoshoidosta ja vapausrangaistuksesta

Edellä 5 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetulla laitoksella ja sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitetulla toimielimellä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten velvolli-

suus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot etuudensaajan joutumisesta laitoshoitoon ja hoidon päättymisestä. Tiedot on annettava sellaisesta hoidosta, jonka voidaan arvioida kestävän vähintään kolme kuukautta tai joka on kestänyt kaksi kuukautta ja jatkuu edelleen.

Rangaistuslaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä. Tiedot on annettava etuudensaajasta, joka on alkanut suorittaa yli kolme kuukautta kestävä vankeusrangaistusta tai sen ohella suositettavaa sakon muutorangaistusta. Tiedot on annettava myös silloin, kun rangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta ja vähennyksen ja rangaistuksen täytäntöönpanon yhteenlaskettu aika on yli kolme kuukautta.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada tässä pykälässä mainitut tiedot maksutta.

91 §

Tiedot laitoshoittoa koskevaa neuvottelumenettelyä varten

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta 5 §:n 5 momentissa tarkoitettua neuvottelumenettelyä varten asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot toimintayksikön toiminnasta, tiloista, henkilökunnan määrästä, annetun hoidon sisällöstä, laadusta ja määrästä, hoidosta tehdystä sopimuksesta ja hoidosta maksettavasta korvauksesta.

Kansaneläkelaitoksella on lisäksi oikeus sanotussa neuvottelumenettelyssä saada pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja potilasasiakirjoista, hoidettavan henkilön terveydentilasta, lääkkeistä ja tuloista kunnan sosiaali- ja terveysviranomaisilta tai laitoksilta taikka asianomaiselta valtion ja yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköltä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja, koskee myös sosiaali- ja terveysministeriötä.

92 §

Tietojen luovuttaminen eräissä tapauksissa

Kansaneläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa:

1) Eläketurvakeskukselle, eläke- ja vakuutuslaitokselle tai muulle eläkkeen tai korvauksen myöntäjälle tai maksajalle välttämättömät tiedot tämän lain mukaisista eläkepäätoksistä kokonaiseläketurvan arvioimiseksi;

2) Eläketurvakeskukselle ja eläkelaitoksille sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneiden ja sosiaaliturva-asetuksen piiriin kuuluvien maiden viranomaisille ja laitoksille välttämättömiä tietoja sosiaaliturvasopimusten ja edellä mainitun asetuksen täytäntöönpanoa sekä niiden hoitamien muiden sosiaalietuuksien täytäntöönpanoa varten; sekä

3) 63 §:ssä tarkoitettulle lääkärille tai terveydenhuollon toimintayksikölle taikka tutkimuslaitokselle tutkimuksiin lähetettävän henkilön terveydentilaa, sairautta, hoitotoimenpiteitä, ammattia, työolosuhteita ja työn laatua koskevia tietoja.

93 §

Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista etuutta käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat tämän lain mukaiseen etuuteen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

94 §

Tietojen luovuttaminen edelleen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 87 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdan perusteella saatuja tietoja edelleen sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada tiedot lain perusteella.

95 §

Tiedot ulosottoviranomaiselle

Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä asianomaisen viranomaisen pyynnöstä luovuttaa ulosottoa varten tiedot tämän lain mukaisien etuuksien määristä, ei kuitenkaan niistä etuuksista, joita ei oteta huomioon ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua suojaosuutta laskettaessa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus ilmoittaa tiedossaan olevat muut eläkkeitä ja muita sosiaalietuuksia maksavat laitokset.

96 §

Tekninen käyttöyhteys

Kansaneläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus mainitussa momentissa säädettyin edellytyksin avata tekninen käyttöyhteys rekisteriensä salassa pidettäviin tietoihin, jotka sillä on oikeus 92 §:n 1 ja 2 kohdan sekä 94 ja 95 §:n perusteella antaa mainituissa pykälissä tarkoitetuille tiedonsaajille.

Mitä tässä pykälässä säädetään teknisen käyttöyhteyden avaamisesta ja tietojen antamisesta sen avulla, koskee myös Kansaneläkelaitoksen oikeutta saada teknisen käyttöyhteyden avulla salassa pidettäviä henkilötietoja, jotka on mainittu 87 §:ssä ja 88 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa sekä 88 §:n 2 momentissa siltä osin kuin se koskee potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4

kohdan mukaista terveydenhuollon toimintayksikköä tai sosiaalipalvelun tuottajaa tai muuta hoitolaitosta. Sama koskee salassa pidettäviä tietoja, jotka on mainittu 89 ja 91 §:ssä.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja pyytävän on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

97 §

Tiedot viranomaisille

Kansaneläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja ministeriölle, verohallinnolle sekä sellaiselle lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen etuus vaikuttaa.

Annettavia tietoja ovat tämän lain mukaista etuutta saaneen henkilön

1) henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot;
2) tiedot maksetuista etuuksista ja korvauksista; sekä

3) muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi tehtävää henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten.

Kansaneläkelaitoksella on 1 momentissa tarkoitettu oikeus antaa 2 momentissa tarkoitettuja tietoja myös poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle siltä osin kuin tiedot ovat välttämättömiä rikosten selvittämistä tai syytteen panoa varten.

Tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa ei kuitenkaan saa antaa henkilön terveydentilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan henkilön sosiaalihuollon tarpeen perusteita.

98 §

Tiedot etuuden hakijalle

Kansaneläkelaitoksen on annettava eläkehenkijälle etukäteen sopivin tavoin tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

14 luku

Rahoitus

99 §

Rahoitettavat etuudet ja kulut

Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastosta maksetaan tämän lain mukaiset vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeet, lapsikorotukset ja perhe-eläkkeet sekä kansaneläkelain voimaansaannosta annetun lain mukaiset työttömyyseläkkeet ja yksilölliset varhaiseläkkeet. Kansaneläkerahastosta maksetaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n mukaan perusturvaosuuksien katsottavat kansaneläke- ja perhe-eläkekulut sekä 40 prosenttia Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

100 §

Kansaneläkerahaston tuotot

Kansaneläkerahastosta maksettavat 99 §:n mukaiset etuudet ja toimintakulut rahoitetaan työnantajan kansaneläkemaksusta kertyvillä varoilla, valtion maksuosuuksilla ja kansaneläkerahaston muilla tuotoilla.

Kansaneläkerahaston muita tuottoja ovat rahaston sijoitustuotot.

101 §

Työnantajan kansaneläkemaksu

Työnantaja on velvollinen maksamaan työnantajan kansaneläkemaksun. Yksityisen työnantajan maksu on porrastettu työnantajan

kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien poistojen ja maksettujen palkkojen suhteessa.

Työnantajan kansaneläkemaksu suoritetaan osana työnantajan sosiaaliturvamaksua. Työnantajan sosiaaliturvamaksusta säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (266/1963). Työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista ja maksun porrastuksesta säädetään erikseen lailla.

102 §

Kansaneläkelaitoksen ja valtion rahoitusosuudet

Kansaneläkelaitoksen osuus 99 §:ssä tarkoitettujen kansaneläkkeiden kuluista on 60 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Kansaneläkelaitos rahoittaa lisäksi lapsikorotukset ja 99 §:ssä tarkoitetut toimintakulut.

Valtion varoista rahoitetaan 99 §:ssä tarkoitetut perhe-eläkkeet. Valtio vastaa myös kansaneläkkeiden kuluista siltä osin kuin Kansaneläkelaitoksen osuus ei niitä kata.

103 §

Valtion takuusuoritus ja maksuvalmiussuoritus

Kansaneläkerahaston vieraalla pääomalla vähennetyin rahoitusomaisuuden on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskuluista (*rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä*). Jos kansaneläkerahastoon kertyvät tuotot eivät riitä rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (*takuusuoritus*).

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään takuusuorituksesta ja 102 §:ssä valtion rahoitusosuudesta, valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että kansaneläkerahaston maksuvalmius on kunkin ajankohtana riittävästi turvattu (*maksuvalmiussuoritus*).

104 §

Valtion osuuden ja takuusuorituksen suorittaminen

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain valtion rahoitusosuuden ennakkoina 90 prosenttia 102 §:n 2 momentin mukaisista arvioiduista rahoitusosuuksista.

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain takuusuorituksen enakkona määrän, joka vastaa yhtä kahdestoistaosaa takuusuorituksen arvioidusta vuotuisesta määrästä. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi tai jos vuotuisen ennakon määrä olennaisesti muuttuu, ennako voidaan jaksottaa edellä säädetystä poiketen.

Ennakoiden ja lopullisten rahoitusosuuksien vahvistamisesta ja suorittamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

105 §

Arvio seuraavan vuoden kuluista

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain toukuun 15 päivään mennessä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio kansaneläkerahastosta maksettavien etuuskulujen ja Kansaneläkelaitoksen toimintakulujen määrästä sekä arvio valtion takuusuorituksen määrästä seuraavana vuonna. Arviota tulee tarkistaa, jos sen perusteet ovat olennaisesti muuttuneet.

106 §

Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa työnantajan kansaneläkemaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

15 luku

Erinäiset säännökset

107 §

Viivästysajalta maksettava korotus

Jos tämän lain mukaisen etuuden maksaminen viivästyy, viivästynyt etuus maksetaan viivästysajalta korotettuna. Etuuden korotuksen korkokanta vuotta kohden laskettuna on etuuden maksupäivää edeltävän, korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitetun puolivuotiskauden viitekorko lisättynä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Velvollisuus maksaa etuus korotettuna ei kuitenkaan koske sitä osaa etuudesta, joka suoritetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.

Viivästysajalta maksettua etuuden korotusta tai korotuksen osaa ei makseta, jos se on pienempi kuin 1,47 euroa.

108 §

Aika, jolta viivästyskorotus lasketaan

Viivästysajalta maksettava korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä. Viivästysajan katsotaan alkavan, kun kolme kalenterikuukautta on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona hakija on jättänyt Kansaneläkelaitokselle hakemuksensa tai muun vastaavan vaatimuksen, sekä esittänyt etuuden perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Tällöin otetaan myös huomioon Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos 23 §:ssä tarkoitettua eläkettä tai korvausta ei vielä ole lopullisesti ratkaistu, viivästysajan katsotaan alkavan vasta, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona ilmoitus mainitusta eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kansaneläkelaitokseen. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle etuuserälle korotus lasketaan eräpäivästä.

Jos Kansaneläkelaitoksen päätöksen on haettu muutosta, muutoksenhakuelin voi määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä kuin 1 momentissa tarkoitettusta ajankohdasta, jos Kansaneläkelaitos osoittaa muu-

toksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen hakijan olosuhteissa.

Jos etuutta ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa hakijasta johtuvasta syystä, Kansaneläkelaitos ei ole velvollinen suorittamaan etuutta korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este Kansaneläkelaitoksen tieteen on lakannut. Jos etuuden suorittaminen viivästyy lain säännöksen vuoksi taikka yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen taikka muun vastaavan ylivoimaisen esteen takia, Kansaneläkelaitos ei ole velvollinen maksamaan etuutta korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Viivästysajalta maksettavaa korotusta laskettaessa vuoteen katsotaan sisältyvän 360 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

109 §

Eläkkeen alentaminen laitoshoidon vuoksi

Jos kansaneläkkeen- tai leskeneläkkeensaaja on 5 §:n 3 momentissa tarkoitetussa jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa, eläkettä alennetaan sen jälkeen, kun hoito on kestänyt kolme kuukautta seuraavasti;

1) kansaneläkkeestä ei makseta sitä osaa, joka ylittää ensimmäisessä kalleusluokassa 256,36 euroa ja toisessa kalleusluokassa 236,26 euroa kuukaudessa; avio- tai avoliitossa olevalla kansaneläkkeensaajalla vastavat rahamäärät ovat ensimmäisessä kalleusluokassa 231,76 euroa ja toisessa kalleusluokassa 214,55 euroa kuukaudessa;

2) leskeneläkkeen täydennysmäärästä ei makseta sitä osaa, joka ylittää ensimmäisessä kalleusluokassa 174,56 euroa ja toisessa kalleusluokassa 154,46 euroa kuukaudessa; avio- tai avoliitossa olevalla leskeneläkkeen täydennysmäärän saajalla vastavat rahamäärät ovat ensimmäisessä kalleusluokassa 149,96 euroa ja toisessa kalleusluokassa 132,75 euroa kuukaudessa.

Eläke maksetaan alentamattomana sen kuukauden loppuun, jona laitoshoido on kestänyt kolme kuukautta.

Jos vanhuuseläkettä on 10 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti lykätty tai varhennettu, 1 momentissa mainittuja määriä korotetaan tai vähennetään vastaavasti.

Jos jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa oleva henkilö saa eläkkeensaajien asumistukea, eläkettä maksetaan kuitenkin alentamattomana sen kuukauden loppuun, jona laitoshoido on kestänyt yhdeksän kuukautta.

Eläkettä maksetaan alentamattomana laitoshoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos laitoshoido päättyy kuukauden 16 päivänä tai sen jälkeen. Muutoin eläke maksetaan alentamattomana laitoshoidon päätty-miskuukauden alusta.

110 §

Indeksisidonnaisuus

Tässä laissa säädetyt rahamäärät, lukuun ottamatta 17 §:n 1 momentin ja 35 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaista tulorajaa, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tässä laissa säädetyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

111 §

Rahamäärien pyöristäminen

Etuuden määräytymiseen vaikuttavat vuotuiset tuloerät pyöristetään lähimpään euroon.

Maksettavat etuudet ja niiden vähimmäismäärät pyöristetään lähimpään senttiin.

112 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Tämän lain mukaista etuutta ei saa ulosmitata.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, voidaan tämän lain mukainen etuus, ulosmitata puolisolle tai lapselle taikka vahingonkorvauksena lapselle maksettavan elatusavun perimiseksi.

Sopimus, joka tarkoittaa tämän lain mukaisen etuuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

113 §

Soveltamissäännös

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan kansaneläkelakiin (347/1956) tai perhe-eläkelakiin (38/1969) tai niiden nojalla myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain mukaisia vastaavia säännöksiä ja tämän lain mukaista etuutta, jollei tästä laista tai tämän lain voimaantuloa annettusta laista muuta johdu.

114 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta samoin kuin työttömyyseläkkeestä, yksilöllisestä varhaiseläkkeestä, ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjättäjän jälkeen myönnettävästä perhe-eläkkeestä sekä muista ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyistä etuuksista ja etuuksien suojaamisesta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki**kansaneläkelain voimaanpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansaneläkelain voimaantulo

Kansaneläkelaki (xxx/200x) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tällä lailla kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annettu kansaneläkelaki (347/1956), jäljempänä vuoden 1956 kansaneläkelaki, ja 17 päivänä tammikuuta 1969 annettu perhe-eläkelaki (38/1969) niihin myöhemmin tehdyine muutoksineen.

Kansaneläkelain voimaan tullessa maksussa olevien etuuksien maksamista jatketaan entisin perustein kansaneläkelain 25, 38 ja 47 §:n mukaiseen seuraavaan tarkistukseen saakka tai siihen saakka kunnes etuus lakkaa. Tarkistuksessa ei tehdä uudelleen kansaneläkelain 22 §:n ja 34 §:n mukaista asumisajan suhteuttamista.

Kansaneläkelain voimaan tullessa maksussa oleva kansaneläke muutetaan 1 päivästä tammikuuta 2007 kansaneläkelain mukaiseksi siten, että sotilasvammalain (404/1948) mukaiseen elinkorkoon maksettavaa mainitun lain 8 §:n 2 momentin ja 9 §:n mukaista korotusta ei oteta tulona huomioon kansaneläkkeessä.

Kansaneläkelain voimaan tullessa maksussa oleva perhe-eläke muutetaan 1 päivästä tammikuuta 2007 kansaneläkelain mukaiseksi siten, että leskeneläkkeen täydennysmäärässä ei oteta tulona huomioon metsän laskennallista tuottoa eikä perhe-eläkelain 15 b §:n 2 momentissa tarkoitettua omaisuudesta laskettua tuloa.

Edellä 4 ja 5 momentissa tarkoitettut muutokset tehdään ilman hakemusta ja eläkkeen muuttamisesta annetaan päätös pyynnöstä.

Kansaneläkelakia sovelletaan myös vuoden 1956 kansaneläkelain ja perhe-eläkelain m- jalla myönnettyihin eläkkeisiin ja etuuksiin.

Jos kansaneläkelakien mukainen etuus myönnetään tai tarkistetaan takautuvasti ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2007, sovelletaan vuoden 1956 kansaneläkelakia ja perhe-eläkelakia.

Jos hakemus on tullut vireille ennen kansaneläkelain voimaantuloa, etuutta ei ilman erityistä syytä myönnetä pidemmältä kuin vuoden ajalta takautuvasti.

2 §

Työttömyyseläke

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä 60 vuotta täyttäneellä henkilöllä on oikeus saada työttömyyseläkettä siihen saakka, kunnes hän täyttää 65 vuotta edellyttäen, että hän täyttää vuoden 1956 kansaneläkelain 22 c §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Lisäksi työttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä vuoden 1956 kansaneläkelain

1) 22 c §:n 2—4 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta;

2) 31 a §:ssä säädetään työttömyyseläkkeen keskeyttämisestä ja takaisinerinnästä;

3) 35 §:n 4 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen muuttamisesta työkyvyttö-

myyseläkkeeksi ja työttömyyseläkkeen pitämisestä työkyvyttömyyseläkkeen osasuorituksena; ja

4) 46 c §:n 3 momentissa säädetään rangaistuslaitosten ilmoitusvelvollisuudesta.

Työttömyyseläkkeensaajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle

1) oleskelustaan ulkomailla tai muusta vastaavasta syystä, jonka johdosta hän ei voi ottaa vastaan työtä;

2) ryhtymisestään ansiotyöhön, josta saatu ansiotulo on vähintään työntekijän eläkelain (395/1961) 4 c §:n 4 momentin 2 kohdassa tarkoitetun määrän suuruinen; sekä

3) kieltäytymisestään vastaanottamasta työvoimaviranomaisen hänelle osoittamaa vuoden 1956 kansaneläkelain 22 c §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vähintään kuukauden jatkuvaa työtä.

Muutoin työttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä kansaneläkelain 3—9 §:ssä säädetään määritelmistä ja soveltamisalasta, 4 luvussa kansaneläkkeen määräytymisperusteista, 56 ja 57 §:ssä, 58 §:n 1 ja 4 momentissa sekä 64—66, 69 ja 71—78 §:ssä toimeenpanosta, 12 luvussa muutoksenhausta, 13 luvussa tietojen saamisesta, luovuttamisesta ja salassapidosta, 14 luvussa rahoituksesta ja 15 luvussa viivästysajalta maksettavasta korotuksesta, laitoshoidosta, indeksisidonnaisuudesta, rahamäärien pyöristämisestä sekä ulosmittaus- ja siirtokiellosta.

Työttömyyseläke muuttuu kansaneläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun eläkkeensaaja täyttää 65 vuotta, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät muutu.

Jos henkilö saa työttömyyseläkettä vuoden 1956 kansaneläkelain, tämän lain, työntekijän eläkelain (xx/200x) 3 §:ssä mainittujen lakien tai työntekijän eläkelain voimaantulon (xx/200x) 28 §:n perusteella, hänellä on oikeus kansaneläkelain 10 luvun mukaiseen lapsikorotukseen.

3 §

Yksilöllinen varhaiseläke

Ennen vuotta 1944 syntyneellä henkilöllä on oikeus saada kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (639/2003) voimaantulo-

säännöksen 3 momentin perusteella yksilöllistä varhaiseläkettä siihen saakka, kun hän täyttää 65 vuotta siten, kuin vuoden 1956 kansaneläkelain 22 a §:ssä säädetään. Yksilölliseen varhaiseläkkeeseen sovelletaan, mitä vuoden 1956 kansaneläkelain 26 §:n 7 momentissa säädetään eläketulojen huomioon ottamisesta ja kansaneläkeasetuksen (594/1956) 53 §:n 2 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta.

Muutoin yksilölliseen varhaiseläkkeeseen sovelletaan, mitä kansaneläkelain 3—9 §:ssä säädetään määritelmistä ja soveltamisalasta, 4 luvussa kansaneläkkeen määräytymisperusteista, 56, 57, 59, 63—69, ja 71—78 §:ssä toimeenpanosta, 12 luvussa muutoksenhausta, 13 luvussa tietojen saamisesta, luovuttamisesta ja salassapidosta, 14 luvussa rahoituksesta ja 15 luvussa viivästysajalta maksettavasta korotuksesta, laitoshoidosta, indeksisidonnaisuudesta, rahamäärien pyöristämisestä sekä ulosmittaus- ja siirtokiellosta.

Yksilöllinen varhaiseläke muuttuu kansaneläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi ilman hakemusta, kun eläkkeensaaja täyttää 65 vuotta, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät muutu.

Jos henkilö saa yksilöllistä varhaiseläkettä kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (639/2003) tai tämän lain perusteella, hänellä on oikeus kansaneläkelain 10 luvun mukaiseen lapsikorotukseen.

4 §

Ennen 1 päivää heinäkuuta 1950 syntyneen lesken oikeus leskeneläkkeeseen

Oikeus leskeneläkkeeseen on 1 päivänä heinäkuuta 1950 tai sitä ennen syntyneellä leskellä, jos

1) hän on ollut 1 päivästä heinäkuuta 1990 tai sitä aikaisemmasta ajasta lukien avioliitossa edunjättäjän kanssa;

2) avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta; ja

3) avioliitto on edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta.

Muutoin leskeneläkkeeseen sovelletaan, mitä kansaneläkelaiissa säädetään leskeneläkkeestä.

5 §

Perhe-eläkkeen määräytyminen ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjäätäjän jälkeen

Jos edunjäätjä on kuollut ennen 1 päivää heinäkuuta 1990, oikeus perhe-eläkkeeseen määrätty perhe-eläkelain 6 §:n, 7 §:n 4 kohdan, 8, 9, 9 b ja 12 §:n sekä 13 §:n 2 momentin perusteella. Lesken kertosuoritus määrätty mainitun lain 14 §:n perusteella. Muutoin perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä kansaneläkelain 5—9 ja 11—15 luvussa säädetään, kuitenkin siten, että 36 §:ssä tarkoitettu työtulo otetaan kokonaan huomioon vuositulona.

Jos edunjäätjä on kuollut ennen 1 päivää heinäkuuta 1990, lapseneläkkeen ja leskeneläkkeen maksamista jatketaan siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Leskellä on kuitenkin oikeus jatkoeläkkeeseen, jos hän oli täyttänyt 40 vuotta silloin, kun lapsi täytti 18 vuotta. Lapseneläke maksetaan vähintään sen suuruisena kuin se on maksettu ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 ilman veron ennakonpidätystä.

6 §

Ennen 1 päivää tammikuuta 1996 alkanut lapsikorotus

Kansaneläkelain voimaan tullessa maksussa olevan ennen 1 päivää tammikuuta 1996 alkaneen lapsikorotuksen maksamista jatketaan niin kauan kuin eläkkeensaajan oikeus lapsikorotukseen jatkuu entisin määräytymisperustein.

7 §

Kansaneläkkeen, perhe-eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen ulkomaille

Jos kansaneläkettä, perhe-eläkettä tai lapsikorotusta on maksettu vuoden 1956 kansaneläkelain 41 §:n perusteella ulkomaille, eläkkeen tai lapsikorotuksen maksamista jatketaan entisin perustein kansaneläkelain 25, 38

tai 48 §:n mukaiseen seuraavaan tarkistukseen saakka tai siihen saakka, kunnes etuus lakkaa.

8 §

Työeläkkeen tulona huomioon ottaminen, kun eläketapahtuma on ennen 1 päivää heinäkuuta 1975

Ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva

1) työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) tai yrittäjien eläkelain (468/1969) vähimmäisehtojen mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) tai merimieseläkelain (72/1956) mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke;

3) maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen sukupolvenvaihdoseläkkeen perusmäärä; sekä

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—9 kohdassa tarkoitettu vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke siltä osin kuin se ei ylitä kunkin eläkkeen osalta sen perusteena olevasta palkasta 1/9 prosenttia jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudelta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudelta, otetaan kansaneläkettä ja leskeneläkkeen täydennysmäärää määrättäessä tuloksi siten, että henkilön saamien edellä tarkoitettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärästä otetaan huomioon enintään 5 550 euroa vuodessa. Muilta osin 4 kohdassa tarkoitettu eläke luetaan kokonaisuudessaan tuloksi kansaneläkkeessä.

Jos eläkkeensaaja on avioliitossa tai kansaneläkelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna avoliitossa, 1 momentissa tarkoitettu rahamäärä on 4 559 euroa vuodessa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista rahamääristä vähennetään henkilön saamien muiden kansaneläkkeeseen tai leskeneläkkeen täydennysmäärään vaikuttavien tulojen määrä, ja näin saatuun rahamäärään lisätään se osa, jolla tulot ylittävät 2 091 euroa.

Eläketapahtuman katsotaan sattuneen silloin, kun

1) vakuutettu on täyttänyt eläkkeen saamiseen oikeuttavan eläkeiän;

2) vakuutettu on tullut eläkkeen saamiseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi;

3) työttömyyseläkkeeseen oikeuttava työvoimaviranomaisen ensimmäinen todistus on annettu; taikka

4) viljelmän luovutus sukupolvenvaihdoseläkkeen saamiseksi on tapahtunut tai ehdollinen päätös sukupolvenvaihdoseläkkeen myöntämisestä on annettu.

Uutena eläketapahtumana ei kuitenkaan pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista sukupolvenvaihdoseläkkeeksi eikä eläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi.

Mitä 1—3 momentissa säädetään, sovelletaan, kun ennen 1 päivää tammikuuta 1983 alkanut

1) sotilasvammalain mukainen huoltoeläke otetaan tuloksi kansaneläkettä ja leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa, ja

2) luopumiseläkelain (16/1974) mukainen luopumiseläke otetaan tuloksi leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa.

9 §

Työeläkkeen tulona huomioon ottaminen 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen alkavassa kansaneläkkeessä ja leskeneläkkeen täydennysmäärässä

Jos henkilön kansaneläkelain 23 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen työeläkkeen vanhuuseläke on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen ja hän on täyttänyt 63 vuotta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2004, työeläke otetaan tulona huomioon 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttuneena eläkkeenä.

Kun kansaneläke tai leskeneläkkeen täydennysmäärä alkaa tai tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen, otetaan ennen edellä mainittua ajankohtaa alkanut kansaneläkelain 23 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen työeläkkeen vanhuuseläke tulona huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden vuoden 1956 kansaneläke-

lain säännösten mukaisesti.

10 §

Etuoikeutetut eläketulot ja erät ulkomailta maksettavat etuudet

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon

1) liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista ansionmenetyksen korvausta, jonka maksaminen on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1985 eikä sellaista enintään vuoden ajalta maksettua ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan ennen 1 päivää tammikuuta 1995 sattuneen vahingon perusteella;

2) eri lakien mukaiseen vapaaehtoiseen tapaturmavakuutukseen perustuvaa tapaturmaeläkettä, perhe-eläkettä, elinkorkoa ja huoltoeläkettä, jos etuuden maksaminen on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1994.

Kansaneläkkeen määrää ja leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa tulona ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista tapaturmaeläkettä ja elinkorkoa eikä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyksen korvausta ja työkyvyttömyyseläkettä, jos etuuden maksaminen on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1999, niin kauan kuin etuuden maksaminen jatkuu yhdenjaksoisesti.

Ennen 1 päivää tammikuuta 1997 alkaneen kansaneläkkeen määrää ja leskeneläkkeen täydennysmäärää laskettaessa tulona otetaan huomioon kansaneläkelain 23 §:n 2 momentin mukainen ennen 1 päivää tammikuuta 1997 alkanut ulkomailta maksettava etuus, jos kansaneläke tai leskeneläke tarkistetaan kansaneläkelain 25 tai 38 §:n perusteella. Jos kansaneläke tai leskeneläke myönnetään tai tarkistetaan 1 päivää tammikuuta 1997 edeltävältä ajalta, ulkomailta maksettava etuus otetaan tulona huomioon 1 päivästä tammikuuta 1997.

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) 5 a §:n 1 momentin mukaista tai sitä vastaavaa korotusta, jos henkilö on täyttänyt 65

vuotta 1 päivänä tammikuuta 1980 tai sen jälkeen.

11 §

Kansaneläkkeen suojaaminen tukiosan ja tukilisän lisäosaksi yhdistämisessä

Jos kansaneläkelain voimaan tullessa mak-
sussa olevaan kansaneläkkeeseen sisältyy
osa, jota maksetaan sen vuoksi, että tukiosan
ja tukilisän yhdistäminen lisäosaksi 1 päivä-
nä tammikuuta 1983 olisi pienentänyt tu-
kiosan ja tukilisän yhteismäärää, kansaneläk-
keen maksamista jatketaan edelleen entisin
perustein siihen saakka, kunnes kansaneläke
on tarkistettava kansaneläkelain 25 §:n pe-
rusteella. Samoin menetellään, jos kansan-
eläkkeeseen sisältyy osa, jota maksetaan sen
vuoksi, ettei puolisoiden lisäosien yhteismää-
rä olisi pienentynyt 1 päivästä tammikuuta
1984.

12 §

*Kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen suojaami-
nen perhesuhteiden vaikutuksen vuoksi*

Jos avioliitossa olevan henkilön kansanelä-
ke on alkanut ennen 1 päivää syyskuuta 1991
ja sen lisäosa on määräytynyt sellaisen henki-
lön perhesuhteiden mukaan, joka ei ole avio-
liitossa, kansaneläkkeen maksamista jatke-
taan kansaneläkelain voimaan tullessa edel-
leen entisin perustein siihen saakka, kunnes
kansaneläke tarkistetaan avioliiton solmimi-
sen tai purkautumisen perusteella.

Jos avioliitossa olevan henkilön leskenelä-
ke on alkanut ennen 1 päivänä syyskuuta
1991 ja sen lisäosa on määräytynyt sellaisen
henkilön perhesuhteiden mukaan, joka ei ole
avioliitossa, leskeneläkkeen maksamista jat-
ketaan kansaneläkelain voimaan tullessa
edelleen entisin perustein siihen saakka, kun-
nes leskeneläke tarkistetaan avioliiton sol-
mimisen tai purkautumisen perusteella tai
leskeneläkkeen saajan puolisolle myönnetään
kansaneläke tai perhe-eläke.

13 §

*Kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen maksami-
nen ennen 1 päivää tammikuuta 1994 voi-
massa olleiden säännösten mukaisesti*

Jos kansaneläkettä maksetaan ilman sen
suhteuttamista eläkkeensaajan Suomessa
asumaan aikaan, eläkkeen maksamista jatke-
taan entisin perustein kansaneläkelain voi-
maan tullessa. Kansaneläkkeensaaja voi ha-
kea eläkkeen uudelleen laskemista kansan-
eläkelain mukaiseksi.

Jos leskeneläkettä maksetaan ilman sen
suhteuttamista edunjättäjän Suomessa asu-
maan aikaan, eläkkeen maksamista jatketaan
entisin perustein kansaneläkelain voimaan
tullessa. Perhe-eläkkeensaaja voi hakea eläk-
keen uudelleen laskemista kansaneläkelain
mukaiseksi.

14 §

*Ennen 1 päivää tammikuuta 2007 alkaneen
kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen tarkista-
minen*

Jos henkilö saa kansaneläkelain voimaan
tullessa kansaneläkettä tai leskeneläkkeen
täydennysmäärää ja kansaneläkkeessä tai
leskeneläkkeen täydennysmäärässä tuloksi
otetun eläkkeen tai muun etuuden määräyty-
misperusteissa tapahtuu tämän lain voimaan-
tulon jälkeen muutos, kansaneläke tai les-
keneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan ja
eläke tai muu etuus otetaan tulona huomioon
kansaneläkelain mukaan tarkistusajankohdan
määräisenä.

Jos henkilö saa kansaneläkelain voimaan
tullessa kansaneläkettä tai leskeneläkkeen
täydennysmäärää ja kansaneläke tai les-
keneläkkeen täydennysmäärä tarkistetaan
tämän lain voimaantulon jälkeen kansan-
eläkelain 25 §:n 1 momentin tai 38 §:n 1
momentin 3 tai 4 kohdan mukaisesti, eläke
tai muu etuus otetaan tulona huomioon enti-
sen suuruisena kansaneläkeindeksillä tarkis-
tettuna, ellei eläkkeen tai muun etuuden mää-
ritymisperusteissa ole tapahtunut muutosta.

Jos henkilö, joka saa kansaneläkelain voi-

maan tullessa perhe-eläkelain mukaista leskeneläkkeen täydennysmäärää, jota laskettaessa on otettu tulona huomioon eläke tai muu etuus, alkaa saada kansaneläkettä kansaneläkelain voimaantulon jälkeen, eläke tai muu etuus otetaan tulona huomioon kansaneläkeindeksillä tarkistettuna. Samoin menetellään, kun henkilö, joka on saanut kansaneläkelain voimaan tullessa kansaneläkettä, jonka määrässä on otettu tulona huomioon eläke tai muu etuus, alkaa saada leskeneläkkeen täydennysmäärää. Tämän momentin soveltamisen edellytyksenä on, että tulona huomioon otettavan eläkkeen tai siihen rinnastettavan etuuden määräytymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta.

Jos tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva vuoden 1956 kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, työttömyyseläke tai yksilöllinen varhaiseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai vuoden 1956 kansaneläkelain mukainen työttömyyseläke muuttuu työkyvyttömyyseläkkeeksi kansaneläkelain voimaan tulon jälkeen, eläkkeen määrä ei muutu, ellei siinä tulona huomioon otetun eläkkeen tai muun etuuden määräytymisperusteissa tapahdu muutosta.

Tätä pykälää sovelletaan vain sellaiseen tulona huomioon otettavaan työeläkkeeseen tai muuhun etuuteen, joka perustuu lakiin, asetukseen, julkiseen eläkesääntöön taikka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1408/71. Määräytymisperusteiden muutoksena ei pidetä eläkkeen tai muun etuuden indeksitarkistusta tai sitä vastaavaa tarkistusta

15 §

Saatavan vanhentuminen

Kansaneläkelain 77 §:n 2 momenttia sovelletaan myös ennen 1 päivää kesäkuuta 2004 aiheettomasti maksettuihin etuuteen ja syntyneeseen saatavaan. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen 1 päivää kesäkuuta 2004 kulunut aika. Saatava vanhentuu kuitenkin aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua edellä mainitusta ajankohdasta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen.

16 §

Indeksisidonnaisuus

Tämän lain 9 §:ssä säädetyt rahamäärät sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämän lain 9 §:ssä säädetyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

17 §

Lain voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**vammaisetuuksista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on tukea Suomessa asuvan vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä, osallistumista työhön tai opiskeluun sekä hänen toimintakykynsä ylläpitämistä, hänen kotona asumistaan, kuntoutustaan ja hoitoaan.

2 §

Etuudet

Vammaisetuuksia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki sekä eläkettä saavan hoitotuki.

Vammaistuki ja hoitotuki myönnetään toistaiseksi tai määräajaksi. Vammaistuet ja hoitotuki on porrastettu henkilön tuen tarpeen mukaan perustukeen, korotettuun tukeen ja ylimpään tukeen.

Vammaisetuutena pidetään myös ruokavaliokorvausta. Ruokavaliokorvaus myönnetään toistaiseksi.

3 §

Lain toimeenpano

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

4 §

Suomessa asuminen

Henkilö on Suomessa asuva, jos hän asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a ja 4 §:n mukaisesti asuu Suomessa.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *toimintakyvyn heikentymisellä* henkilön jokapäiväisessä elämässään tarvitsemien toimintojen vaikeutumista sairauden, vian tai vamman takia;

2) *henkilökohtaisilla toiminnoilla* henkilön liikkumista, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista, pukeutumista, ruokailua ja muita näihin verrattavia toimintoja;

3) *ohjauksella ja valvonnalla* henkilön tarvitsemää opastusta ja silmälläpitoa henkilökohtaisissa toiminnoissa, välttämättömissä kotitaloustöissä ja asioinnissa kodin ulkopuolella tai toisen henkilön jatkuvaa varuillaoloa;

4) *erityiskustannuksilla* toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia tarpeellisia, ylimääräisiä ja jatkuvia kustannuksia niiltä osin, kuin henkilö vastaa niistä itse;

5) *työkyvyttömällä* henkilöä, joka saa työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain (xxx/200x), työntekijän eläkelain (xxx/200x) 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, kansanedustajain eläkelain (329/1967), valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-

eläkkeestä annetun lain (870/1977) tai erityistukea työkyvyttömyyden perusteella maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaan tai joka saa edellä mainittujen lakien mukaiseen etuuteen rinnastettavaa etuutta ulkomailta. Työkyvyttömänä ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka saa työeläkelakien mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä.

6 §

Asumisaikavaatimus

Vammaisetuuden myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täyttäneen. Alle 16-vuotiaan vammaistuki myönnetään ilman asumisaikavaatimuksen täyttymistä.

Henkilöllä on kuitenkin oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen ilman asumisaikavaatimuksen täyttymistä, jos hän on 16 vuotta täyttäessään saanut alle 16-vuotiaan vammaistukea taikka hänen vammansa on syntynyt Suomessa asuessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta.

2 luku

Vammaisetuudet

7 §

Alle 16-vuotiaan vammaistuki

Oikeus vammaistukeen on alle 16-vuotiaalla lapsella, jonka sairauden, vian tai vamman hoidosta aiheutuu vähintään kuuden kuukauden ajan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta hoitoon, huolenpitoon ja kuntoutukseen verrattuna vastaavanikäiseen terveeseen lapseen.

Vammaistukena myönnetään

1) perusvammaistuki 74,19 euroa kuukaudessa, jos 1 momentissa tarkoitettu rasitus ja sidonnaisuus on vähintään viikoittaista;

2) korotettu vammaistuki 173,12 euroa kuukaudessa, jos 1 momentissa tarkoitettu rasitus ja sidonnaisuus on vaativaa tai päivittäin huomattavasti aikaa vievää; taikka

3) ylin vammaistuki 321,51 euroa kuukaudessa, jos 1 momentissa tarkoitettu rasitus ja sidonnaisuus on vaativaa ja ympärivuorokautista.

Kansaneläkelaitos voi antaa tarkempia ohjeita siitä, miten 1 ja 2 momentissa tarkoitettu rasitus ja sidonnaisuus eri sairausryhmissä arvioidaan.

8 §

16 vuotta täyttäneen vammaistuki

Oikeus vammaistukeen on 16 vuotta täytäneellä henkilöllä, jonka toimintakyvyn arvioidaan olevan sairauden, vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan. Lisäksi edellytetään, että henkilön sairaudesta, iasta tai vammasta aiheutuu haittaa, avuntarvetta, ohjauksen ja valvonnan tarvetta tai erityiskustannuksia.

Vammaistukena myönnetään

1) perusvammaistuki 74,19 euroa kuukaudessa, jos henkilön sairaudesta, iasta tai vammasta aiheutuu olennaista haittaa ja jatkuvia erityiskustannuksia;

2) korotettu vammaistuki 173,12 euroa kuukaudessa, jos henkilön sairaudesta, iasta tai vammasta aiheutuu huomattavaa haittaa tai jos hän tarvitsee henkilökohtaisissa toiminnoissaan, kotitaloustöissä ja asioinnissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua, ohjausta tai valvontaa taikka jos sairaudesta, iasta tai vammasta aiheutuu huomattavia erityiskustannuksia; tai

3) ylin vammaistuki 321,51 euroa kuukaudessa, jos henkilö on vaikeasti vammaainen tai jos hän tarvitsee monissa henkilökohtaisissa toiminnoissa jokapäiväistä, aikaa vievää toisen henkilön apua, tai jos sairaudesta, iasta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä ohjauksen ja valvonnan tarvetta taikka erittäin huomattavia erityiskustannuksia.

Sokealla, liikuntakyvyttömällä tai varhaiskuurolla on oikeus saada ylin vammaistuki.

Oikeutta vammaistukeen ei ole 5 §:n 5 kohdassa tarkoitettulla työkyvyttömällä henkilöllä tai henkilöllä, jolla on muutoin 9 §:n 1 momentin perusteella oikeus eläkettä saavan hoitotukeen.

Kansaneläkelaitos voi antaa tarkempia ohjeita siitä, miten 1 ja 2 momentissa tarkoitettu haitta arvioidaan.

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa

1) 5 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen lakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai maahanmuuttajan erityistukea;

2) täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), sotilasvammalain (404/1948) taikka liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi; tai

3) edellä mainittuja etuuksia vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

Lisäksi edellytetään, että henkilön toimintakyvyn voidaan arvioida olevan sairauden, vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu avuntarvetta, ohjauksen ja valvonnan tarvetta tai erityiskustannuksia.

Hoitotukena myönnetään

1) perushoitotuki 49,69 euroa kuukaudessa, jos henkilö tarvitsee henkilökohtaisissa toiminnoissaan, kotitaloustöissä ja asioinnissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua tai ohjausta ja valvontaa taikka hänelle aiheutuu sairaudesta, viasta tai vammasta erityiskustannuksia;

2) korotettu hoitotuki 123,70 euroa kuukaudessa, jos henkilö tarvitsee monissa henkilökohtaisissa toiminnoissa jokapäiväistä aikaa vievää toisen henkilön apua tai sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä ohjauksen ja valvonnan tarvetta taikka huomattavia erityiskustannuksia; tai

3) ylin hoitotuki 247,39 euroa kuukaudessa, jos henkilön hoidon ja valvonnan tarve on

yhtämittaista taikka sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu erittäin huomattavia erityiskustannuksia.

Sokealla tai liikuntakyvyttömällä henkilöllä on oikeus vähintään perushoitotukeen.

Kansaneläkelaitoksen on tarvittaessa hankittava kunnan sosiaaliviranomaisen lausunto hoitotuen myöntämisedellytysten selvittämistä varten.

10 §

Tuet erityiskustannusten perusteella

Jos hoitotuki tai 8 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdan mukainen 16 vuotta täyttäneen vammaistuki myönnetään toimintakyvyn heikentymisen ja erityiskustannusten perusteella, tuen saamisen edellytyksenä on, että erityiskustannusten voidaan arvioida nousevan vähintään myönnettävän tuen määrään. Sama vähimmäisvaatimus koskee myös 8 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisia erityiskustannuksia.

11 §

Kokonaisharkinta

Jos henkilöllä on oikeus vammaistukeen tai hoitotukeen usealla 7 §:n 2 momentin 1—3 kohdan, 8 §:n 2 momentin 1—3 kohdan tai 9 §:n 2 momentin 1—3 kohdan perusteella, vammaistuki tai hoitotuki maksetaan sen suuruisena, johon eri tekijöiden yhteisvaikutus oikeuttaa.

Vammaistuen tai hoitotuen määrää harkittaessa eri tekijöiden yhteisvaikutus arvioidaan kokonaisuutena.

12 §

Vammaistuessa tai hoitotuessa huomioon otettavat etuudet

Vammaistuessa tai hoitotuessa otetaan huomioon samasta sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan toimintakyvyn heikentymisen, erityiskustannusten tai haitan perusteella henkilölle maksettava

1) jatkuva lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen, sotilastapaturmalakiin, liikennevakuutusta koskevaan lainsäädäntöön tai sotilasvammalakiin perustuva hättälisä, avuttomuuslisä tai hoitotuki;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitettua korvausta vastaava ulkomailta maksettava korvaus; eikä

3) vammaistukeen tai hoitotukeen rinnastettava ulkomailta maksettava jatkuva etuus.

Vammaistukea tai hoitotukea maksetaan siltä osin kuin tuen määrä on suurempi kuin I momentin mukaan huomioon otettavien korvausten ja etuuksien yhteismäärä. Vammaistukea tai hoitotukea ei kuitenkaan makseta siltä kuukaudelta, jolta tuen määrä on pienempi kuin 10,76 euroa.

13 §

Vammaistuki eläkkeen lepäämisajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saava henkilö aloittaa ansiotyön ja ansaitsee vähintään 588,66 euroa kuukaudessa ja jättää työkyvyttömyyseläkkeensä kansaneläkelain 17 §:ssä tarkoitetulla tavalla lepäämään, hänelle maksetaan ilman hakemusta ylintä 16 vuotta täytäneen vammaistukea eläkkeen lepäämisajalta, enintään kuitenkin 24 kuukaudelta. Tänä aikana hän ei voi saada muulla perusteella vammaistukea tai hoitotukea. Jos henkilö on saanut hoitotukea ennen eläkkeen lepäämään jättämistä, hoitotuen maksaminen keskeytetään.

14 §

Ruokavaliokorvaus

Oikeus ruokavaliokorvaukseen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka on asianmukaisesti määritellyn sairauden takia ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita. Ruokavaliokorvaus on 21 euroa kuukaudessa.

Ruokavaliokorvausta voidaan maksaa samanaikaisesti vammaistuen tai hoitotuen kanssa.

3 luku

Toimeenpano

15 §

Vammaisetuuden hakeminen

Tässä laissa tarkoitettua etuutta haetaan Kansaneläkelaitokselta. Kansaneläkelaitos vahvistaa tämän lain toimeenpanossa tarvittavat lomakkeet.

Jos henkilö sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia ei pysty itse hakemaan vammaisetuutta tai muutoin huolehtimaan etuutta koskevista oikeuksistaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi Kansaneläkelaitoksen hyväksymä henkilön lähiomainen tai muukin henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, hänen puolestaan käyttää puhevaltaa vammaisetuutta koskevassa asiassa. Alle 16-vuotiaan vammaistukea voi hakea lapsen edunvalvoja, huoltaja tai muu laillinen edustaja.

16 §

Takautuva hakuaika

Vammaisetuutta maksetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jolloin oikeus etuuteen on syntynyt. Etuutta ei kuitenkaan makseta ilman erityistä syytä pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen etuuden hakemista. Samoin menetellään etuutta korotettaessa.

17 §

Alle 16-vuotiaan vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Alle 16-vuotiaan vammaistukihakemuksessa on ilmoitettava

- 1) hakijan ja lapsen henkilöllisyystiedot;
- 2) lapsen Suomessa ja ulkomailta asumat ajat;
- 3) tiedot lapsen terveydentilasta ja kuntoutustoimenpiteistä;
- 4) lapsen hoidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvasta rasituksesta;

5) tiedot lasta hoitaneista lääkäreistä ja lähtöksistä sekä 24 §:n mukaisen jatkuvan lähtöshoidon alkamisesta ja päättymisestä; sekä

6) tiedot 12 §:ssä mainituista etuuksista ja korvauksista, joita lapsi saa tai hakee.

Alle 16-vuotiaan vammaistukea saavan lapsen, edunvalvojan, huoltajan tai muun laillisen edustajan on ilmoitettava

1) lapsen osoitteen muutoksesta, ulkomaille muutosta ja Suomeen paluusta;

2) lapsen terveydentilan olennaisesta muutumisesta sekä hoidosta tai kuntoutuksesta aiheutuvan rasituksen määrän merkittävästä vähentymisestä;

3) lapsen joutumisesta 24 §:ssä tarkoitettuun laitoshiinon;

4) lapsen huoltajan vaihtumisesta; sekä

5) edellä 12 §:ssä mainitun etuuden tai korvauksen myöntämisestä tai sen määrän muutoksesta.

Vammaistuen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja tuen maksamiseksi välttämättömät tiedot.

18 §

Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Hoitotukihakemuksessa ja 16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemuksessa on ilmoitettava hakijaa koskevat 17 §:n 1 momentin 1—3 sekä 5 ja 6 kohdassa mainitut tiedot. Lisäksi hakijan on ilmoitettava tiedot

1) avun-, ohjauksen ja valvonnan tarpeesta;

2) sairaudesta, iästä tai vammasta aiheutuvista erityiskustannuksista; sekä

3) saamastaan tai hakemastaan 5 §:n 5 kohdassa tarkoitettua täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

Hoitotuensaajan ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuensaajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1, 3 ja 5 kohdissa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot. Lisäksi on ilmoitettava tiedot

1) terveydentilan ja toimintakyvyn olennaisesta parantumisesta; sekä

2) avuntarpeen ja erityiskustannusten merkittävästä vähentymisestä.

Vammaistuensaajan on lisäksi ilmoitettava

5 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen lakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai vanhuuseläkkeen tai vastaavan ulkomailta maksettavan etuuden myöntämisestä.

Hoitotuen ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja etuuden maksamiseksi välttämättömät tiedot.

Jos vammaistuen saaja on alle 18-vuotias, hänen edunvalvojansa tai huoltajansa on ilmoitettava vammaistuen saajasta edellä 2—4 momentissa mainitut tiedot.

19 §

Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Ruokavaliokorvaushakemuksessa on ilmoitettava hakijaa koskevat 17 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa mainitut tiedot. Lisäksi hakemuksessa on ilmoitettava tiedot ruokavaliokorvaukseen oikeuttavasta sairaudesta.

Ruokavaliokorvauksen saajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot.

Ruokavaliokorvauksen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja etuuden maksamiseksi välttämättömät tiedot.

20 §

Vammaisetuuden hakijan terveydentilaselvitys

Vammaisetuuden hakijan on toimitettava Kansaneläkelaitokselle 17 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua terveydentilan kuvauksesta taikka 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta laadittu lääkärintlausunto. Kansaneläkelaitos voi myös omalla kustannuksellaan hankkia lääkärintlausunnon, jos hakija tai lapsi on hoidettavana sairaalassa tai laitoksessa taikka jos siihen on muu erityinen syy. Kansaneläkelaitos antaa tarkemmat ohjeet siitä, mitä lääkärintlausunnosta tulee käydä ilmi.

Vammaisetuuden hakijan tai saajan on tar-

vittaessa Kansaneläkelaitoksen määräyksestä käytävä sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuneen toimintakyvyn heikentymisen tai avuntarpeen, hoidon tai kuntoutuksen tarpeen sekä sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan rasituksen selvittämiseksi taikka edellytysten uudelleen arvioimiseksi tutkittavana Kansaneläkelaitoksen nimeämän lääkärin luona tai Kansaneläkelaitoksen nimeämässä terveydenhuollon toimintayksikössä taikka tutkimuslaitoksessa. Kansaneläkelaitos korvaa tutkimuksesta aiheutuneet kulut.

21

Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella

Etuutta koskeva hakemus voidaan ratkaista Kansaneläkelaitoksen käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai esittämästä selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Samoin menetellään, jos hakija tai saaja ei noudata 20 §:ssä tarkoitettua lääkärintutkimuksessa, terveydenhuollon toimintayksikössä tai tutkimuslaitoksessa käyntiä koskevaa määräystä.

22 §

Etuutta koskeva päätös

Hakijalle annetaan kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, tarkistamisesta, keskeyttämisestä, lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös silloin, kun etuus maksetaan 26 §:n tai sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:n perusteella kunnan toimielimelle.

Indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta annetaan päätös vain etuudensaajan pyynnöstä.

Päätöstä ei kuitenkaan anneta 31 §:n mukaisesta maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä.

Tämän lain mukaiset päätökset annetaan

maksutta.

23 §

Maksaminen

Vammaisetuus maksetaan kuukausittain etuudensaajan tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen siten, kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Etuus voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen ole mahdollista tai jos tuen hakija tai saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos etuuden hakija on kuollut ennen kuin hakemus on ratkaistu, etuus maksetaan leskelle, pesänselvittäjälle tai kuolinpesän osakaiden valtuutuksella muulle kuolinpesän edustajalle enintään sen kuukauden loppuun, jona hakija kuoli.

24 §

Keskeyttäminen laitoshoidon vuoksi

Vammaisetuutta ei makseta jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa olevalle siltä ajalta, jonka hoito kestää yli kolme kuukautta. Vammaisetuus keskeytetään sitä seuraavan kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana laitohoito on kestänyt kolme kuukautta.

Keskeytettyä vammaisetuutta maksetaan laitoshoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos laitohoito päättyy kuukauden 16 päivänä tai sen jälkeen. Muutoin etuutta maksetaan laitoshoidon päättymiskuukauden alusta.

Laitoshoidolla tarkoitetaan ylläpidon, hoidon ja huolenpidon sisältävää toimintaa sairaalassa, hoitolaitoksessa tai muussa vastaavassa toimintayksikössä.

Laitohoito on julkista, jos hoitoa annetaan:

- 1) valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämässä sosiaali- tai terveydenhuollon laitoksessa;
- 2) muussa laitoksessa, jossa annettavan hoidon valtio kustantaa;
- 3) muussa laitoshoidon toimintayksikössä, jos valtio, kunta tai kuntayhtymä jatkuvasti osallistuu hoidon kustantamiseen antamalla toimintayksikölle taikka sen ylläpitäjälle tu-

kea, avustusta tai korvausta, jonka määrä ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista;

4) sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n 1 tai 4 momentin mukaisesti kunnan järjestämänä, tai jos tosiasiaa on kysymys näiden lainkohtien mukaisesta järjestelystä; tai

5) yksityisen palvelujen tuottajan toimintayksikössä, jos kunta jatkuvasti osallistuu hoidettavan henkilön hoidon kustantamiseen kustantamalla vähintään puolet hoitomaksusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin siitä, milloin 1—4 momentissa tarkoitettu hoito on laitoshoidoa sekä milloin laitoshoido on jatkuvaa ja julkista. Tarvittaessa Kansaneläkelaitos ja kunnat neuvottelevat, onko toiminta tässä pykälässä tarkoitettua avo- tai julkista laitoshoidoa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja kuntien välisestä neuvottelumenettelystä sekä siihen liittyvästä lausuntomenettelystä.

25 §

Keskeyttäminen vapausrangaistuksen vuoksi

Rangaistuksen täytäntöönpanoa varten rangaistuslaitoksessa olevan henkilön vammaisuuksien maksaminen keskeytetään sen jälkeen, kun vankeusrangaistusta tai sen ohella suoritettavaa sakon muuntorangaistusta on suoritettu kolme kuukautta. Jos rangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta, vammaisuuksien maksaminen keskeytetään vastaavasti, kun rangaistuksen täytäntöönpanon ja vähennyksen yhteenlaskettu aika on kestänyt kolme kuukautta, aikaisintaan kuitenkin rangaistuksen suorittamisen laskettua alkamisajankohtaa seuraavan kuukauden alusta.

Jos edellytykset vammaisuuksien saamiseen eivät ole muuttuneet keskeytettyä vammaisuuksien maksamista vapausrangaistuksen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos vapausrangaistus päättyy kuukauden 1 päivänä, keskeytetty vammaisuuksien maksaminen sen kuukauden alusta.

26 §

Maksaminen kunnan toimielimelle

Kansaneläkelaitos voi päättää, että vammaisuuksien maksaminen etuudensaajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan elatukseen, jos etuuden maksaminen saajalle itselleen vaarantaa etuudensaajan toimeentulon. Näin maksettua vammaisuuksien maksamista ei saa vastoin etuudensaajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan elatukseen, jolta vammaisuuksien maksaminen on suoritettu.

Esityksen etuuden maksamisesta kunnan toimielimelle voi tehdä etuudensaaja, hänen avio- tai avopuolisonsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii taikka kunnan asianomainen toimielin.

27 §

Alle 16-vuotiaan vammaistuen maksamisen erityissäännökset

Jos alle 16-vuotias ei ole edunvalvojansa huollettavana, vammaistuki voidaan maksaa lapsen huoltajalle. Kansaneläkelaitoksen on kuultava sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielintä ennen vammaistuen maksamista lapsen huoltajalle. Jos vammaistuen maksamista lapsen edunvalvojalle tai sille, jonka huollossa lapsi on, ei erityisestä syystä voida pitää tarkoituksenmukaisena, Kansaneläkelaitos voi päättää, että vammaistuki maksetaan edellä mainitulle toimielimelle tai sen suostumuksella sopivalle henkilölle.

28 §

Ennakkosuoritus

Jos henkilölle, joka saa vammaistukea, myönnetään takautuvasti hoitotuki, samalta ajalta maksettua vammaistukea pidetään hoitotuen ennakkosuorituksena.

Jos henkilölle, joka saa hoitotukea, myön-

netään takautuvasti vammaistuki, samalta ajalta maksettua hoitotukea pidetään vammaistuen ennakkosuorituksena.

29 §

Vammaistuen tai hoitotuen myöntäminen väliaikaisesti

Jos vammaistuen tai hoitotuen hakija on hakenut 12 §:n mukaista etuutta tai korvausta, vammaistuki tai hoitotuki voidaan myöntää väliaikaisesti siksi ajaksi, jonka käsittely kestää. Kun etuudesta tai korvauksesta on tehty päätös, Kansaneläkelaitos tekee lopullisen päätöksen vammaistuesta tai hoitotuesta.

Vastaavasti voidaan menetellä, jos 12 §:n mukaisesta etuudesta tai korvauksesta on muutoksenhaku vireillä.

30 §

Vammaistuen tai hoitotuen periminen takautuvasti maksettavasta korvauksesta

Jos vammaistuki tai hoitotuki on myönnetty väliaikaisesti 29 §:n perusteella ja tuensajalle myönnetään takautuvasti 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu korvaus, Kansaneläkelaitos voi periä korvauksen maksajalta tämän takautuvasti suorittaman korvauksen siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta liika maksettua vammais- tai hoitotukea.

31 §

Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen

Vammaisetuuden maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää osittain tai kokonaan, jos on ilmeistä, että etuudensaajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen oikeutta tai etuuden määrää tulisi vähentää. Jos etuudensaaja ei toimita pyydettyä lisäselvitystä, asia ratkaistaan niiden selvitysten perusteella, jotka ovat Kansaneläkelaitoksen käytettävissä.

Jos keskeytettyä vammaisetuutta aletaan maksaa uudelleen, sitä ei makseta ilman eri-

tyistä syytä pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta takautuvasti.

Väliaikaista keskeyttämistä koskevaan ilmoitukseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

32 §

Hoitotuen ja vammaistuen tarkistaminen

Hoito- ja vammaistuki tarkistetaan, kun

1) tuensajaan terveydentilassa, toimintakyvyssä, erityiskustannuksissa tai muissa olosuhteissa on tapahtunut sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada hoito- tai vammaistukea tai sen määrään; tai

2) tuensajalle myönnetään 12 §:n 1 momentin mukainen etuus tai korvaus taikka tällainen etuus tai korvaus tarkistetaan muun kuin indeksikorotuksen perusteella.

Jos tuen korottamisen edellytykset ovat Kansaneläkelaitoksen tiedossa, korotus voidaan myöntää ilman hakemusta.

Jos muutos on tapahtunut kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, hoito- tai vammaistuki tarkistetaan saman kuukauden alusta. Muussa tapauksessa tuki tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Muutosta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon lääketieteen ja hoitokäytäntöjen kehitys sairauden tai vamman hoidossa.

33 §

Vammaisetuuden lakkaaminen

Vammaisetus lakkaa, kun

1) etuudensaajan terveydentilassa, toimintakyvyssä, erityiskustannuksissa tai muissa olosuhteissa on tapahtunut sellainen muutos, jonka vuoksi oikeutta etuuteen ei enää ole; tai

2) etuudensaaja muuttaa asumaan ulkomaille.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki lakkaa viimeistään sitä seuraavan kuukauden alusta, kun lapsi täyttää 16 vuotta.

Vammaistuki, joka on myönnetty 16 vuotta täyttäneelle, lakkaa sen kuukauden alusta, kun sen saajalle myönnetään 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu eläke tai kun vam-

maistuen saaja saa 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua etuutta. Vammaistuki, joka on myönnetty 16 vuotta täyttäneelle, lakkaa myös, kun sen saajalle myönnetään edellä mainittuja eläkkeitä vastaava ulkomailta maksettava etuus.

Vammaisetuutta maksetaan sen kuukauden loppuun, jonka aikana etuudensaaja on kuollut.

34 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun takaisinperintää ei etuuden saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan etuuden määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamista etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

35 §

Takaisinperittävän saatavan vanhentuminen

Päätös aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen

katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

4 luku

Muutoksenhaku

36 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhakua varten on tarkastuslautakunta ja vakuutus-oikeus. Tarkastuslautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään sairausvakuutuslain (1224/2004) 17 luvussa ja vakuutus-oikeudesta vakuutus-oikeuslaissa (132/2003).

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Tarkastuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutus-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

37 §

Muutoksenhakuaika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

38 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 36 ja 37 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei oikaise valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainitun tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava sille viipymättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

39 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusosikudelle annettava valitus on saapunut 37 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

40 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianomaisen eduksi

tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianomaisen vahingoksi edellyttää, että asianomainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

41 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 36 ja 37 §:ssä säädetään.

42 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua vammaisetuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi Kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta varattuun muille asianomaisille tilaisuuden tulla kuulluksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen Kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää vammaisetuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti.

5 luku

Tietojen saaminen, luovuttaminen ja salassapito

43 §

Tiedot etuuden ratkaisemista varten

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saan-

tia koskevien rajoitusten estämättä saada käsiteltävänä olevan tämän lain mukaisen etuuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot tai sellaiset välttämättömät tiedot, jotka on muuten otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi:

1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta;

3) potilasvakuutus- ja liikennevakuutuskeskukselta; sekä

4) työnantajalta.

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on lisäksi oikeus saada pyynnöstä etuuden ratkaisemista varten lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä tai sosiaalipalvelun tuottajalta tai hoitolaitokselta lausunto ja muut välttämättömät tiedot etuudenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutukselta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä sekä hoidosta perittävistä maksuista, jollei etuudenhakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 ja 2 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä tai sosiaalipalvelun tuottajalla on kuitenkin oikeus saada 2 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamistaan lausunnoista kohtuullinen palkkio.

44 §

Tiedot laitoshoidosta ja vapausrangaistuksesta

Edellä 24 §:n 4 momentissa tarkoitettulla laitoksella ja sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettulla toimielimellä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada välttämättömät tiedot, jotka on muuten otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi:

joitusten estämättä vammaisuuksien täytäntöönpanoa varten velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot etuudensaajan joutumisesta laitoshoitoon ja hoidon päättymisestä. Tiedot on annettava sellaisesta hoidosta, jonka voidaan arvioida kestävän vähintään kolme kuukautta tai joka on kestänyt kaksi kuukautta ja jatkuu edelleen.

Rangaistuslaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä vammaisuuksien täytäntöönpanoa varten velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä. Tiedot on annettava etuudensaajasta, joka on alkanut suorittaa yli kolme kuukautta kestävä vankeusrangaistusta tai sen ohella suoritettavaa sakan muutorangaistusta. Tiedot on annettava myös silloin, kun rangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta ja vähennyksen ja rangaistuksen täytäntöönpanon yhteenlaskettu aika on yli kolme kuukautta.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada tässä pykälässä mainitut tiedot maksutta.

45 §

Tietojen luovuttaminen eräissä tapauksissa

Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tutkimuksiin lähetettävän henkilön terveydentilaa, sairautta ja hoitotoimenpiteitä koskevia tietoja 20 §:n 2 momentissa tarkoitettulle lääkärille tai terveydenhuollon toimintayksikölle taikka tutkimuslaitokselle.

46 §

Tiedot laitoshoittoa koskevaa neuvottelumenettelyä varten

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta 24 §:n 5 momentissa tarkoitettua neuvottelumenettelyä varten asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot toimintayksikön toiminnasta, tiloista, henkilökunnan

määrästä, annetun hoidon sisällöstä, laadusta ja määrästä, hoidosta tehdystä sopimuksesta ja hoidosta maksettavasta korvauksesta.

Kansaneläkelaitoksella on lisäksi oikeus sanotussa neuvottelumenettelyssä saada pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja potilasasiakirjosta, hoidettavan henkilön terveydentilasta, lääkkeistä ja tuloista kunnan sosiaali- ja terveysviranomaisilta tai laitoksilta taikka asianomaisen valtion ja yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköltä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja koskee myös sosiaali- ja terveysministeriötä.

47 §

Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista etuutta käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat tämän lain mukaiseen etuuteen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

48 §

Tiedot etuuden hakijalle

Kansaneläkelaitoksen on annettava etuudenhakijalle etukäteen sopivin tavoin tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

6 luku

Erinäiset säännökset

49 §

Viivästysajalta maksettava korotus

Jos tämän lain mukaisen etuuden maksaminen viivästyy, viivästynyt etuus maksetaan viivästysajalta korotettuna. Etuuden korotuksen korkokanta vuotta kohden laskettuna on etuuden maksupäivää edeltävän, korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitetun puolivuotiskauden viitekorko lisättynä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Velvollisuus maksaa etuus korotettuna ei kuitenkaan koske sitä osaa etuudesta, joka suoritetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle.

Viivästysajalta maksettua etuuden korotusta tai korotuksen osaa ei makseta, jos se on pienempi kuin 1,47 euroa.

50 §

Aika, jolta viivästyskorotus lasketaan

Viivästysajalta maksettava korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä. Viivästysajan katsotaan alkavan, kun kolme kalenterikuukautta on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona hakija on jättänyt Kansaneläkelaitokselle hakemuksensa tai muun vastaavan vaatimuksen, sekä esittänyt etuuden perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Tällöin otetaan myös huomioon Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua etuutta tai 12 §:n mukaista etuutta ei vielä ole lopullisesti ratkaistu, viivästysajan katsotaan alkavan vasta, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona ilmoitus mainitusta eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kansaneläkelaitokseen. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle etuuserälle korotus lasketaan eräpäivästä.

Jos Kansaneläkelaitoksen päätökseen on haettu muutosta, muutoksenhakuelin voi määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä kuin 1 momentissa tarkoitettua ajankohdasta, jos Kansaneläkelaitos osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen hakijan olosuhteissa.

Jos etuutta ei ole voitu maksaa oikeassa

ajassa hakijasta johtuvasta syystä, Kansaneläkelaitos ei ole velvollinen suorittamaan etuutta korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este Kansaneläkelaitoksen tietien on lakannut. Jos etuuden suorittaminen viivästyy lain säännöksen vuoksi taikka yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen taikka muun vastaavan ylivoimaisen esteen takia, Kansaneläkelaitos ei ole velvollinen maksamaan etuutta korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Viiivästysajalta maksettavaa korotusta laskettaessa vuoteen katsotaan sisältyvän 360 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

51 §

Indeksisidonnaisuus

Tässä laissa säädettyt rahamäärät, lukuun ottamatta 14 §:ssä olevaa ruokavaliokorvauksen määrää, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindekseistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tässä laissa säädettyt rahamäärät vastaavat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

52 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Tämän lain mukaista etuutta ei saa ulosmittata.

Sopimus, joka tarkoittaa tämän lain mukaisen etuuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

53 §

Rahoitus

Kansaneläkelaitos rahoittaa eläkettä saavan hoitotuesta aiheutuvat hoitokulut. Muista vammaisetuksista Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kulut korvataan valtion varoista.

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 90 prosenttia valtion arvioidusta rahoitusosuudesta. Ennakoiden ja valtion lopullisen rahoitusosuuden vahvistamisesta

ja suorittamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintakulut luetaan kansaneläkerahastosta maksettaviksi Kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

54 §

Soveltamissäännös

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan vammaistukilakiin (124/1988), lapsen hoitotuesta annettuun lakiin (444/1969) tai eläkkeensaajien hoitotukea koskeviin kansaneläkelain (347/1956), jäljempänä vuoden 1956 kansaneläkelaki, säännöksiin tai niiden nojalla myönnettyyn tai maksettavaan etuuteen, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain mukaisia vastaavia säännöksiä ja tämän lain mukaista etuutta, jollei tästä laista muuta johdu.

55 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007.

Tällä lailla kumotaan 5 päivänä helmikuuta 1988 annettu vammaistukilaki ja lapsen hoitotuesta 4 päivänä heinäkuuta 1969 annettu laki niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

56 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva Suomessa asuvan henkilön asumisaikaan suhteutettu eläkkeensaajien hoitotuki muutetaan hakemusta tämän lain mukai-

seksi eläkettä saavan hoitotueksi 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien. Eläkkeensaajien hoitotuen muuttamisesta annetaan päätös pyynnöstä.

Lakia sovelletaan myös sen voimaan tullessa voimassa olleen vuoden 1956 kansaneläkelain, vammaistukilain ja lapsen hoitotuesta annetun lain nojalla myönnettyihin eläkkeensaajien hoitotukiin, vammaistukiin ja lapsen hoitotukiin.

Lain voimaan tullessa maksussa olevien etuuksien maksamista jatketaan entisin perustein 32 §:n mukaiseen seuraavaan tarkistukseen tai 33 §:n mukaiseen lakkaamiseen saakka. Kuitenkin lain voimaan tullessa maksussa olevan vammaistuen maksamista jatketaan 5 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen lakien mukaista vanhuuseläkettä tai 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista etuutta saavalle henkilölle enintään siihen saakka kunnes vammaistuen saaja täyttää 65 vuotta. Maksussa olevaksi etuudeksi katsotaan myös vuoden 1956 kansaneläkelain, vammaistukilain ja lapsen hoitotuesta annetun lain perusteella keskeytetty vammaisetuus.

Jos tämän lain mukainen etuus myönnetään tai tarkistetaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2007, sovelletaan vuoden 1956 kansaneläkelakia, vammaistukilakia ja lapsen hoitotuesta annettua lakia

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneen ulkomaille maksetun eläkkeensaajien hoitotuen maksamista jatketaan entisin perustein 32 §:n mukaiseen tarkistukseen tai 33 §:n mukaiseen lakkaamiseen saakka.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (123/1988) voimaantulosäännöksen 5 momentin perusteella on maksettu eläkkeensaajien hoitotukea, hoitotuen maksamista jatketaan entisin perustein 32 §:n mukaiseen tarkistukseen tai 33 §:n lakkaamiseen saakka.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen vammaistukilain 11 §:n 2 momentin perusteella on maksettu invalidirahan suurista vammaistukea tai jos vammaistukea on maksettu vammaistukilain 11 §:n 5 momentin perusteella, tuen maksamista jatketaan 32 §:n mukaiseen tarkistukseen tai 33 §:n

mukaiseen lakkaamiseen saakka.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (1491/1995) voimaantulosäännöksen 2 momentin perusteella on maksettu eläkkeensaajien hoitotukea, hoitotuen maksamista jatketaan 32 §:n mukaiseen tarkistukseen tai 33 §:n mukaiseen lakkaamiseen saakka.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (979/1996) voimaantulosäännöksen 6 momentin perusteella on maksettu eläkkeensaajien hoitotukea, hoitotuen maksamista jatketaan 32 §:n mukaiseen tarkistukseen tai 33 §:n mukaiseen lakkaamiseen saakka.

Jos hakemus on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, etuutta ei ilman erityistä syytä myönnetä pidemmältä kuin vuoden ajalta takautuvasti.

Tämän lain mukainen alle 16-vuotiaan vammaistuki vastaa lapsen hoitotuesta annetun lain mukaista lapsen hoitotukea. Tämän lain mukainen 16 vuotta täyttäneen vammaistuki vastaa vammaistukilain mukaista vammaistukea. Tämän lain mukainen eläkettä saavan hoitotuki vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain mukaista eläkkeensaajien hoitotukea. Perusvammaistuki ja perushoitotuki vastaavat edellä mainittujen lakien mukaista alinta määrää, korotettu vammaistuki ja hoitotuki vastaavat etuuksien keskimmäistä määrää sekä ylin vammaistuki ja hoitotuki vastaavat tukien suurinta määrää. Ruokavaliokorvaus vastaa vuoden 1956 kansaneläkelain 30 a §:n 3 momentin mukaista ja vammaistukilain 2 §:n 3 momentin mukaista tukea.

Tämän lain 34 §:n 2 momenttia ja 35 §:ää sovelletaan myös ennen 1 päivää kesäkuuta 2004 aiheettomasti maksettuihin etuuteen ja syntyneeseen saatavaan. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen 1 päivää kesäkuuta 2004 kulunut aika. Saatava vanhentuu kuitenkin aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua edellä mainitusta ajankohdasta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen.

4.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Kansaneläkelaitoksesta 17 päivänä elokuuta 2001 annettuun lakiin (731/2001) uusi
 3 a luku, seuraavasti:

3 a luku

Rahastot

12 a §

Kansaneläkelaitoksen rahastot

Kansaneläkelaitoksen rahastot ovat kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja eläkevastuurahasto. Kansaneläkerahastosta säädetään kansaneläkelaisissa (xxx/200x) ja sairausvakuutusrahastosta sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Kansaneläkelaitoksen rahastoilla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

12 b §

Eläkevastuurahasto

Eläkevastuurahaston varat ovat Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkelaitoksen palve-

lukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Rahaston varoista maksetaan 13 §:ssä tarkoitetut eläkkeet ja perhe-eläkkeet.

12 c §

Eläkevastuun kattaminen

Eläkevastuun kattamiseksi ja eläkkeiden maksamiseksi on kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta suoritettava kannatusmaksua. Eläkevastuurahaston määrä on vähintään 19 prosenttia ja enintään 41 prosenttia eläkevastuun täydestä määrästä. Kannatusmaksulla ei tätä tasoa saa ylittää muuta kuin tilapäisesti.

Eläkevastuun täyden määrän laskemisessa noudatetaan soveltuvin osin eläkesäätiölain (1774/1995) 6 luvussa säädettyjä perusteita, joista vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset.

Jos kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston sijoitus- tai käyttöomaisuutta käytetään kannatusmaksun suorittamiseen,

tältä osin ei tehdä kansaneläkelain 99 §:ssä ja sairausvakuutuslain 18 luvun 1 §:ssä määriteltyä toimintakulujen jakoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 12 c §:n 1 momentissa säädetty eläkevastuurahaston 41 prosentin taso tulee

saavuttaa vuoden 2010 loppuun mennessä. Eläkevakuutusrahastoon voidaan suorittaa enemminkin kannatusmaksua kuin kattamistason tasasuhteinen saavuttaminen edellyttää, jos se tapahtuu Kansaneläkelaitoksen sijoitus- ja käyttöomaisuuden siirrolla ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla.

5.

Laki

rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 tammikuuta 1977 annetun rintamasotilaseläkelain (119/1977) 9 a §, 9 b § ja 17 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laeissa 1494/1995 ja 727/2001, 9 b § laissa 983/1996 sekä 17 §:n 1 momentti laissa 370/2004, seuraavasti:

9 a §

Oikeus ylimääräiseen rintamalisään on rintamalisänsaajalla, jolle maksetaan kansaneläkettä.

Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia ja kuitenkin vähintään 25 prosenttia siitä maksettavasta kansaneläkkeen osasta, joka ylittää 981,60 euroa vuodessa. Jos henkilöllä on kansaneläkelain (xx/200x) 23 §:ssä ja kansaneläkelain voimaantulon (xx/200x) 9 §:ssä tarkoitettua tuloa lukuun ottamatta kansaneläkelain 24 §:n 6 kohdassa tarkoitettua työeläkkeen korotusta ja kansaneläkelain voimaantulon 10 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettua etuutta tai korotusta, edellä mainittu 45 prosentin määrä alenee prosenttiyksikön kutakin tulon 58,36 euron vuotuista määrää

kohden kansaneläkelain 20 §:n mukaiseen tulo-rajaa saakka ja sen jälkeen prosenttiyksikön kutakin tulo 144,38 euron vuotuista määrää kohden. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä tulo otetaan huomioon samalla tavalla kuin henkilön kansaneläkettä määrättäessä.

Jos kansaneläke on kansaneläkelain 10 §:n mukaan lykätty tai varhennettu, korotetaan edellä mainittua 981,60 euron määrää lykäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Ulkomailta maksettavaa eläkettä tai siihen rinnastettavaa jatkuvaa etuutta saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy sen suuruuden kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävästä osasta, joka maksettaisiin, jos mainitut tulot otettaisiin huomioon kansan-

eläkettä määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 5,07 euron suuruisena.

Jos eläkkeensaajan kansaneläkettä olisi alennettava kansaneläkelain 109 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti laitoshoidon perusteella, ylimääräinen rintamalisä lasketaan kuitenkin alentamattomasta kansaneläkkeestä. Jos kansaneläke on kansaneläkelain 22 §:n mukaisesti suhteutettu aikaan, jonka vakuutettu on asunut Suomessa, ylimääräinen rintamalisä lasketaan suhteuttamattomasta kansaneläkkeestä.

9 b §

Jos ylimääräisen rintamalisän saajalle maksettavaa kansaneläkettä on tarkistettava tai kansaneläke on lakkautettava taikka jos hänelle myönnetään ulkomailta eläke tai siihen rinnastettava jatkuva etuus tai tällaisen eläkkeen tai etuuden määrässä tapahtuu muu kuin

indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos, ylimääräisen rintamalisän määrä on vastavasti tarkistettava tai se on lakkautettava.

17 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 56 §:n 1 ja 2 momentissa, 57, 64—67, 69, 73—86, 88, 90, 91, 93, 98, 107—109 ja 111—113 §:ssä sekä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tässä laissa säädetyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskeutu.

6.

Laki**ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä 25. päivänä marraskuuta 1988 annetun lain (988/1988) 2 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti laissa 984/1996 ja 10 §:n 1 momentti laissa 371/2004, seuraavasti:

2 §

Rintamalisä myönnetään ulkomailla asuvalle Suomen tai ulkomaan kansalaiselle, joka ei saa kansaneläkelain (xxx/200x) mukaisista kansaneläkettä.

taan soveltuvien osin, mitä kansaneläkelain 56 §:n 1 ja 2 momentissa, 65, 86, 88, 93, 98, 107, 108, 111 ja 113 §:ssä sekä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

10 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

5.

Laki

rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28. tammikuuta 1977 annetun rintamasotilaseläkelain (119/1977) 9 a §, 9 b § ja 17 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laeissa 1494/1995 ja 727/2001, 9 b § laissa 983/1996 sekä 17 §:n 1 momentti laissa 370/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

Oikeus ylimääräiseen rintamalisään on rintamalisänsaajalla, jolle maksetaan kansaneläkettä.

Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia ja kuitenkin vähintään 25 prosenttia siitä maksettavasta kansaneläkkeen osasta, joka ylittää 981,60 euroa vuodessa. Jos henkilöllä on kansaneläkelain 26 ja 27 §:ssä tarkoitettua tuloa, edellä mainittu 45 prosentin määrä alenee prosenttiyksikön kutakin tulon 58,36 euron vuotuista määrää kohden kansaneläkelain 26 §:n 1 momentin mukaiseen tuloajaan saakka ja sen jälkeen prosenttiyksikön kutakin tulon 144,38 euron vuotuista määrää kohden. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä tulo otetaan huomioon samalla tavalla kuin henkilön kansaneläkettä määrättäessä.

Jos kansaneläke on kansaneläkelain 25 a §:n mukaan lykätty tai varhennettu, korotetaan edellä mainittua 981,60 euron mää-

9 a §

Oikeus ylimääräiseen rintamalisään on rintamalisänsaajalla, jolle maksetaan kansaneläkettä.

Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia ja kuitenkin vähintään 25 prosenttia siitä maksettavasta kansaneläkkeen osasta, joka ylittää 981,60 euroa vuodessa. Jos henkilöllä on kansaneläkelain (xx/200x) 23 §:ssä ja kansaneläkelain voimaanpanolain (xx/200x) 9 §:ssä tarkoitettua tuloa lukuun ottamatta kansaneläkelain 24 §:n 6 kohdassa tarkoitettua työeläkkeen korotusta ja kansaneläkelain voimaanpanolain 10 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettua etuutta tai korotusta, edellä mainittu 45 prosentin määrä alenee prosenttiyksikön kutakin tulon 58,36 euron vuotuista määrää kohden kansaneläkelain 20 §:n mukaiseen tuloajaan saakka ja sen jälkeen prosenttiyksikön kutakin tulon 144,38 euron vuotuista määrää kohden. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä tulo otetaan huomioon samalla tavalla kuin henkilön kansaneläkettä määrättäessä.

Jos kansaneläke on kansaneläkelain 10 §:n mukaan lykätty tai varhennettu, korotetaan edellä mainittua 981,60 euron mää-

rää lykkäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Sotilasvammalain mukaista elinkorkoa saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy kuitenkin sen suuruudesta kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävstä osasta, joka maksettaisiin, jos mainittua elinkorkoa ei olisi otettu huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ulkomailta maksettavaa eläkettä tai siihen rinnastettavaa jatkuvaa etuutta saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy sen suuruisen kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävstä osasta, joka maksettaisiin, jos mainitut tulot otettaisiin huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 5,07 euron suuruisena.

Jos eläkkeensaajan kansaneläkettä olisi vähennettävä kansaneläkelain 42 b §:n mukaisesti laitoshoidon perusteella, ylimääräinen rintamalisä lasketaan kuitenkin vähentämättömästä kansaneläkkeestä. Jos kansaneläke on kansaneläkelain 25 b §:n mukaisesti suhteutettu aikaan, jonka vakuutettu on asunut Suomessa, ylimääräinen rintamalisä lasketaan suhteuttamattomasta kansaneläkkeestä.

9 b §

Jos ylimääräisen rintamalisän saajalle maksettavaa kansaneläkettä on oikaistava tai kansaneläke on lakkautettava taikka jos hänelle myönnetään ulkomailta eläke tai siihen rinnastettava jatkuva etuus tai tällaisen eläkkeen tai etuuden määrässä tapahtuu muu kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos, ylimääräisen rintamalisän määrä on vastaavasti oikaistava tai se on lakkautettava. *Jos sotilasvammalain mukaisen elinkoron saaja ei saa kansaneläkettä tai jos se määräytyy kansaneläkelain 25 b §:n mukaisesti, ylimääräinen rintamalisä on oikaistava tai lakkautettava samoin edellytyksin kuin kansaneläke. Ylimääräinen rintamalisä on oikaistava myös silloin, kun sotilasvammalain mukaisen elinkoron saajalle myönnetään kansaneläke.*

rää lykkäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Ulkomailta maksettavaa eläkettä tai siihen rinnastettavaa jatkuvaa etuutta saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy sen suuruisen kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävstä osasta, joka maksettaisiin, jos mainitut tulot otettaisiin huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 5,07 euron suuruisena.

Jos eläkkeensaajan kansaneläkettä olisi alennettava kansaneläkelain 109 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti laitoshoidon perusteella, ylimääräinen rintamalisä lasketaan kuitenkin alentamattomasta kansaneläkkeestä. Jos kansaneläke on kansaneläkelain 22 §:n mukaisesti suhteutettu aikaan, jonka vakuutettu on asunut Suomessa, ylimääräinen rintamalisä lasketaan suhteuttamattomasta kansaneläkkeestä.

9 b §

Jos ylimääräisen rintamalisän saajalle maksettavaa kansaneläkettä on tarkistettava tai kansaneläke on lakkautettava taikka jos hänelle myönnetään ulkomailta eläke tai siihen rinnastettava jatkuva etuus tai tällaisen eläkkeen tai etuuden määrässä tapahtuu muu kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos, ylimääräisen rintamalisän määrä on vastaavasti tarkistettava tai se on lakkautettava.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 35, 37—39, 39 a, 39 b, 40—42, 43, 44—46, 46 b, 46 c, 46 f, 46 j, 73, 73 a, 73 b, 74, 74 b, 74 c, 79, 80, 82, 85, 86, 88, 88 a ja 88 b §:ssä sekä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 26 §:n 7 momentissa säädetään.

17 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 56 §:n 1 ja 2 momentissa, 57, 64—67, 69, 73—86, 88, 90, 91, 93, 98, 107—109 ja 111—113 §:ssä sekä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tässä laissa säädetyt rahamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

6.

Laki

ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä 25. päivänä marraskuuta 1988 annetun lain (988/1988) 2 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti laissa 984/1996 ja 10 §:n 1 momentti laissa 371/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Rintamalisä myönnetään ulkomailla asuvalle Suomen tai ulkomaan kansalaiselle, joka ei saa kansaneläkelain (347/56) mukaista kansaneläkettä.

2 §

Rintamalisä myönnetään ulkomailla asuvalle Suomen tai ulkomaan kansalaiselle, joka ei saa kansaneläkelain (xxx/200x) mukaista kansaneläkettä.

10 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudetaan soveltuvin osin, mitä kansaneläkelain 35 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 37, 40, 46 b, 46 f, 46 j, 73, 73 a, 73 b, 74, 74 b, 79, 82, 85, 86, 88, 88 a ja 88 b §:ssä sekä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

---

10 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudetaan soveltuvin osin, mitä kansaneläkelain 56 §:n 1 ja 2 momentissa, 65, 86, 88, 93, 98, 107, 108, 111 ja 113 §:ssä sekä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.